C/2024/1791

22.3.2024.

P9_TA(2023)0325

Satvars drošas un ilgtspējīgas apgādes ar kritiski svarīgām izejvielām nodrošināšanai

Eiropas Parlamenta 2023. gada 14. septembrī pieņemtie grozījumi priekšlikumā Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) 168/2013, (ES) 2018/858, 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (COM(2023)0160 – C9-0061/2023 – 2023/0079(COD)) ([1])

(Parastā likumdošanas procedūra: pirmais lasījums)

[Grozījums Nr. 1, ja nav norādīts citādi] (*)

(C/2024/1791)

EIROPAS PARLAMENTA GROZĪJUMI (**)

Komisijas priekšlikumā

2023/0079(COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

ar ko izveido satvaru, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulu (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

(1) Piekļuve izejvielām ir būtiska Savienības ekonomikai, ***digitālās un zaļās pārkārtošanās īstenošanai, drošībai un aizsardzībai***, kā arī iekšējā tirgus funkcionēšanai. Ir vairākas izejvielas, ko neizmanto ne enerģētikā, ne lauksaimniecībā, bet kas, ņemot vērā tā lielo ekonomisko nozīmīgumu un augsto piegādes risku, ko nereti rada augsta piegāžu koncentrācija no dažām trešajām valstīm, ir uzskatāmas par kritiski svarīgām. Ņemot vērā daudzu šādu kritiski svarīgo izejvielu nozīmi zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanā ***saskaņā ar Eiropas zaļo kursu*** un

([1]) Jautājums tika nodots atpakaļ atbildīgajai komitejai starpiestāžu sarunām saskaņā ar 59. panta 4. punkta ceturto daļu (A9-0260/2023).
(*) Šī ir pieņemto tekstu labota versija, kuras mērķis ir nodrošināt visu valodu versiju atbilstību. Tika pievienota definīcija, kas nebija iekļauta iepriekšējā redakcijā tehnisku iemeslu dēļ, kā rezultātā definīcijas tika pārnumurētas (labojums 2. pantā).
(**) Grozījumi: jaunais vai grozītais teksts ir norādīts treknā slīprakstā; svītrojumi ir apzīmēti ar simbolu ▌
([1]) OV C , ., . lpp.

to izmantojumu aizsardzības un ***aerokosmiskajā nozarē***, pieprasījums pēc tām turpmākajās desmitgadēs būtiski palielināsies, ***un tāpēc ir jāīsteno pasākumi, kas mazinātu šādu pieaugumu un aizsargātu Savienību no arvien lielākas pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstības globālā līmenī. Nākotnē lieliem piegādes riskiem var būt pakļautas arī citas izejvielas, ko izmanto citās nozarēs, piemēram, lauksaimniecībā, veselības aprūpē vai būvniecībā.*** Vienlaikus uz pieaugošās ģeopolitiskās spriedzes un konkurences par resursiem fona palielinās piegādes traucējumu risks. Turklāt bez pienācīgas pārvaldības kritiski svarīgo izejvielu pieprasījuma pieaugums var negatīvi ietekmēt vidi un sabiedrību. Ņemot vērā šīs tendences, ir jāīsteno pasākumi, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu drošu un ilgtspējīgu piegādi***, ko panāktu mazinot pieprasījuma pieaugumu,*** veicinot aizstāšanu un efektivitātes pieaugumu, un lai ierobežotu ***paredzamo eksponenciālo pieprasījuma pieaugumu Savienībā, un šo pasākumu mērķis būtu*** garantēt Savienības ekonomisko noturību un atvērto stratēģisko autonomiju.

(1a) Papildus tam, ka pieaug pieprasījums pēc primārām un otrreizējām izejvielām, pieaug arī pieprasījums pēc kvalificētiem darbiniekiem. Kvalificētu darbinieku trūkums Savienībā jau ir kritiskā stadijā, tostarp izejvielu nozarē, kam līdz 2030. gadam būs vajadzīgi papildu 1,2 miljoni kvalificētu cilvēku e-mobilitātes un atjaunojamo energoresursu nozarē vien. Tāpēc Savienībai būtu jāatbalsta dalībvalstis apmācības un prasmju nodrošināšanā un jāapsver konkrēti pasākumi ES līmenī, piemēram, Eiropas izejvielu akadēmijas izveide, lai nodrošinātu talantīgus cilvēkus izejvielu un progresīvo materiālu nozarēm, kā arī pārkvalificētu un pilnveidotu esošo darbaspēku.

(1b) Drošības situācija Eiropā un visā pasaulē prasa steidzami apsvērt, kā stiprināt piegādes ķēdes noturību, tostarp aizsardzības nozarē.

(2) Kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu sarežģītības un transnacionālā rakstura dēļ nekoordinētiem valstu līmeņa pasākumiem kritiski svarīgo izejvielu drošas un ilgtspējīgas piegādes nodrošināšanai ir liels potenciāls radīt konkurences kropļojumus un sadrumstalot iekšējo tirgu. Līdz ar to, lai garantētu iekšējā tirgus funkcionēšanu, būtu jāveido vienots Savienības satvars šīs centrālās problēmas kolektīvai risināšanai ***godīgā un taisnīgā veidā, pilnībā ievērojot piemērojamos Savienības noteikumus konkurences un valsts atbalsta jomā***.

(3) Pirmkārt, lai efektīvi nodrošinātu Savienībai drošu un ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu piegādi, šajā satvarā būtu jāiekļauj pasākumi Savienības pieaugošā piegādes riska mazināšanai, stiprinot Savienības spējas visos stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes posmos, ieskaitot ieguvi, apstrādi un pārstrādi, virzoties uz katrai stratēģiskajai izejvielai noteikto kritēriju izpildi. ***Attiecībā uz reciklēšanu būtu jātiecas uzlabot katras stratēģiskās izejvielas reciklēšanas jaudu, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams.*** Otrkārt, tā kā Savienība turpinās paļauties uz importu, satvarā būtu jāiekļauj pasākumi ***Savienības*** stratēģisko izejvielu dažādošanai***, jo īpaši, lai mazinātu tiešu un netiešu atkarību no neuzticamiem partneriem, vienlaikus veicinot šo kritiski svarīgo izejvielu alternatīvu un aizstājēju izmantošanu nolūkā samazināt vidisko pēdu un mazināt pieprasījumu pēc tām vai mazināt šāda pieprasījuma ietekmi***. Treškārt, ir jāparedz pasākumi, ar ko nostiprināt Savienības spējas ***identificēt,*** uzraudzīt un mazināt esošos un turpmākos piegādes riskus ***un attiecīgi ātri rīkoties***. Ceturtkārt, satvarā būtu jāparedz pasākumi Savienībā patērēto kritiski svarīgo izejvielu ***optimizēta*** apritīguma un ilgtspējas uzlabošanai ***un alternatīvu inovatīvu materiālu un ražošanas metožu izpētes un izstrādes veicināšanai nolūkā aizstāt Savienībā patērētās kritiski svarīgās izejvielas. Visbeidzot, nolūkā palielināt efektivitāti un materiālu aizstāšanu visā vērtību ķēdē, būtu jāveic pasākumi, lai ierobežotu pieaugošo pieprasījumu pēc kritiski svarīgām izejvielām.***

(4) Lai nodrošinātu, ka regulā paredzētie pasākumi attiecas uz vissvarīgākajām izejvielām, būtu jāizveido stratēģisko izejvielu saraksts un kritiski svarīgo izejvielu saraksts. Šie saraksti būtu arī jāizmanto, lai virzītu un koordinētu dalībvalstu centienus šīs regulas mērķu izpildes veicināšanai. Stratēģisko izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas ar lielu stratēģisko nozīmi, ņemot vērā to izmantojumu stratēģiskajās tehnoloģijās, kuras ir zaļās un digitālās pārkārtošanās pamatā, vai to izmantojumu aizsardzības un ***aerokosmiskajā*** nozarē, izejvielas, kurām raksturīga potenciāli liela plaisa starp globālo piedāvājumu un prognozēto pieprasījumu un kuru ražošanas jaudas ir salīdzinoši

grūti palielināt, piemēram, piegādes jaudu palielinošu jaunu projektu izpildes ilguma dēļ. Stratēģisko izejvielu saraksts būtu regulāri jāpārskata un nepieciešamības gadījumā jāatjaunina, lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās pārmaiņas***, kā arī ad hoc riskus, piemēram, tos, ko rada ģeopolitiski konflikti vai dabas katastrofas***. Lai nodrošinātu to, ka centieni palielināt Savienības kapacitāti visā vērtības ķēdē, nostiprināt Savienības spējas uzraudzīt un mazināt piegādes riskus un palielināt piegādes dažādību ir vērsti uz tām izejvielām, kurām tie ir visvajadzīgākie, attiecīgie pasākumi būtu jāpiemēro tikai stratēģisko izejvielu sarakstam.

(5) Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj visas stratēģiskās izejvielas, kā arī citas izejvielas, kuras ir ļoti svarīgas Savienības ekonomikai kopumā un kuras ir saistītas ar augstu piegādes traucējumu risku. Lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās izmaiņas, Komisijai būtu jāturpina pašreizējā prakse un regulāri jāveic novērtējums, pamatojoties uz datiem par plaša izejvielu klāsta ražošanu, tirdzniecību, izmantošanu, reciklēšanu un aizstāšanu, lai atjauninātu kritiski svarīgo un stratēģisko izejvielu sarakstus, atspoguļojot ar šīm izejvielām saistītās ekonomiskās nozīmes un piegādes riska dinamiku. Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas, kuras sasniedz vai pārsniedz ekonomiskā nozīmīguma un piegādes riska sliekšņvērtības, neklasificējot attiecīgās izejvielas pēc to kritiskuma. Šis novērtējums būtu jābalsta uz vidējiem rādītājiem saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem par piecu gadu periodu. Šajā regulā paredzētie pasākumi attiecībā uz vienotu kontaktpunktu atļauju izsniegšanai, plānošanai, izpētei, uzraudzībai, apritīgumam un ilgtspējai būtu jāattiecina uz visām kritiski svarīgajām izejvielām. ***Tiek prognozēts, ka kritiski svarīgo izejvielu globālais pieprasījums drīzumā pārsniegs piedāvājumu, tāpēc ES ir īpaši svarīgi radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus inovatīviem un ilgtspējīgiem alternatīviem risinājumiem. Tādēļ ir vajadzīgi ne tikai ieguldījumi pētniecībā, bet arī jārada tādi tirgus apstākļi, kas nodrošinās, ka atjaunīgie aizstājējmateriāli spēs konkurēt ar tradicionālajām fosilajām izejvielām. Tādēļ Savienībai būtu jāveic sagatavošanās pasākumi, lai mazinātu kritiski svarīgu izejvielu patēriņa gaidāmo pieaugumu salīdzinājumā ar prognozēm, neapdraudot tās rūpniecisko bāzi. Kritiski svarīgo izejvielu saraksts un ar tām saistītās prioritātes būtu jāņem vērā visos attiecīgajos Savienības un valsts tiesību aktos, ja šie materiāli tiek skarti tieši vai netieši.***

(6) Lai stiprinātu Savienības kapacitāti stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes jomā, būtu jānosaka kritēriji, lai vadītu centienus un sekotu līdzi progresam. Mērķim vajadzētu būt kapacitātes palielināšanai attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ikvienā vērtības ķēdes posmā, vienlaikus tiecoties izpildīt vispārīgus kapacitātes kritērijus attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu ieguvi, apstrādi un reciklēšanu. Pirmkārt, Savienībai būtu jāpalielina pašai savu stratēģisko izejvielu ģeoloģisko resursu izmantošana un jāpalielina kapacitāte, lai tā varētu iegūt vismaz 10 % no Savienībā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. Ņemot vērā to, ka ieguves jauda ir lielā mērā atkarīga no Savienības ģeoloģisko resursu pieejamības, šā kritērija izpilde ir atkarīga no šīs pieejamības. Otrkārt, lai izveidotu pilnu vērtības ķēdi un novērstu sastrēgumpunktus starpposmos, Savienībai vienlaikus būtu arī jāpalielina sava pārstrādes jauda visā vērtības ķēdē, nodrošinot, ka tā spēj saražot vismaz 40 % no gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. ***Turklāt daļu no Savienības jaunās pārstrādes jaudas varētu attīstīt stratēģiskās partnerībās Savienības vadošajos savstarpēji izdevīgos stratēģiskajos projektos trešās valstīs, jo īpaši jaunattīstības valstīs un jaunietekmes tirgos.*** Treškārt, paredzams, ka turpmākajās desmitgadēs aizvien lielāku daļu Savienībā patērēto stratēģisko izejvielu varēs nodrošināt ar sekundārajām izejvielām, tādējādi uzlabojot gan Savienības izejvielu piegādes drošību, gan ilgtspēju. Tāpēc Savienības pārstrādes jaudai būtu jāspēj vismaz ***par 10 % kāpināt esošo pārstrādes jaudu, pamatojoties uz 2020.–2022. gada pamatscenāriju katrai stratēģiskajai izejvielai, lai savāktu, šķirotu un pārstrādātu vismaz 45 % no katras stratēģiskās izejvielas, kas veido Savienības atkritumus, ņemot vērā tehnisko un ekonomisko īstenojamību.*** Šie kritēriji attiecas uz periodu līdz 2030. gadam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119 ([2]) noteiktajiem Savienības klimata un enerģijas mērķrādītājiem un digitālās desmitgades ([3]) satvarā noteiktajiem digitālajiem mērķrādītājiem, kuru sasniegšanu tie veicina. Vienlaikus kvalitatīvas darbavietas, ieskaitot prasmju attīstīšanu un pāreju no vienas darbavietas uz citu, risinās riskus nozares darba tirgū un palīdzēs nodrošināt

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu "Digitālās desmitgades ceļš" 2030. gadam (OV L 323, 19.12.2022., 4.–26. lpp.).

ES konkurētspēju. ***Minētajā novērtējumā ir vajadzīga elastība, lai ņemtu vērā attiecīgās izejvielas unikālās specifikācijas, tostarp materiālu īpašības un saistītās problēmas visā vērtības ķēdē. Vajadzētu arī atbalstīt esošās spējas.***

(7) Attiecībā uz dažām izejvielām Savienība ir teju pilnīgi atkarīga no vienas valsts piegādēm. Šāda atkarība rada augstu piegādes pārtraukumu risku ***un Ķīnas Tautas Republikas gadījumā palielina Savienības neaizsargātības un drošības riskus***. Lai ierobežotu šādu iespējamo risku un palielinātu Savienības ekonomikas noturību, būtu jācenšas panākt, lai līdz 2030. gadam Savienība vairs nebūtu atkarīga no vienas trešās valsts vairāk nekā 65 % apmērā no jebkuras stratēģiski svarīgās izejvielas (neapstrādātā veidā vai jebkādā apstrādes posmā esošas) piegādes, tomēr īpašus nosacījumus piemērojot valstīm, ar kurām Savienībai ir izveidota stratēģiskā partnerība attiecībā uz izejvielām, kas dod lielākas garantijas saistībā ar piegādes riskiem.

(8) Ir jāizveido atbilstoši pasākumi, lai atbalstītu stratēģiskos projektus, kuri ir vērsti uz stratēģisko izejvielu ieguvi, apstrādi vai reciklēšanu Savienībā un kam apvienojumā ar dalībvalstu centieniem būtu jāveicina jaudu palielināšana virzībā uz kritēriju izpildi. ***Arī citi pasākumi***, jo īpaši attiecībā uz izpēti un apritīgumu, ir vienlīdz ***būtiski*** dažādo vērtības ķēdes posmu ***stiprināšanai***, tādējādi sekmējot kritēriju izpildi. Lai nodrošinātu, ka kritēriji tiek izpildīti laikus, Komisijai ar Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdes ("valde") atbalstu būtu jāseko līdzi un jāziņo par kritēriju izpildes progresu. Gadījumā, ja paziņotais progress virzībā uz kritēriju izpildi kopumā nav pietiekams, Komisijai būtu jāvērtē papildu pasākumu iespējamība un proporcionalitāte. Progresa trūkums attiecībā tikai uz vienu vai nelielu stratēģisko izejvielu kopu principā nebūtu uzskatāms par iemeslu īstenot Savienības papildu centienus.

(9) Lai veidotu Savienības kapacitāti, Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāidentificē stratēģiskie projekti Savienībā, kuros ir plānots aktīvi veikt stratēģisko izejvielu ieguvi, apstrādi vai reciklēšanu ***vai aizstājēju attīstīšanu un paplašināšanu***. ***Stratēģiskajiem projektiem jābūt pamatprojektiem tehnoloģisko inovāciju un ilgtspējas ziņā.*** Efektīvam atbalstam stratēģiskajiem projektiem ir potenciāls uzlabot izejvielu pieejamību lejupējās nozarēs, kā arī radīt ekonomiskas iespējas vērtības ķēdes satvarā, ieskaitot ***maziem un vidējiem uzņēmumiem*** (MVU) ***un vietējām kopienām***, un veicināt darbavietu radīšanu. Tāpēc, lai nodrošinātu stratēģisko projektu attīstību visā Savienībā, šādiem projektiem būtu jānodrošina racionalizētas un paredzamas atļauju izsniegšanas procedūras un atbalsts finansējuma saņemšanā***, kas gadījumā, ja projekti būtu sekmīgi, būtu paraugs atļauju izsniegšanas procedūrām un piekļuvei finansējumam kritiski svarīgām un citām izejvielām***. Lai koncentrētos uz atbalstu un nodrošinātu pievienoto vērtību, pirms šāda atbalsta saņemšanas būtu jāvērtē projektu atbilstība noteiktam kritēriju kopumam. Stratēģiskajiem projektiem Savienībā būtu jāstiprina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošība, jāapliecina pienācīga tehniska īstenojamība, un tie būtu jāīsteno videi un sabiedrībai ilgtspējīgā veidā. Tiem arī būtu jānodrošina pārrobežu ieguvumi ārpus attiecīgās dalībvalsts. Ja Komisijas vērtējumā šie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku projektu. Tā kā ātra atzīšana ir būtiska, lai efektīvi veicinātu Savienības piegādes drošību, novērtējuma procesam arī turpmāk būtu jānorit viegli, neradot lieku slogu. ***Kritiski svarīgu izejvielu pieprasījuma pieauguma mazināšana ir viena no svirām Savienības stratēģiskās autonomijas stiprināšanai un mūsu globālās ietekmes uz vidi samazināšanai. Tāpēc Komisijai būtu jāizstrādā rādītājs, lai uzraudzītu tādu starpproduktu un galaproduktu kritiskā svarīguma un materiālefektivitātes līmeņa attīstību, kas satur kritiski svarīgas izejvielas.***

(10) Lai dažādotu Savienības stratēģisko izejvielu piegādi, Komisijai ar valdes atbalstu ***un sadarbībā ar līdzīgi domājošiem partneriem*** būtu jāidentificē tādi stratēģiskie projekti trešajās valstīs ***un aizjūras zemēs un teritorijās, kas minētas LESD II pielikumā***, kuros ir plānots aktīvi veikt stratēģisko izejvielu ieguvi, apstrādi vai reciklēšanu. ***Šādos projektos būtu jāievēro starptautiskie standarti un konvencijas, kas saistītas ar vides aizsardzību un cilvēktiesībām, un jāveicina iekļaujošu uzņēmējdarbības modeļu izmantošana, kuros vietējās kopienas piedalās lēmumu pieņemšanā.*** Lai nodrošinātu šādu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, tiem nepieciešama labāka piekļuve finansējumam ***un investīciju riska samazināšanas mehānismiem***. Lai nodrošinātu, ka tie rada pievienoto vērtību ***un abpusēju izdevīgumu Savienībai un iesaistītajām trešām valstīm, tostarp trešām valstīm, kurās tos īsteno,*** būtu jāizvērtē projektu atbilstība noteiktiem kritērijiem. Tāpat kā Savienībā īstenotajiem projektiem arī trešajās valstīs īstenotajiem stratēģiskajiem projektiem būtu ***jāveicina*** Savienības stratēģisko izejvielu piegādes

drošības stiprināšana, jāapliecina pienācīga tehniska īstenojamība, un tie būtu jāīsteno ilgtspējīgā veidā***, izmantojot Komisijas atzīto izejvielu ilgtspējas sertifikācijas shēmas satvaru***. ***Projektam*** vajadzētu būt abpusēji ***izdevīgam*** Savienībai un iesaistītajai trešai valstij. ***Vajadzības gadījumā Savienība atbalstīs trešās valstis to tiesiskā regulējuma, labas pārvaldības spējas un pārredzamības stiprināšanā izejvielu nozarē, lai nodrošinātu, ka izejvielu partnerība ir abpusēji izdevīga, tostarp vietējiem iedzīvotājiem. Projektam*** būtu jārada pievienotā vērtība šajā valstī***, kā arī jaunattīstības un jaunietekmes valstu gadījumā, ļaujot tam virzīties augšup pa vērtības ķēdi, vienlaikus*** ņemot arī vērā atbilstību ***līgumos noteiktajiem principiem,*** Savienības kopējai tirdzniecības politikai ***un stratēģiskajām prioritātēm, kā arī principam, kas paredz politikas saskaņotību attīstībai (PCD), kā noteikts LESD 208. pantā***. Šāda vērtība var izrietēt no projekta devuma vairāk nekā vienā ***izejvielu*** vērtības ķēdes posmā, kā arī no tā radītajiem plašākiem ekonomiskajiem un sociālajiem ieguvumiem, ieskaitot ***Starptautiskās Darba organizācijas (SDO)*** starptautiskajiem standartiem atbilstošu darbavietu radīšanu. Ja Komisijas vērtējumā šie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku projektu.

(11) Lai nodrošinātu intensīvākas izejvielu ražošanas ilgtspēju, jauni izejvielu projekti būtu jāīsteno ilgtspējīgā veidā. Šajā nolūkā stratēģiskie projekti, kuri saņem atbalstu šīs regulas satvarā, būtu jāvērtē, ņemot vērā starptautiskos instrumentus, kas aptver visus ES ilgtspējīgu izejvielu principos ([4]) uzsvērtos ilgtspējas aspektus, tostarp vides***, arī jūras un piekrastes vides,*** aizsardzības, sociāli atbildīgas prakses, arī cilvēktiesību, piemēram, sieviešu tiesību ***un bērnu tiesību***, kā arī pārredzamas uzņēmējdarbības prakses nodrošināšanu. Projektiem arī būtu jānodrošina vietējo kopienu godprātīga iesaiste, kā arī visaptveroša un jēgpilna sabiedriskā apspriešana, tostarp arī ar pamatiedzīvotājiem. Lai projektu virzītājiem nodrošinātu skaidru un efektīvu veidu, kā izpildīt šo kritēriju, vienmēr par pietiekamu būtu uzskatāma atbilstība attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, starptautiskajiem standartiem, vadlīnijām un principiem vai dalība šajā regulā atzītās ***vidiskās*** sertifikācijas programmās. ***Turklāt Komisijai ciešā dialogā ar dalībvalstīm, trešām valstīm, nozari, standartizācijas struktūrām un citām attiecīgām ieinteresētajām personām būtu jāturpina iesaistīties diskusijās par Eiropas standartu izstrādi kritiski svarīgu izejvielu ieguvei, pārstrādei un reciklēšanai. Ilgtspējīgus un vidi saudzējošus raktuvju projektus, kas ietver inovatīvus procesus un veic minerālu un metalurģisko apstrādi tuvu ieguves vietām, varētu uzskatīt par svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs. Šādiem projektiem ir būtiski jāveicina ekonomikas izaugsme, darbvietu radīšana un zaļā un digitālā pārkārtošanās, kā arī jāuzlabo Savienības rūpniecības un ekonomikas konkurētspēja. Turklāt, lai šos projektus saskaņotu ar Savienības vērtībām un mērķiem, tiem ir jābūt ar nelokāmām saistībām attiecībā uz pārredzamību, izglītību un kopienas iesaistīšanos, izvairoties izmantot fosilo kurināmo, integrējot atjaunojamos energoresursus, samazinot atkritumus un izmantojot ilgtspējīgu ūdens izmantošanas praksi. Vairumā gadījumu stratēģiskās izejvielas iegūst kā nesējminerālu blakusproduktus. Lai Savienība sasniegtu šīs regulas mērķus, stratēģisko izejvielu blakusprodukts neietekmē šādu ieguves projektu stratēģisko raksturu. Tāpēc projektus ar mērķi veikti ieguvi var uzskatīt par stratēģiskiem tad, ja stratēģisko minerālu iegūst gan kā galveno produktu, gan kā blakusproduktu.***

(12) Ikvienam stratēģisko izejvielu projekta virzītājam būtu jāvar vērsties pie Komisijas, lai tā atzītu attiecīgo projektu par stratēģisku projektu. Pieteikumā būtu jāiekļauj ***attiecīgie*** dokumenti un pierādījumi par atbilstību kritērijiem. Lai varētu labāk novērtēt projekta sociālo, vidisko un ekonomisko dzīvotspēju, īstenojamību, kā arī prognožu ticamības līmeni, projekta virzītājam būtu jānorāda arī projekta klasifikācija saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas resursu pamatklasifikāciju, un objektīvas validācijas nolūkā šī klasifikācija būtu jāpamato ar atbilstošiem pierādījumiem. Pieteikumā būtu jāiekļauj arī projekta īstenošanas grafiks, lai varētu aplēst, kad projekts varētu sākt veicināt iekšzemes jaudas vai dažādošanas kritēriju izpildi. Tā kā, lai izrakteņu ieguves projekti tiktu īstenoti efektīvi, būtiska nozīme ir sabiedrības atbalstam, projekta virzītājam arī būtu jāiesniedz sabiedrības atbalsta nodrošināšanas pasākumu plāns. ***Tas attiecas arī uz projektiem trešās valstīs.*** Īpaša uzmanība būtu jāpievērš sociālajiem

([4]) Eiropas Komisija, Iekšējā tirgus, rūpniecības, uzņēmējdarbības un MVU ģenerāldirektorāts, EU principles for sustainable raw materials, Publikāciju birojs, 2021. g., https://data.europa.eu/doi/10.2873/27875.

partneriem, pilsoniskajai sabiedrībai un citiem uzraudzībā iesaistītajiem. Virzītājam arī būtu jāiesniedz uzņēmējdarbības plāns, kurā iekļauta informācija par projekta finansiālo dzīvotspēju un sniegts finansējuma pārskats***, tostarp īpašumtiesību struktūra, lai nodrošinātu, ka projekta finansējums nav pretrunā mērķim palielināt sadarbību ar uzticamiem partneriem, jo īpaši attiecībā uz projektiem trešās valstīs vai projektiem, ko finansē partneri no trešām valstīm***. ***Būtu jāsniedz arī informācija par*** jau ***noslēgtajiem līgumiem***, kā arī aplēses par potenciāli radītajām darbavietām un projekta vajadzībām attiecībā uz prasmīgu darbaspēku, ieskaitot darbinieku kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos***, un iniciatīvām, ar ko paredzēts veicināt sieviešu līdzdalību un uzlabot vispārējos darba apstākļus***.

(13) Lai nodrošinātu pieteikumu efektīvu un rezultatīvu izskatīšanu, Komisijai būtu jāspēj prioritizēt ar nepietiekami pārstāvētiem vērtības ķēdes posmiem vai stratēģiskajām izejvielām saistīto projektu pieteikumus un tādējādi nodrošināt Savienības līdzsvarotu virzību uz visu šajā regulā iekļauto Savienības kapacitātes kritēriju izpildi. ***Komisijai vajadzētu būt iespējai piešķirt prioritāti stratēģiskajiem projektiem, kuri veicina izejvielu apritīgumu vai kurus iesnieguši MVU, ar nosacījumu, ka tiek saglabāts projektu līdzsvars starp dažādiem vērtības ķēdes posmiem. Komisijai būtu arī proaktīvi jāmeklē partnervalstis, lai veicinātu stratēģisko sadarbību.***

(14) Tā kā, lai nodrošinātu stratēģiskā projekta efektīvu īstenošanu, ir nepieciešama sadarbība ar dalībvalsti, kuras teritorijā projekts tiks īstenots, dalībvalstij vajadzētu būt tiesīgai iebilst un tādējādi nepieļaut, ka projektam tiek piešķirts stratēģiska projekta statuss pret tās gribu. Tādā gadījumā attiecīgajai dalībvalstij būtu jāsniedz sava atteikuma pamatojums, atsaucoties uz piemērojamajiem kritērijiem. Savienībai arī nevajadzētu piešķirt stratēģiska projekta statusu tādiem projektiem, ko trešā valsts īstenos pret tās valdības gribu, tāpēc tai būtu jāatturas no šādas rīcības, ja pret to iebilst trešās valsts valdība.

(15) Lai novērstu stratēģiskā projekta statusa neatbilstošu izmantošanu, Komisijai būtu jāspēj atcelt savu sākotnējo lēmumu, ar ko projekts tiek atzīts par stratēģisku, ja tas vairs neatbilst nosacījumiem vai ja atzīšana ir notikusi, pamatojoties uz pieteikumu, kurā ir iekļauta nekorekta informācija. Pirms tam Komisijai būtu jākonsultējas ar valdi un jāuzklausa projekta virzītājs. ***Projekta virzītājiem joprojām jābūt pilnībā atbildīgiem par jebkādu apzinātu krāpšanu, un pret viņiem var vērst attiecīgu tiesvedību.***

(16) Ņemot vērā stratēģisko projektu nozīmi stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā, tie ir uzskatāmi par sabiedriski nozīmīgiem ***vai ar valsts drošību saistītiem***. Stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanai ir būtiska nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās sekmīgā īstenošanā, kā arī aizsardzības un ***aerokosmiskās*** nozares noturībā. Lai veicinātu stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā, dalībvalstis valsts atļauju izsniegšanas procedūrās var paredzēt atbalsta pasākumus, lai paātrinātu stratēģisko projektu īstenošanu atbilstīgi Savienības tiesību aktiem.

(17) Valsts atļauju piešķiršanas procesi nodrošina izejvielu projektu drošumu un drošību, kā arī to atbilstību vides, sociālajām un drošības prasībām. Savienības vides aizsardzības tiesību akti paredz kopīgus nosacījumus par valsts atļauju piešķiršanas procesu procedūrām un saturu, tādējādi nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni un ļaujot ilgtspējīgi izmantot Savienības potenciālu visā izejvielu vērtības ķēdē. Tāpēc stratēģiskā projekta statuss būtu jāpiešķir, neskarot attiecīgajiem projektiem piemērojamos atļaujas izsniegšanas nosacījumus, tostarp Eiropas

Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/92/ES ([5]), Padomes Direktīvā 92/43/EEK ([6]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/60/EK ([7]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2010/75/ES ([8]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/35/EK ([9]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/147/EK ([10]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2006/21/EK ([11]) paredzētos nosacījumus.

(18) Vienlaikus valstu atļauju piešķiršanas procesu neparedzamība, sarežģītība un reizēm ilgais to piešķiršanai nepieciešamais laiks mazina stratēģisko izejvielu projektu efektīvai īstenošanai vajadzīgo ieguldījumu drošību. Līdz ar to, lai nodrošinātu un paātrinātu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, dalībvalstīm tiem būtu jāpiemēro racionalizētas un paredzamas atļauju izsniegšanas procedūras. Šajā nolūkā stratēģiskajiem projektiem valsts līmenī būtu jāpiešķir prioritārs statuss, lai nodrošinātu ātru administratīvo izskatīšanu un steidzamu izskatīšanu visās ar tiem saistītajās tiesas un strīdu izšķiršanas procedūrās. Šai regulai nebūtu jāliedz kompetentajām iestādēm racionalizēt atļauju izsniegšanu arī citiem kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes projektiem, kuri nav stratēģiskie projekti.

(19) Tā kā stratēģiskajiem projektiem ir liela nozīme Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā un tie veicina Savienības atvērto stratēģisko autonomiju un zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbildīgajām atļaujas izsniedzošajām iestādēm tie būtu jāuzskata par sabiedriski nozīmīgiem ***vai saistītiem ar valsts drošību***. Atļauja īstenot stratēģiskos projektus, kuriem ir negatīva ietekme uz vidi, ciktāl uz to attiecas Direktīvas 2000/60/EK, Padomes Direktīva 92/43/EEK un Direktīvas 2009/147/EK ([12]) darbības joma, ir izsniedzama, ja atbildīgā atļauju izsniedzošā iestāde, pamatojoties uz konkrētā gadījuma novērtējumu, secina, ka projekta īstenotās sabiedrības intereses ir svarīgākas par ietekmi, ja vien ir izpildīti visi šo direktīvu nosacījumi. Attiecīgos gadījumos konkrētā projekta novērtējumā būtu ***pienācīgi*** jāņem vērā ieguves vietas ģeoloģiskā specifika, kuras dēļ lēmumi ir piesaistīti konkrētai vietai***, jo trūkst alternatīvi ieguves vietu risinājumi***.

(20) Lai mazinātu atļauju izsniegšanas procesa sarežģītību un palielinātu efektivitāti un pārredzamību, kritiski svarīgo izejvielu projektu virzītājiem būtu jāvar sadarboties ar vienu valsts iestādi, kura atbild par visa atļaujas izsniegšanas procesa virzīšanu, koordinēšanu ***un racionalizēšanu***, un stratēģisko projektu gadījumā iestāde izsniedz visaptverošu lēmumu atbilstošā termiņā. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāieceļ viena kompetentā valsts iestāde. ***Būtu jānorīko atbildīgais darbinieks, kas nodrošina ērtu vienas pieturas aģentūru. Šis norīkotais atbildīgais darbinieks varētu pārstāvēt arī citu iestādi attiecībā uz vienas pieturas aģentūras dažādām valsts struktūrām.*** Ja to paredz dalībvalsts iekšējā kārtība, ir jābūt iespējai kompetentās valsts iestādes uzdevumus deleģēt citai iestādei ar tādiem pašiem nosacījumiem. ***Neskarot tiesvedības ātrumu, izraudzītajai kompetentajai iestādei vajadzētu būt iespējai lūgt citu kompetento ministriju sniegt atzinumu un iesaistīties.*** Lai nodrošinātu pienākumu efektīvu izpildi, dalībvalstīm savai kompetentajai valsts iestādei vai citai iestādei, kas rīkojas tās vārdā, būtu jānodrošina pietiekami daudz darbinieku un resursu.

(21) Lai nodrošinātu skaidrību par stratēģisko projektu atļauju statusu un ierobežotu potenciāli ļaunprātīgas tiesvedības efektivitāti, vienlaikus neierobežojot jautājuma efektīvu izskatīšanu tiesā, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka jebkurš strīds saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu stratēģiskajiem projektiem tiek atrisināts savlaicīgi. Šajā nolūkā

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

([6]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7.–25. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/21/EK (2006. gada 15. marts) par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu un par grozījumiem Direktīvā 2004/35/EK – Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas deklarācija (OV L 102, 11.4.2006., 15.–34. lpp.).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

kompetentajām valsts iestādēm būtu jānodrošina, ka pieteikumu iesniedzējiem un projektu virzītājiem ir pieejama vienkārša strīdu izšķiršanas procedūra un ka visās ar stratēģiskajiem projektiem saistītajās tiesas vai strīdu izšķiršanas procedūrās tie tiek izskatīti steidzamā kārtībā. ***Turklāt šai regulai būtu jāatvieglo strīdu izšķiršanas paraugprakses apmaiņa, piemēram, ad hoc darba grupās ar neitrālām strīdu izšķiršanas iestādēm, lai atrisinātu iesāktos jautājumus.***

(22) Lai iedzīvotāji un uzņēmumi varētu tiešā veidā izmantot iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, nesaskaroties ar papildu administratīvo slogu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1724 ([13]), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, ir paredzēti vispārīgi noteikumi par iekšējā tirgus darbību saistītas informācijas, procedūru un palīdzības pakalpojumu sniegšanu tiešsaistē. Šajā regulā paredzētajām informācijas prasībām un procedūrām būtu jāatbilst Regulas (ES) 2018/1724 prasībām. Konkrētāk, būtu jānodrošina, ka stratēģisko projektu virzītāji jebkurai ar atļaujas piešķiršanu saistītai procedūrai var piekļūt un to visu īstenot tiešsaistē atbilstīgi Regulas (ES) 2018/1724 6. panta 1. punktam un II pielikumam.

(23) Lai projektu virzītājiem un citiem investoriem sniegtu stratēģisko projektu izvēršanai nepieciešamo drošību un skaidrību, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ar šiem projektiem saistītie atļauju piešķiršanas procesi nepārsniedz iepriekš noteiktos termiņus. Tikai ar apstrādi vai reciklēšanu saistīto stratēģisko projektu atļaujas piešķiršanas procesam nevajadzētu būt ilgākam par vienu gadu. Savukārt, ņemot vērā ar ieguvi saistīto stratēģisko projektu potenciālās ietekmes sarežģītību un apmēru, to atļaujas piešķiršanas procesa ilgumam nevajadzētu pārsniegt divus gadus. Lai šie termiņi patiešām tiktu ievēroti, dalībvalstīm būtu jānodrošina atbildīgajām iestādēm pietiekami daudz resursu un darbinieku. Ar tehniskā atbalsta instrumentu Komisija pēc dalībvalstu pieprasījuma sniedz tām atbalstu reformu plānošanā, izstrādē un īstenošanā, ieskaitot ar valsts atļauju izsniegšanas sistēmu saistītās administratīvās kapacitātes stiprināšanai.

(24) Savienības tiesību aktos paredzētie vidiskie novērtējumi un atļaujas, tostarp attiecībā uz ūdenstilpnēm, dzīvotnēm un putniem, ir izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa neatņemama daļa un būtisks aizsardzības mehānisms, ar ko novērš vai mazina negatīvu ietekmi uz vidi. Tomēr, lai nodrošinātu stratēģisko projektu atļauju piešķiršanas procesu paredzamību un savlaicīgumu ***un nepārsniegtu iepriekš noteiktu laika ierobežojumu konkrētā atļauju piešķiršanas posmā***, būtu jāizmanto ikviena iespēja racionalizēt nepieciešamos novērtējumus un atļaujas, vienlaikus nepazeminot vides aizsardzības līmeni. Saistībā ar to nepieciešamie novērtējumi tiek apvienoti, lai novērstu nevajadzīgu pārklāšanos, un būtu jānodrošina, ka projektu virzītāji un atbildīgās iestādes skaidri vienojas par apvienotā novērtējuma tvērumu pirms tā īstenošanas, lai novērstu vajadzību to vēlāk papildināt***, neskarot šādu novērtējumu kvalitāti***.

(25) Konflikti par zemes izmantošanu var radīt šķēršļus kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanai***, jo īpaši jaunattīstības valstīs, kur piespiedu izlikšana no mājokļa vai pārvietošana ir kalnrūpniecības darbību parasta iezīme***. Labi izstrādāti plāni, ***kuru pamatā ir cieša un pamatota sadarbība starp attiecīgajām kompetentajām iestādēm valsts, reģionālā un vietējā līmenī,*** ieskaitot telpiskos plānus un zonējumu, kuros ir ņemts vērā kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanas potenciāls un izvērtēta to iespējamā ietekme uz vidi, var palīdzēt līdzsvarot sabiedrības labumu un intereses, mazināt konfliktu risku un paātrināt izejvielu projektu ilgtspējīgu īstenošanu Savienībā ***un trešās valstīs***. Līdz ar to atbildīgajām valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, izstrādājot attiecīgos plānus, būtu jāapsver iespēja tajos iekļaut noteikumus par izejvielu projektiem.

(26) Savienībā kritiski svarīgo izejvielu projekti bieži vien saskaras ar grūtībām piekļūt finansējumam. Kritiski svarīgo izejvielu tirgiem nereti ir raksturīgas ļoti svārstīgas cenas, ilgi izpildes laiki, augsta koncentrācija un nepārredzamība. Turklāt nozares finansēšanai ir nepieciešamas augsta līmeņa ekspertu zināšanas ***un finanšu instrumenti ieguldījumu riska mazināšanai, piemēram, izejvielu fondi, nodokļu atvieglojumi, finanšu garantijas, dotācijas vai citi riska mazināšanas finanšu instrumenti, kādu*** finanšu iestādēm bieži vien trūkst. Lai pārvarētu šos faktorus un veicinātu stabilu un uzticamu stratēģisko izejvielu piegādi, dalībvalstīm un Komisijai būtu ***jānovērš šķēršļi attiecībā uz rīcībpolitikām un*** jāsniedz atbalsts finansējuma saņemšanā, kā arī administratīvais atbalsts.

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1724 (2018. gada 2. oktobris), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, lai sniegtu piekļuvi informācijai, procedūrām un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 295, 21.11.2018., 1.–38. lpp.).

Dalībvalstīm, lemjot par finansiālu atbalstu, būtu jāņem vērā vidiskās, sociālās un darba saistības, ko uzņēmušies attiecīgie projektu virzītāji. Lai kritiski svarīgo izejvielu nozare būtu konkurētspējīga, inovatīva un noturīga, kā arī spētu palielināt ražošanas, pārstrādes, reciklēšanas un aizstāšanas jaudas, tai jādara pieejams gan publiskais, gan arī privātais finansējums. Tā kā ir jārīkojas steidzami un nolūkā sasniegt šajā regulā noteiktos kritērijus, vienlīdz svarīgi ir nodrošināt citu horizontālo rīcībpolitiku, piemēram, iniciatīvu ilgtspējīga finansējuma jomā, turpmāku atbilstību Savienības centieniem veicināt Savienības kritiski svarīgu izejvielu nozares pietiekamu piekļuvi finansējumam un ieguldījumiem.

(27) Spēcīgu vērtības ķēdi Eiropā var izveidot tikai ar pienācīgiem finanšu līdzekļiem. Komisija sadarbosies ar *InvestEU* īstenošanas partneriem, lai rastu veidus, kā paplašināt atbalstu ieguldījumiem atbilstīgi Regulā (ES) 2021/523 ([14]) un šajā regulā izklāstītajiem kopīgajiem mērķiem. Konsultāciju centrs InvestEU var palīdzēt izveidot dzīvotspējīgu projektu plūsmu.

(27a) Šai regulai būtu jāveicina sinerģijas ar darbībām, ko patlaban atbalsta Savienība un dalībvalstis, izmantojot programmas un darbības izpētē un inovācijā saistībā ar kritiski svarīgām izejvielām un piegādes ķēdes daļas attīstībā, jo īpaši pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/695 ([15]) ("Apvārsnis Eiropa"), un Padomes Lēmumu (ES) 2021/764 ([16]).

(28) Lai pārvarētu ierobežojumus, ko rada patlaban bieži vien sadrumstalotie publiskie un privātie investīciju centieni, veicinātu integrāciju un ieguldījumu ienesīgumu, Komisijai, dalībvalstīm un atbalstošajām bankām vajadzētu labāk koordinēt rīcību un veidot esošo Savienības un valstu finansējuma programmu sinerģiju, kā arī nodrošināt labāku koordināciju un sadarbību ar nozari un galvenajām privātā sektora ieinteresētajām personām. Šajā nolūkā būtu jāizveido īpaša valdes apakšgrupa, kurā darbotos dalībvalstu un Komisijas eksperti, kā arī attiecīgās publiskās finanšu iestādes. Šajā apakšgrupā būtu jāpārrunā stratēģisko projektu individuālās finansējuma vajadzības un to pašreizējās finansējuma iespējas, lai projektu virzītājiem sniegtu ieteikumus par to, kā vislabāk piekļūt esošajām finansējuma iespējām. Pārrunājot stratēģisko projektu finansēšanu ***trešās valstīs, tostarp jaunietekmes tirgos un jaunattīstības valstīs, Komisijai un*** valdei ***sadarbībā ar potenciālajām partnervalstīm stratēģiskie projekti*** būtu ***jānosaka par prioritāti stratēģijā*** Global Gateway ***un jākoordinē ar valstu un starptautiskajām attīstības finansēšanas iestādēm*** ([17]).

(28a) Ir vajadzīgi pastāvīgi centieni Savienības un valstu līmenī, lai veicinātu un atbalstītu izpēti un inovāciju attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām, jo fundamentāli pētījumi būs svarīgi jaunu materiālu un aizstājējmateriālu atklāšanai.

(28b) Savienības un valstu līmenī ir vajadzīgi īpaši finanšu un atbalsta instrumenti un attiecīgi izpētes un inovācijas fondi, lai uzlabotu efektivitāti, aizstāšanu, reciklēšanas procesus un slēgtus materiālu aprites ciklus, izmantojot pētniecības un inovācijas programmas un citus instrumentus inovācijas veicināšanai, jo īpaši atkritumu pārstrādes, progresīvu materiālu un aizstāšanas jomā, kā arī jaunu un inovatīvu tehnoloģiju izstrādei kritiski svarīgu izejvielu ilgtspējīgas ieguves jomā Savienībā.

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu InvestEU un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp.).

([16]) Padomes Lēmums (ES) 2021/764 (2021. gada 10. maijs), ar ko izveido īpašo programmu, ar kuru īsteno pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", un atceļ Lēmumu 2013/743/ES (OV L 167 I, 12.5.2021, 1. lpp.).

([17]) Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "Global Gateway" (JOIN(2021) 30 final).

(29) Būtiska nozīme ir uzņēmumu, finanšu investoru un patērētāju privātajām investīcijām. Ja ar privātajām investīcijām vien nepietiek, efektīvai projektu ieviešanai kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē var būt nepieciešams publiskais atbalsts, piemēram, garantiju, aizdevumu, kapitālieguldījumu vai kvazikapitāla ieguldījumu veidā. Šis publiskais atbalsts var būt uzskatāms par valsts atbalstu. Šādam atbalstam jābūt stimulējošam, nepieciešamam, atbilstošam un samērīgam. Esošās valsts atbalsta vadlīnijas, kuras nesen tika padziļināti pārskatītas atbilstīgi divējādās pārkārtošanās mērķiem, paredz plašas iespējas atbalstīt ieguldījumus kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē ***un citus mērķus saskaņā ar Eiropas zaļo kursu***, izpildot noteiktus nosacījumus. ***Komisijai būtu arī jāapsver iespēja Savienības līmenī izveidot īpašu fondu, piemēram, Eiropas Stratēģisko izejvielu fondu, tostarp apsverot apgrozības instrumentus vai finanšu atbalsta piešķiršanu, mainot daudzgadu finanšu shēmas fondu prioritātes. Šai sakarā saistībā ar kritiski svarīgu izejvielu projektiem būtu jāizmanto jau esošās zināšanas, ieguldījumu platformas un cauruļvadi.***

(30) Publisks atbalsts tiek izmantots konkrētu, identificētu tirgus nepilnību vai nepietiekamu investīciju situāciju ***atbilstīgai*** risināšanai, un ar darbībām nevajadzētu dublēt vai izstumt privātu finansējumu***, kavēt sadarbību starp dažādu dalībvalstu uzņēmumiem*** vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū. Darbībām vajadzētu būt ***mērķētām un efektīvām*** ar nepārprotamu pievienoto vērtību Savienībai.

(31) Vairāku stratēģisko izejvielu cenu svārstības, ko saasina ierobežotās iespējas mazināt to risku nākotnes darījumu tirgos, rada šķēršļus gan projektu virzītājiem nodrošināt finansējumu stratēģisko izejvielu projektiem, gan lejupējiem patērētājiem, kuri galveno ievadparametru vajadzībām vēlas stabilas un paredzamas cenas. Nolūkā samazināt neskaidrību par stratēģisko izejvielu nākotnes cenām, ir jānodrošina, ka tiek izveidota sistēma, kas ļauj ieinteresētajiem patērētājiem un stratēģisko projektu virzītājiem norādīt pirkšanas un pārdošanas cenu piedāvājumus, un savieto abas puses, ja attiecīgie piedāvājumi ir potenciāli saderīgi. ***Šāda sistēma ir būtiska, lai veicinātu MVU līdzdalību stratēģisko izejvielu vērtību ķēdēs. Būtu arī jāatbalsta iespēja uzņēmējdarbības konsorcijiem piekļūt tirgiem, kuri vēl neietilpst stratēģiskā partnerībā vai uz kuriem neattiecas brīvās tirdzniecības nolīgums.***

(31a) Eiropas Investīciju bankai, vienojoties ar valdi, dalībvalstīm un Eiropas Komisiju, būtu jāizpēta iespēja izveidot ES eksporta kredītu mehānismu, kas ļautu Savienības uzņēmumiem investēt projektos, kuri veicina šajā regulā noteikto mērķu sasniegšanu.

(32) Esošās zināšanas par izejvielu atradnēm Savienībā un to kartējums ir izstrādāti laikā, kad kritiski svarīgo izejvielu piegādes nodrošināšana stratēģisko tehnoloģiju attīstīšanai nebija prioritāte. Lai iegūtu un atjauninātu informāciju par kritiski svarīgo izejvielu atradnēm, ***tostarp ģeotermālas ieguves iespējām,*** dalībvalstīm būtu jāizstrādā valsts programmas kritiski svarīgo izejvielu un kritiski svarīgo izejvielu ***un nesējmetālu, kas var saturēt kritiski svarīgas izejvielas,*** vispārīgai izpētei, kurās būtu jāiekļauj tādi pasākumi kā minerālu kartēšana, ģeoķīmiskā izpēte, ģeozinātniskā izpēte, kā arī esošo ģeozinātnisko datu kopu atkārtota apstrāde. Minerālu atradņu identificēšana un to ieguves tehnisko un ekonomisko iespēju novērtēšana ir saistīta ar augstu finanšu ***risku***. Lai šo risku mazinātu un veicinātu ieguves projektu attīstību, dalībvalstīm būtu jāpublisko attiecīgās valsts izpētes programmas satvarā iegūtā informācija, atbilstošos gadījumos izmantojot ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK ([18]) izveidoto telpiskās informācijas infrastruktūru.

(32a) Lai varētu sasniegt ieguves, pārstrādes un reciklēšanas mērķus, dalībvalstīm būtu jāveicina pasākumi ģeozinātnes studentu un absolventu trūkuma novēršanai Eiropā.

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) (OV L 108, 25.4.2007., 1.–14. lpp.).

(33) Zemes novērošanā ***un GNSS sistēmās iegūtos*** kosmosa ***datus un pakalpojumus, īpaši tos, kuri iegūti no ES kosmosa programmas, "Copernicus", "Galileo" un "EGNOS" pēc iespējas izmanto ar mērķi*** veicināt ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu veidošanu, nodrošinot nepārtrauktu informācijas plūsmu, kas var būt noderīga tādām darbībām kā ieguves apgabalu uzraudzība un pārvaldība, vides un sociālekonomiskās ietekmes novērtējums un minerālresursu izpēte. Tā kā ***no kosmosa datiem un pakalpojumiem*** var iegūt datus arī par attāliem un nepieejamiem apgabaliem, dalībvalstīm būtu jāapsver iespēja to, cik vien iespējams, izmantot savu valsts izpētes programmu izstrādē un īstenošanā.

(34) Lai garantētu lielāku piegāžu drošību, ir jānostiprina Savienības kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēde, tomēr kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdes arī turpmāk būs globālas un pakļautas ārējiem faktoriem. Neseni un aktuāli notikumi, sākot no COVID-19 krīzes un beidzot ar neprovocēto un nepamatoto militāro agresiju pret Ukrainu, ***kā arī Ķīnas "Vienas joslas, viena ceļa" iniciatīvas ietekme uz trešām valstīm*** ir uzskatāmi parādījuši dažu Savienības piegādes ķēžu ievainojamību pret piegādes pārtraukumiem***, kā arī to, ka steidzami jānosaka sviras, ar ko mazinātu pieprasījumu, jo īpaši stratēģisko izejvielu pieprasījumu***. Lai dalībvalstis un Eiropas rūpniecība varētu paredzēt piegādes pārtraukumus un sagatavoties to seku risināšanai, būtu jāizstrādā pasākumi, ar ko palielināt uzraudzības spējas, ***tostarp informācijas apmaiņu, lai vajadzības gadījumā koordinētu*** stratēģiskos krājumus un ***stiprinātu*** uzņēmumu gatavību.

(35) Dalībvalstu risku apzināšanās un prognozēšanas kapacitāte nav vienāda, un ne visām dalībvalstīm ir izveidotas īpašas struktūras kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu uzraudzībai, kas varētu informēt uzņēmumus par potenciāliem piegādes pārtraukumu riskiem. Tāpat, lai arī daži uzņēmumi ir investējuši savu piegādes ķēžu uzraudzībā, citiem šādas kapacitātes trūkst. Tāpēc, ņemot vērā kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu globālo dimensiju, kā arī to sarežģītību, Komisijai būtu jāizstrādā īpašs uzraudzības infopanelis kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku novērtēšanai un apkopotās informācijas pieejamības nodrošināšanai valsts iestādēm un privātā sektora dalībniekiem, tādējādi paplašinot dalībvalstu pieaugošo savstarpējo sinerģiju. Lai nodrošinātu, ka Savienības vērtības ķēdes ir pienācīgi sagatavotas potenciāliem piegādes pārtraukumiem, Komisijai būtu jāveic noturības testi, novērtējot stratēģisko izejvielu piegādes ķēžu ievainojamību un to pakļautību piegādes riskiem. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta šī darbība, kad tas iespējams, veicot šādus noturības testus ar savu par kritiski svarīgajām izejvielām atbildīgo valsts piegādes un informācijas aģentūru starpniecību. Valdei būtu jānodrošina Komisijas un dalībvalstu veikto noturības testu īstenošanas koordinēšana. Ja nevienai dalībvalstij nav kapacitātes veikt nepieciešamo noturības testu attiecībā uz konkrētu stratēģisko izejvielu, šis tests būtu jāveic Komisijai. Komisijai arī būtu jāiesaka iespējamās stratēģijas, ko publiskās iestādes un privātā sektora dalībnieki varētu izmantot, lai mazinātu piegādes riskus ***īstermiņā un vidējā termiņā***, piemēram, ***ieviešot papildu politikas pasākumus stratēģisko izejvielu vajadzības mazināšanai,*** veidojot stratēģiskos krājumus vai vairāk dažādojot piegādi. Uzraudzības un noturības testu pasākumu īstenošanai nepieciešamās informācijas savākšanas nolūkā Komisijai būtu jākoordinē rīcība ar attiecīgo valdes pastāvīgo apakšgrupu, savukārt dalībvalstīm būtu jāidentificē un jāuzrauga ***lieli uzņēmumi***, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu vērtības ķēdes darbību. Ja neviens pastāvīgās apakšgrupas loceklis nevar veikt nepieciešamo noturības testu attiecībā uz konkrētu stratēģisko izejvielu, šis tests būtu jāveic Komisijai.

(36) Svarīgs piegādes pārtraukumu riska mazināšanas rīks, jo īpaši attiecībā uz izejvielām, ir stratēģiskie krājumi. Lai gan ierosinātais Vienotā tirgus ārkārtas instruments paredz iespēju stratēģiskus krājumus veidot vienota tirgus modrības režīma aktivizēšanas gadījumā, dalībvalstīm un uzņēmumiem nav pienākuma veidot vai koordinēt to stratēģiskos krājumus, gatavojoties iespējamam piegādes pārtraukumam. Turklāt Eiropas Savienības mērogā nav koordinācijas mehānisma kopīga novērtējuma veikšanai un potenciālo pārklāšanos un sinerģiju analīzei. Tāpēc, ņemot vērā pašreizējo attiecīgās informācijas trūkumu, dalībvalstīm, pirmkārt, būtu Komisijai jāiesniedz informācija par to stratēģiskajiem krājumiem, par to, vai tos pārvalda publiskās iestādes vai to dalībvalstu vārdā dara uzņēmumi. Šajā informācijā būtu jāiekļauj katras stratēģiskās izejvielas pieejamais krājumu apjoms, krājumu apjoma prognozes un uz šiem krājumiem attiecināmie noteikumi un procedūras. Ikvienam pieprasījumam ir jābūt proporcionālam, jāņem vērā ar datu pieejamības nodrošināšanu saistītās izmaksas un ieguldāmais darbs, kā arī ietekme uz nacionālo drošību,

un tajos ir jānosaka atbilstoši pieprasītās informācijas sniegšanas termiņi. Informāciju par uzņēmumu krājumiem var pievienot analīzei, taču tas nav uzskatāms par pieprasījumu sniegt šādu informāciju. Komisijai šie dati būtu jāapstrādā drošā veidā un jāpublicē tikai apkopota informācija. Otrkārt, pamatojoties uz iegūto informāciju, ***valdei būtu jānorāda***, kas būtu uzskatāms par drošu Savienības krājumu līmeni, ņemot vērā attiecīgās stratēģiskās izejvielas kopējo gada patēriņu Savienībā. Pamatojoties uz stratēģisko izejvielu esošo krājumu un kopējo stratēģisko krājumu apjoma visā Savienībā salīdzinājumu, valdei, rīkojoties ar Komisijas piekrišanu, būtu jāvar izdot nesaistošus atzinumus dalībvalstīm par to, kā palielināt konverģenci, un mudināt tās veidot savus stratēģiskos krājumus***, vienlaikus izvairoties no tirgus izkropļojuma, tostarp uz jaunietekmes un jaunattīstības valstu rēķina***. Saistībā ar to valdei būtu jāizvērtē nepieciešamība uzturēt stimulus, lai mudinātu privātos uzņēmējus veidot stratēģisko izejvielu krājumus.

(37) Lai nodrošinātu turpmāku koordināciju, Komisijai būtu jāsarīko nepieciešamā apspriešanās, jo īpaši valdes pastāvīgajā apakšgrupā, pirms dalībvalstu dalības starptautiskos forumos, kuros varētu tikt pārrunāti šie stratēģiskie krājumi. Tāpat, lai palielinātu šā priekšlikuma un citu horizontālo vai specifiski tematisko instrumentu savstarpējo papildināmību, Komisijai būtu jānodrošina, ka saņemtā un apkopotā informācija tiek nodota modrības un krīzes pārvaldības mehānismiem, piemēram, ierosinātā Vienotā tirgus ārkārtas instrumenta konsultatīvajai grupai, ierosinātajā Mikroshēmu aktā paredzētajai Eiropas Pusvadītāju padomei, HERA padomei un Veselības krīžu padomei.

(38) Lai lielie uzņēmumi, kuri Savienībā ražo stratēģiskās tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskās izejvielas, būtu pienācīgi sagatavojušies piegādes pārtraukumiem, ***tiem būtu jānodrošina pienācīga iekšējo risku pārvaldība***. Tādējādi tiks nodrošināts tas, ka tie ņem vērā stratēģisko izejvielu piegādes riskus un izstrādā attiecīgas risku mazināšanas stratēģijas, lai labāk sagatavotos iespējamiem piegādes pārtraukumiem. Šajā tvērumā ietilpstošajiem lielajiem uzņēmumiem būtu arī jāveic regulāri savu stratēģisko izejvielu piegādes ķēžu noturības testi, lai tādējādi izvērtētu visus iespējamos scenārijus, kas varētu skart to piegādi pārtraukumu gadījumā. Šo pasākumu rezultātā papildu uzmanība tiks veltīta iespējamo piegādes risku radītajām izmaksām.

(39) Daudzi stratēģisko izejvielu tirgi nav pilnīgi pārredzami, un tajos ir koncentrācija piegādes pusē, tādējādi pārdevējiem ir lielāka ietekme sarunās un pircējiem jāmaksā augstākas cenas***, radot izaicinājumus tirgum***. Lai palīdzētu ***nodrošināt izejvielu pieejamību*** Savienībā reģistrētajiem uzņēmumiem, Komisijai būtu jāizveido sistēma, ar ko apkopot ieinteresēto pircēju pieprasījumu. Izstrādājot šādu sistēmu, Komisijai būtu jāņem vērā pieredze, kas gūta līdzīgās sfērās, piemēram, kopīgajos gāzes iepirkumos***, kā iepriekš noteikts, reaģējot uz gāzes krīzi,*** saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2022/2576 ([19]). Dalībvalstu iestādēm arī būtu jāvar piedalīties šajā sistēmā, lai veidotu savus stratēģiskos krājumus. Visiem pasākumiem***, kas pieņemti kā daļa no šā mehānisma,*** būtu jāatbilst Savienības ***un valstu*** konkurences tiesību aktiem.

(39a) Noturīga un konkurētspējīga izejvielu nozare Savienībai ir ļoti svarīga ekonomiskā un stratēģiskā ziņā. Ņemot vērā šīs regulas mērķus, proti, stiprināt Savienības spēju stratēģisko izejvielu ieguvē, pārstrādē un reciklēšanā, ir svarīgi nodrošināt taisnīgu un paredzamu tirgus vidi uzņēmumiem visā izejvielu vērtības ķēdē. Tāpēc saistībā ar jebkuru sistēmu, kas paredzēta pieprasījuma apkopošanai, lai stiprinātu Savienības uzņēmumu stāvokli tirgū pieprasījuma pusē, ir arī rūpīgi jāapsver tirgus ietekme uz Savienības uzņēmumiem piedāvājuma pusē.

([19]) Padomes Regula (ES) 2022/2576 (2022. gada 19. decembris) par solidaritātes veicināšanu, labāk koordinējot gāzes iepirkumus, uzticamus cenu kritērijus un gāzes pārrobežu apmaiņu (OV L 335, 29.12.2022., 1. lpp.).

(40) Šajā regulā iekļautie noteikumi par uzraudzību un stratēģiskajiem krājumiem neparedz valsts tiesību aktu un regulējuma harmonizēšanu un neaizstāj esošos mehānismus. Uzraudzības un risku gatavības stimuliem būtu jāatbilst Eiropas instrumentiem. Līdz ar to tādi instrumenti, kā ierosinātais Vienotā tirgus ārkārtas instruments, kura mērķis ir paredzēt, mazināt un reaģēt uz krīzēm, kas skar vienotā tirgus darbību, un Padomes Regula (ES) 2022/2372 ([20]) par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes gadījumā nepieciešamiem medicīniskiem pretlīdzekļiem sabiedrības veselības ārkārtas situācijā Savienības līmenī, joprojām būtu attiecināmi uz kritiski un stratēģiski svarīgām izejvielām krīzes vai apdraudējumu gadījumā, ciktāl šīs izejvielas ietilpst šo instrumentu darbības jomā. Šīs regulas un krīzes instrumentu savstarpējā papildināmība un saskaņotība būtu jānodrošina ***Komisijai,*** veicot ***skrupulozu*** informācijas apmaiņu ***starp attiecīgajām konsultatīvajām un pārvaldības iestādēm, kas izveidotas ar šiem krīzes instrumentiem***.

(41) Vairums kritiski svarīgo izejvielu ir metāli, kas principā ir bezgalīgi reciklējami, lai arī reizēm to kvalitāte samazinās. Tas dod iespēju pāriet uz patiesu aprites ekonomiku zaļās pārkārtošanās kontekstā. Pēc sākotnējā jaunām tehnoloģijām vajadzīgo kritiski svarīgo izejvielu strauja pieprasījuma kāpuma, kur galvenais avots aizvien būs primārā ieguve un apstrāde, arvien lielāka nozīme būtu jāiegūst reciklēšanai ***un atkalizmantošanai***, samazinot nepieciešamību pēc primārās ieguves un ar to saistīto ietekmi. Tomēr patlaban vairuma kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas ***un atkalizmantošanas*** apjomi ir mazi, ***tostarp tāpēc, ka produktu izstrādes posmā nav ņemta vērā pārstrādājamība,*** un reciklēšanas sistēmas un tehnoloģijas bieži vien nav pielāgotas šo izejvielu specifikai. Līdz ar to ir nepieciešama rīcība saistībā ar dažādiem faktoriem, kuri kavē apritīguma potenciāla izmantošanu. ***Neatkarīgi no patērēto stratēģisko izejvielu daudzuma 2030. gadā, Savienībai būtu jātiecas uz šo izejvielu pilnīgu apritīgumu.***

(41a) Eiropai ir jāveicina tās atvērtā stratēģiskā autonomija un jākāpina sava noturība, lai tā būtu gatava iespējamiem piegādes traucējumiem, ko izraisījušas veselības vai citas krīzes. Šo mērķi sasniegt palīdzēs aktīvāka kritiski svarīgo izejvielu reciklēšana un atgūšana, kas vedīs pie lielāka apritīguma un resursefektivitātes.

(42) Dalībvalstīm joprojām ir būtiskas kompetences apritīguma jomā, piemēram, atkritumu savākšanas un apstrādes sistēmu jautājumos. Tās būtu jāizmanto, lai palielinātu savākšanas un reciklēšanas apjomus atkritumu plūsmās ar augstu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu, piemēram, izmantojot tādus finanšu stimulus kā atlaides, monetāra atlīdzība vai depozīta atgriešanas sistēmas ***un vienlaikus saglabājot iekšējā tirgus integritāti***. Dalībvalstu iestādēm kā kritiski svarīgo izejvielu un tās saturošo produktu pircējām vajadzētu iespaidot situāciju, savukārt nacionālās pētniecības un inovāciju programmas nodrošina ievērojamus resursus, lai paplašinātu zināšanas un tehnoloģijas kritiski svarīgo izejvielu apritīguma un materiālefektivitātes jomā***, un aizstāšanas stratēģijas***. Visbeidzot, dalībvalstīm būtu jāveicina kritiski svarīgo izejvielu atgūšana no ieguves rūpniecības atkritumiem, uzlabojot informācijas pieejamību un novēršot juridiskos, ekonomiskos un tehniskos šķēršļus. Viens iespējamais risinājums, ko dalībvalstīm vajadzētu izvērtēt, ir mehānismi riska dalīšanai starp uzņēmējiem un dalībvalstīm, lai veicinātu atgūšanu no slēgtiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem. ***Komisijai būtu jāuzrauga dalībvalstu darbības, jānovērtē un jāizplata paraugprakse un attiecīgā gadījumā jāsniedz ieteikumi dalībvalstīm par turpmākām darbībām.***

(42a) Elektroniskajos atkritumos ir tādu kritiski svarīgu izejvielu koncentrācija, kuru daudzums ir lielāks nekā pasaules labākajās rūdas kategorijās. Tas rada ievērojamas ekonomiskas iespējas derīgo izrakteņu ieguvei pilsētās, turklāt augstu attīstības potenciālu.

([20]) Padomes Regula (ES) 2022/2372 (2022. gada 24. oktobris) par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes gadījumā nepieciešamiem medicīniskiem pretlīdzekļiem sabiedrības veselības ārkārtas situācijā Savienības līmenī (OV L 314, 6.12.2022., 64. lpp.).

(43) Daudzos Savienības reģionos ir vēsturiski veikta izejvielu ieguve un līdz ar to slēgtos kompleksos ir ievērojams ieguves rūpniecības atkritumu apjoms, kas, ņemot vērā tikai neseno to ekonomiskās nozīmes apzināšanos, kopumā nav analizēti, lai noteiktu to kritiski svarīgo izejvielu satura potenciālu. Kritiski svarīgo izejvielu atgūšana ieguves rūpniecības atkritumu kompleksos varētu ***palīdzēt izvairīties no jaunu ieguves darbību negatīvās sociālās un vidiskās ietekmes un mazināt to,*** radīt ekonomisko vērtību un darbavietas vēsturiskajos raktuvju apgabalos, no kuriem daudzi ir saskārušies ar deindustrializāciju un lejupslīdi***, turklāt šiem apgabaliem varētu būt liela nozīme Savienības noturības uzlabošanā un izejvielu ieguves negatīvās vidiskās un sociāls ietekmes mazināšanā***. Uzmanības un informācijas trūkums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu saturu, jo īpaši slēgtajos atkritumu apsaimniekošanas kompleksos, ir uzskatāms par būtisku šķērsli kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas no ieguves rūpniecības atkritumiem potenciāla plašākai izmantošanai.

(44) Kritiski svarīgo izejvielu atgūšanai ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksos vajadzētu būt daļai no attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas kompleksu valorizācijas. Direktīvā 2006/21/EK ir izklāstītas augsta līmeņa prasības attiecībā uz vides un cilvēku veselības aizsardzību ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas jomā. Lai arī šīs augstās prasības būtu jāsaglabā, būtu jānosaka papildu pasākumi kritiski svarīgo izejvielu maksimālai atgūšanai no ieguves rūpniecības atkritumiem.

(45) Gan esošo, gan jauno ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatoriem būtu jāveic sākotnējs ekonomiskais novērtējums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu no objektā esošajiem ieguves rūpniecības atkritumiem***, deponētiem atkritumiem*** un no šāda veida atkritumiem, kas tiek radīti no jauna. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/98/EK ([21]) noteikto atkritumu hierarhiju prioritāte būtu piešķirama kritiski svarīgās izejvielas saturošu atkritumu radīšanas novēršanai, ekstrahējot kritiski svarīgās izejvielas no ekstrahētā materiāla, pirms tas kļūst par atkritumiem. Šā pētījuma satvarā operatoriem būtu jāapkopo nepieciešamā informācija, arī informācija par kritiski svarīgo izejvielu koncentrāciju un daudzumu ieguves rūpniecības atkritumos, un jāizvērtē dažādas iespējas attiecībā uz procesiem, darbībām un uzņēmējdarbības līgumiem, kas nodrošinātu ***tehniski iespējamu un*** ekonomiski dzīvotspējīgu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu. Šis pienākums ir piemērojams tiešā veidā un papildina pienākumus, kuri noteikti Direktīvā 2006/21/EK un valstu tiesību aktos, ar ko tā ir transponēta. Īstenošanas satvarā operatoriem un kompetentajām iestādēm būtu jācenšas pēc iespējas mazināt administratīvo slogu un integrēt procedūras.

(46) Lai risinātu pašreizējo informācijas trūkumu par kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu slēgtajos ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksos, dalībvalstīm, ievērojot Savienības konkurences noteikumus, būtu jāizveido datubāze, kurā būtu iekļauta visa attiecīgā informācija atgūšanas veicināšanai, jo īpaši informācija par kritiski svarīgo izejvielu apjomiem un koncentrāciju ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksā. Šī informācija būtu jāpublicē lietotājiem draudzīgā un digitālā formātā, nodrošinot piekļuvi detalizētākai tehniskajai informācijai. Lai atvieglotu lietotājiem draudzīgu piekļuvi informācijai, dalībvalstīm būtu, piemēram, jāizveido vienots kontaktpunkts, kas pavērtu iespējas padziļinātai saziņai ar potenciāliem kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas projektu attīstītājiem. Datubāze būtu jāveido tā, lai potenciāli projektu virzītāji varētu ērti identificēt kompleksus ar augstu ekonomiski lietderīgas atgūšanas potenciālu ***īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā.*** Lai koncentrētu ierobežotos resursus, dalībvalstis, vācot informāciju, ***varētu*** ievērot pakāpenisku pieeju un padziļinātu informāciju varētu ievākt tikai par daudzsološākajiem kompleksiem. Informācijas vākšanas mērķim vajadzētu būt precīzas un reprezentatīvas informācijas sniegšanai par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem un pēc iespējas labāku norāžu iegūšanai par kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciālu.

(47) Pastāvīgie magnēti tiek izmantoti plašā izstrādājumu klāstā; to svarīgākais un visstraujāk augošais izmantojums ir vēja turbīnās un elektriskajos transportlīdzekļos, taču arī citi izstrādājumi, ieskaitot magnētiskās rezonanses attēlveidošanas iekārtas, industriālos robotus, vieglos transportlīdzekļus, dzesēšanas ģeneratorus, siltumsūkņus, elektromotorus, rūpnieciskos elektrosūkņus, automātiskās veļas mašīnas, veļas žāvētājus, mikroviļņu krāsnis, putekļu sūcējus un trauku mazgājamās mašīnas, satur ievērojamus, atgūšanas vērtus apjomus. Vairums pastāvīgo

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3.–30. lpp.).

magnētu, jo īpaši jaudīgākie, satur kritiski svarīgās izejvielas, piemēram, neodīmu, prazeodīmu, disproziju un terbiju, boru, samāriju, niķeli un kobaltu. Tos ir iespējams reciklēt, taču patlaban Savienībā tas notiek tikai nelielā apmērā vai pētniecības projektu satvarā. Līdz ar to pastāvīgajiem magnētiem vajadzētu būt prioritāram elementam apritīguma uzlabošanā.

(48) Magnētu ***apritīguma palielināšanas*** priekšnosacījums ir tas, lai reciklētājiem***, modernizētājiem un remontētājiem*** būtu pieejama nepieciešamā informācija par izstrādājumā esošo magnētu daudzumu, veidu un ķīmisko sastāvu, to atrašanās vietu un pārklājumu, izmantotajām līmēm un piedevām, kā arī informācija par to, kā pastāvīgos magnētus no izstrādājuma izņemt. Vienlaikus, lai nodrošinātu magnētu reciklēšanas ekonomisko pamatojumu, Savienības tirgū laistajos izstrādājumos iestrādātajiem pastāvīgajiem magnētiem ar laiku būtu jāsatur aizvien lielāks daudzums reciklēta materiāla. Vispirms nodrošinot reciklētā satura pārskatāmību pēc īpaša novērtējuma veikšanas par reciklētā satura atbilstošajiem apmēriem un ticamāko ietekmi būtu jānosaka minimālās prasības attiecībā uz reciklēto saturu.

(49) Savienības tirgū pārdotās kritiski svarīgās izejvielas bieži tiek sertificētas attiecībā uz to ražošanas un piegādes ķēdes ilgtspēju. Sertifikātus var iegūt, īstenojot dažādas publiskās un privātās sertifikācijas programmas, kuru tvērums un stingrība atšķiras, tādējādi, iespējams, raisot neskaidrības par to, kādi un cik ticami ir apgalvojumi par šādi sertificēto Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu šķietamo ilgtspēju. Komisijai vajadzētu būt tiesīgai pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem tiek atzītas sertifikācijas programmas, kuras būtu uzskatāmas par visaptverošām un uzticamām, dodot iestādēm un tirgus dalībniekiem vienotu pamatu kritiski svarīgo izejvielu ilgtspējas novērtēšanai. Būtu jāatzīst tikai tādas sertifikācijas programmas, kurās ir iekļauts plašs ilgtspējas aspektu klāsts, tostarp vides ***gaisa, augsnes, ūdens un biodaudzveidības*** aizsardzība, cilvēktiesības, arī darba tiesības un ***pārvaldības apsvērumi, arī*** uzņēmējdarbības pārredzamība ***un vietējo kopienu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesā, lai garantētu augstus ilgtspējas standartus,*** un kuru satvarā ir paredzēta neatkarīga trešās puses veikta pārbaude un atbilstības uzraudzība. Lai procedūras būtu efektīvas, projektu virzītājiem, kuri iesniedz pieteikumus projektu atzīšanai par stratēģiskiem projektiem, būtu jāvar paļauties uz to, ka dalība atzītā programmā apliecina projekta ilgtspējīgu īstenošanu.

(50) Kritiski svarīgo izejvielu ražošana dažādos vērtības ķēdes posmos rada ietekmi uz ***klimatu un*** vidi***, jo īpaši uz*** ūdeni un ***biodaudzveidību***. Lai ierobežotu šādu kaitējumu un veicinātu ilgtspējīgāku kritiski svarīgo izejvielu ražošanu, Komisijai būtu jāvar izstrādāt sistēmu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanai, ietverot arī pārbaudes procesu, lai nodrošinātu, ka Savienības tirgū laistajām kritiski svarīgajām izejvielām ir publiski norādīta informācija par to radīto vidisko pēdu. Sistēmas pamatā vajadzētu būt zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm un attiecīgiem starptautiskajiem standartiem aprites cikla novērtējuma jomā. Prasība deklarēt izejvielas vidisko pēdu būtu jāpiemēro tikai tad, ja, pamatojoties uz īpašu novērtējumu, ir secināts, ka tas palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vides mērķus ***un saglabāt samērīgas ekonomiskās izmaksas***, veicinot tādu kritiski svarīgo izejvielu iepirkšanu, kurām ir mazāka vidiskā pēda, un tam nebūtu neproporcionālas ietekmes uz tirdzniecības plūsmām. Pēc attiecīgo aprēķina metožu apstiprināšanas Komisijai būtu jāizstrādā kritiski svarīgo izejvielu snieguma klases, tādējādi ļaujot potenciālajiem pircējiem ērti salīdzināt pieejamo izejvielu relatīvo vidisko pēdu un virzot tirgu ilgtspējīgāku izejvielu virzienā. Kritiski svarīgo izejvielu pārdevējiem būtu jānodrošina vidiskās pēdas deklarācijas pieejamība klientiem. Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu relatīvās pēdas pārredzamība arī varētu veicināt citu Savienības un valstu līmeņa politikas virzienu īstenošanu, piemēram, stimulu vai zaļo publisko iepirkumu kritēriju izmantošanu, veicinot kritiski svarīgo izejvielu ar mazāku ietekmi uz vidi ražošanu. ***Tiek uzskatīts, ka dziļjūrā ir visbagātākā biodaudzveidība uz zemes un ka tā sniedz ļoti svarīgus vides pakalpojumus, tostarp ilgtermiņa oglekļa sekvestrēšanu. Dziļjūras ieguves rūpniecība, visticamāk, izraisīs pastāvīgu biodaudzveidības zudumu un kaitējumu ekosistēmai. Saskaņā ar piesardzības principu dziļjūras izrakteņu ieguvi nevajadzētu veikt,***

jo pietiekami nav izpētīta tās ietekme uz jūras vidi un biodaudzveidību, kā arī zinātnieki nav vienisprātis par to, vai dziļjūras izrakteņu ieguvi var pārvaldīt tā, lai neradītu jūras biodaudzveidības zudumu un nenodarītu kaitējumu ekosistēmai.

(51) Vidiskās pēdas metodes ir uzskatāmas par relevantu pamatu aprēķināšanas noteikumu izstrādei. Tās ir balstītas uz zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm, kurās ir ņemti vērā ***līdzīgi pienākumi, kurus nosaka citi Savienības tiesību akti, un*** jaunākie starptautiska līmeņa secinājumi un ietverta ietekme uz vidi, ieskaitot klimata pārmaiņas un ietekmi attiecībā uz ūdeni, gaisu, augsni, resursiem, zemes izmantošanu un toksiskumu.

(52) Būtu jānodrošina, lai atbildīgie operatori pirms savu izstrādājumu vai izejvielu laišanas tirgū novērtētu to atbilstību prasībām uzlabot pastāvīgo magnētu apritīgumu un atbilstību kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas deklarācijai un lai kompetentās valsts iestādes varētu efektīvi panāk šo prasību izpildi. Atbilstības un tirgus uzraudzības noteikumi, kas izveidoti saskaņā ar Regulu (ES) 2019/1020 un Regulu (ES) 2023/xxx [OP: ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] iekļautie atbilstības un tirgus uzraudzības noteikumi, kas līdz ar to būtu arī jāpiemēro šīm prasībām. Lai vēl vairāk sekmētu jau esošo satvaru optimālu izmantošanu, būtu jānodrošina, ka attiecībā uz izstrādājumiem, kuriem piemēro tipa apstiprināšanu atbilstīgi Regulai (ES) 2018/858 vai Regulai (ES) Nr. 168/2013, atbilstību panāk, izmantojot pašreizējo tipa apstiprināšanas sistēmu.

(53) Komisijai saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1025/2012 10. panta 1. punktu būtu jāpieprasa vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt Eiropas standartus saistībā ar šajā regulā izklāstītajiem mērķiem.

(54) Savienība ir noslēgusi stratēģiskās partnerības ar trešajām valstīm attiecībā uz izejvielām, lai īstenotu 2020. gada rīcības plānu par kritiski svarīgajām izejvielām. Lai dažādotu piegādi, šie centieni būtu ***jāpastiprina, un to rezultātā būtu jāizstrādā stratēģiski projekti***. Būtu jāizstrādā un jānodrošina saskaņots satvars turpmāku partnerību noslēgšanai ***un jāizveido Eiropas izejvielu diplomātija atbilstīgi Savienības enerģētikas un klimata diplomātijai.*** Dalībvalstīm un Komisijai, sadarbojoties valdē, būtu jāpārrunā un jānodrošina koordinācija par citstarp to, vai esošās partnerības sasniedz šādus izvirzītos mērķus, jānosaka prioritārās trešās valstis jaunām partnerībām, šādu partnerību saturs un to saskaņotība, kā arī dalībvalstu divpusējās sadarbības ar attiecīgajām trešajām valstīm potenciālā sinerģija ***un pietiekamas piekļuves finansējumam pieejamība***. Savienībai būtu jāmeklē abpusēji izdevīgas ***un ilgtspējīgas*** partnerības ar ***šādām trešām valstīm, tostarp ar*** jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības ekonomikām ***(JTJE)*** atbilstoši tās stratēģijai Global Gateway, ***Eiropas komandas pieejai, kopējai tirdzniecības politikai un tās attīstībai, kā arī ārpolitikai,*** kuras veicinātu tās izejvielu piegādes ķēdes dažādošanu, kā arī pievienotu vērtību ražošanai šajās valstīs. ***Turklāt jāturpina investēt arī sadarbībā ar starptautiskiem līdzīgi domājošiem partneriem, kuri piedalās iekšējā tirgū, kandidātvalstīm vai līdzīgi domājošām trešām valstīm, uz kurām neattiecas ne stratēģiskā partnerība, ne brīvās tirdzniecības nolīgums. Šādām abpusējām interesēm būtu jāietver vides standartu, sociālo tiesību un cilvēktiesību aizsardzība saskaņā ar starptautiskajiem un valsts tiesību aktiem, pilnībā ievērojot daudzpusējas sadarbības noteikumus.***

(54a) Savienības stratēģiskajai prioritātei dažādot tās kritisko izejvielu piedāvājumu jākļūst par ES ārējās darbības un diplomātijas prioritāti saskaņā ar Eiropas komandas pieeju un atbilstīgi tās enerģētikas un klimata ārpolitikai. Savienības izejvielu ārpolitikas mērķim vajadzētu būt skaidrot Savienības pieeju resursefektivitātei, ilgtspējai, apritīgumam un aizstāšanai, kā arī sadarboties un vajadzības gadījumā izveidot starptautiskus forumus labākai koordinēšanai un pārredzamībai globālajos izejvielu tirgos, kā arī kopīgu iepirkumu platformas.

(55) Lai atbalstītu ar stratēģisko projektu un to finansēšanu, izpētes programmām, uzraudzības kapacitāti un stratēģiskajiem krājumiem saistīto uzdevumu izpildi un atbilstoši konsultētu Komisiju, būtu jāizveido Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde. Valdei būtu jāsastāv no dalībvalstīm un Komisijas, taču ***pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un*** citām personām***, piemēram, akadēmiskām aprindām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām Savienības iestādēm un aģentūrām,*** vajadzētu varēt tajā piedalīties novērotāju statusā. Lai apkopotu nepieciešamo ekspertu pieredzi noteiktu uzdevumu īstenošanā, valdei būtu jāizveido pastāvīgas apakšgrupas darbam ar finansējuma, izpētes, uzraudzības un stratēģisko krājumu***, kā arī ilgtspējas*** jautājumiem un tām būtu jādarbojas kā tīkliem, kuros tiek iesaistītas dažādas attiecīgās valsts iestādes, un nepieciešamības gadījumā jākonsultējas ar nozares, akadēmiskās vides, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Valdes ieteikumiem un atzinumiem vajadzētu būt nesaistošiem un šādu ieteikumu vai atzinumu neesamībai nevajadzētu atturēt Komisiju no tai šajā regulā noteiktu uzdevumu izpildes.

(56) Ja nav panākts progress virzībā uz mērķu īstenošanu, tostarp kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi, tas var norādīt uz nepieciešamību pieņemt papildu pasākumus. Tāpēc Komisijai būtu jāuzrauga virzība uz šo mērķu sasniegšanu.

(57) Lai dalībvalstīm ***un uzņēmumiem, jo īpaši MVU***, radītais administratīvais slogs būtu pēc iespējas mazāks, dažādie ziņošanas pienākumi būtu jāracionalizē un Komisijai būtu jāizstrādā veidne, lai dalībvalstis varētu izpildīt savus ziņošanas pienākumus attiecībā uz projektiem, izpēti ***un*** uzraudzību regulāri publicētā vienotā dokumentā, kas var būt konfidenciāls vai ar ierobežotu pieejamību.

(58) Lai nodrošinātu uzticēšanās pilnu un konstruktīvu sadarbību starp kompetentajām iestādēm Savienības un valstu līmenī, visām šīs regulas piemērošanā iesaistītajām personām būtu jāievēro savu uzdevumu izpildes gaitā iegūtās informācijas un datu konfidencialitāte. Komisijai un valstu kompetentajām iestādēm, to ierēdņiem, darbiniekiem un citām personām, kas strādā šo iestāžu uzraudzībā, kā arī dalībvalstu citu iestāžu amatpersonām un ierēdņiem nebūtu jāatklāj informācija, ko tie ieguvuši vai ar ko tie apmainījušies saskaņā ar šo regulu un uz ko attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu. Šie nosacījumi būtu jāattiecina arī uz Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdi. Dati būtu jāapstrādā un jāglabā drošā vidē.

(59) Ir īpaši būtiski, lai Komisija, pieņemot deleģētos aktus atbilstīgi LESD 290. pantam, sagatavošanas darba laikā pienācīgi apspriestos, to skaitā ekspertu līmenī, un lai šī apspriešanās notiktu saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ([22]). Konkrēti, lai garantētu Eiropas Parlamenta un Padomes vienādu līdzdalību deleģēto aktu sagatavošanā, visi dokumenti abām iestādēm būtu jāsaņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un būtu jānodrošina, ka abu iestāžu ekspertiem sistemātiski ir pieejamas Komisijas ekspertu grupu sanāksmes, kurās tiek strādāts pie deleģēto aktu sagatavošanas.

(60) Lai nodrošinātu vienotus šīs regulas īstenošanas nosacījumus, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras: a) izstrādāt veidnes, kas izmantojamas stratēģisko projektu atzīšanas pieteikumiem, ar stratēģiskajiem projektiem saistītajiem progresa ziņojumiem, nacionālajām izpētes programmām un dalībvalstu ziņojumiem saistībā ar izpēti, uzraudzību, stratēģiskajiem krājumiem un apritīgumu; b) norādīt izstrādājumus, komponentus un atkritumu plūsmas, kuras ir uzskatāmas par tādām, kam ir augsts kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls; un c) noteikt kritērijus un tos piemērot ar kritiski svarīgo izejvielu ilgtspēju saistīto shēmu atzīšanu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ([23]).

(61) Lai nodrošinātu ar šo regulu noteikto pienākumu ievērošanu, jo īpaši attiecībā uz atbilstību ekodizaina prasībām, uzņēmumiem, kuri neizpilda savus pienākumus, ieskaitot attiecībā uz risku gatavību, ziņošanu par projektiem un reciklējamības informāciju, būtu jāpiemēro sods. Tāpēc ir svarīgi, lai dalībvalstis valsts tiesību aktos noteiktu iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas par šīs regulas neievērošanu.

([22]) OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

([23]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13.–18. lpp.).

(62) Komisijai šī regula būtu jāizvērtē. Atbilstīgi Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktam minētajam izvērtējumam būtu jābalstās uz pieciem kritērijiem, proti, efektivitāte, lietderība, būtiskums, saskaņotība un ES pievienotā vērtība, un tam būtu jāveido pamats iespējamo turpmāko pasākumu ietekmes novērtējumiem. Komisijai būtu jāiesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomisko un sociālo lietu komitejai ziņojums par šīs regulas īstenošanu un progresu virzībā uz tās mērķiem, ieskaitot kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi. Pamatojoties uz pasākumu saistībā ar kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas pārredzamību īstenošanu, ziņojumā arī būtu jāvērtē ar vidisko pēdu saistītu maksimālo robežvērtību noteikšanas lietderība.

(63) Tiktāl, ciktāl kāds no šajā regulā paredzētajiem pasākumiem ir valsts atbalsts, noteikumi, kas attiecas uz šādiem pasākumiem, neskar Līguma 107. un 108. panta piemērošanu.

(64) Tā kā šīs regulas mērķus, proti, uzlabot iekšējā tirgus funkcionēšanu, izveidojot satvaru, lai nodrošinātu Savienībai piekļuvi drošai un ilgtspējīgai kritiski svarīgo izejvielu piegādei, dalībvalstis nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķi, bet šo mērķu mēroga un iedarbības dēļ tos var īstenot tikai Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību (LES) 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1. pants

Priekšmets un mērķi

1. Šīs regulas vispārīgais mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību, proti, izveidot sistēmu, kas ***Savienībā*** nodrošina ***starptautiski konkurētspējīgu,*** drošu***, noturīgu un ilgtspējīgu apgādi*** ar kritiski svarīgām izejvielām***, tostarp veicinot ilgtspēju, efektivitāti un apritīgumu visā vērtības ķēdē***.

2. Lai sasniegtu 1. punktā minēto vispārīgo mērķi, šī regula izvirza šādus uzdevumus:

(a) stiprināt stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmus ***ar mērķi nodrošināt***, ka līdz 2030. gadam Savienības jaudas attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ir ievērojami palielinājušās tādā mērā, ka kopumā Savienības jauda ir sasniegusi vai teju sasniegusi šādas normas:

i) Savienības ieguves jauda ir tāda, ka rūdas, minerālus vai koncentrātus ir iespējams iegūt tādos daudzumos, lai saražotu vismaz 10 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa, ciktāl to pieļauj Savienības rezerves;

ii) Savienības pārstrādes jauda, tostarp visos pārstrādes starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams saražot vismaz ***50 %*** no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa; ***līdz 20 % no Savienības jaunās pārstrādes jaudas varētu attīstīt, īstenojot stratēģiskās partnerības jaunietekmes tirgos un jaunattīstības valstīs***;

iii) Savienības reciklēšanas jauda, tostarp visos reciklēšanas starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams vismaz ***par 10 % kāpināt reciklēšanas jaudu, pamatojoties uz 2020.–2022. gada pamatscenāriju katrai stratēģiskajai izejvielai, lai savāktu, šķirotu un pārstrādātu 45 % no katras stratēģiskās izejvielas, kas veido Savienības atkritumus, ņemot vērā tehnisko un ekonomisko īstenojamību***;

(b) diversificēt Savienības stratēģisko izejvielu importu, lai nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam ir panākts, ka ikkatra gadā un jebkurā relevantajā pārstrādes posmā patērētā stratēģiskā izejviela tiek importēta no vairākām trešām valstīm, no kurām neviena nenodrošina vairāk par 65 % no Savienības gada patēriņa***, un vienlaikus par prioritāti jānosaka atkarības no tādiem neuzticamiem partneriem samazināšana, kas neatzīst Savienības vērtības un neievēro cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu***;

(c) kāpināt Savienības iespējas sekot līdzi piegāžu riskam, kas saistīts ar kritiski svarīgām izejvielām, un mazināt to ***gan īstermiņa, gan ilgtermiņa perspektīvā, pilnībā ņemot vērā starptautisko konkurētspēju***;

(d) nodrošināt Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu un kritiski svarīgas izejvielas saturošu produktu brīvu apriti un tajā pašā laikā nodrošināt augstu vides aizsardzības un ilgtspējas līmeni, uzlabojot šo izejvielu apritīgumu***, ilgizturību, remontējamību un izmaksu ziņā efektīvu pieejamību ES iekšējā tirgū***;

(da) veicināt aizstājējmateriālu izstrādi un ieviešanu, paātrinot ražošanas metodes izejvielu aizstāšanai un alternatīvu inovatīvu materiālu pētniecību un izstrādi, lai samazinātu Savienības vidisko pēdu;

(db) mazināt Savienībā pieaugošo pieprasījumu pēc kritiski svarīgām izejvielām, tostarp palielinot efektivitāti un materiālu aizstāšanu vērtību ķēdēs*, lai patērētu mazāk kritiski svarīgās izejvielas nekā paredzēts atsauces scenārijā saskaņā ar 4.b punktu;*

(dc) palielināt sekundāro izejvielu īpatsvaru Savienības stratēģisko izejvielu patēriņā.

3. Ja, pamatojoties uz 42. pantā minēto ziņojumu, Komisija secina, ka Savienība, visticamāk, nesasniegs 2. punktā noteiktos mērķus, tā novērtē, cik lietderīgi un samērīgi būtu ierosināt pasākumus vai īstenot savas pilnvaras Savienības līmenī, lai nodrošinātu šo mērķu sasniegšanu.

4. Komisija ņem vērā 2. punkta a) apakšpunkta iii) punktā noteiktos mērķus un kritērijus kā saistītās Savienības prioritātes ***visos attiecīgajos Savienības tiesību aktos, tostarp*** Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] 5. panta 4. punkta a) apakšpunkta i) punkta nozīmē, sagatavojot ekodizaina prasības, lai uzlabotu šādus produktu aspektus: ilgizturība, atkalizmantojamība, remontējamība, resursu izmantošana vai resursefektivitāte, pārražojamība un reciklējamība, reciklētais saturs un materiālu atgūstamība.

4.a Vērtības ķēdes, kas izveidotas un nostiprinātas šīs regulas rezultātā gan Savienībā, gan trešās valstīs, pēc 2030. gada jāstiprina vēl vairāk. Komisija to ņem vērā, veicot 46. pantā minēto pārskatīšanu.

4.b Komisija ar deleģēto aktu, kas pieņemts līdz [3 mēneši pēc šīs regulas stāšanās spēkā] saskaņā ar 36. pantu, sniedz prognozes par kritisko izejvielu gada patēriņu līdz 2050. gadam ar starpposma mērķiem un atjaunina tās vismaz vienu reizi 4 gados. Minētās prognozes balstās uz tehnoloģiski progresīvu augšupēju izmaksu optimizācijas ielaides un izlaides modelēšanu, paplašinot esošos datus un ziņojumus, ko sagatavojis Komisijas Kopīgais pētniecības centrs (JRC), ņemot vērā dažādus scenārijus, tostarp zema un augsta pieprasījuma scenārijus, kā arī atsauces scenāriju. Šīs prognozes sadala katras dalībvalsts līmenī vai zemākā līmenī, un tās aptver visas ekonomikas nozares. Tas ietver kritiski svarīgas izejvielas, kas iekļautas Savienības tirgū laistajos starpproduktos vai galaproduktos, un atbilst Savienības enerģētikas un klimata mērķiem un uzdevumiem, kas nostiprināti [Neto nulles līmeņa emisiju rūpniecības aktā].

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

(1) "izejviela" ir pārstrādāta vai nepārstrādāta viela, ko izmanto par ielaides materiālu starpproduktu vai galaproduktu ražošanā, izņemot vielas, ko galvenokārt izmanto par pārtiku, barību vai dedzināmu degvielu;

(2) “kritiskās izejvielas” ir 4. pantā definētās izejvielas;

(3) “stratēģiskās izejvielas” ir 3. pantā definētās izejvielas;

(4) “izejvielu vērtības ķēde” ir visas darbības un procesi, kas saistīti ar izejvielu izpēti, ieguvi, pārstrādi un reciklēšanu;

(5) “izpēte” ir visas darbības, kuru mērķis ir identificēt un noteikt izrakteņu atradnes;

(6) “ieguve” ir rūdu, minerālu un augu produktu primārā ***vai sekundārā*** ieguve ***galvenā produkta vai blakusprodukta veidā*** no sākotnējā avota, tostarp no minerālu pazemes atradnes, minerālu zemūdens atradnes ***un atradnes ūdenī***, ***no*** jūras sālsūdens un kokiem;

(7) “Savienības ieguves jauda” ir Savienībās teritorijā notiekošo stratēģiskas izejvielas saturošu rūdu, minerālu, augu produktu un koncentrātu ieguves operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, ieskaitot pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;

(8) “rezerves” ir visas derīgo izrakteņu atradnes, ko ir ekonomiski izdevīgi izstrādāt ***konkrētā tirgus kontekstā***;

(9) “pārstrāde” ir visi fizikālie, ķīmiskie un bioloģiskie procesi, kas no rūdām, minerāliem, augu produktiem vai atkritumiem gūto izejvielu pārveidē par tīriem metāliem, sakausējumiem vai citām ekonomiski izmantojamām formām;

(10) “Savienības pārstrādes jauda” ir Savienībās teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu pārstrādes operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, neskaitot pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;

(11) “reciklēšana” ir jebkāda atgūšanas operācija, kurā ***pirmspatēriņa un pēcpatēriņa*** atkritummateriālus atkalpārstrādā produktos, materiālos vai vielās vai nu sākotnējam, vai citam nolūkam;

(12) “Savienības reciklēšanas jauda” ir Savienībās teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu reciklēšanas operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, ieskaitot atkritumu***, tostarp “melnās masas”,*** šķirošanu un priekšapstrādi un to pārstrādi sekundārās izejvielās;

(13) “stratēģisko izejvielu gada patēriņš” ir Savienībā iedibinātu uzņēmumu patērēto stratēģisko izejvielu daudzums kopējais daudzums pārstrādātā veidā, izņemot stratēģiskās izejvielas, kas iestrādātas starpproduktos vai galaproduktos, kurus laiž Savienības tirgū;

(14) “piegādes risks” ir piegādes risks, kas aprēķināts saskaņā ar II pielikumu;

(15) “izejvielu projekts” ir tāds plānots komplekss vai esoša kompleksa plānota būtiska paplašināšana vai pārprofilēšana, kas nodarbojas ar izejvielu ieguvi, pārstrādi vai pārstrādi;

(16) “priekšlīgumslēdzējs” ir uzņēmums, kas ir noslēdzis priekšlīgumu ar projekta virzītāju;

(17) “priekšlīgums” ir jebkāda līgumiska vienošanās starp uzņēmumu un projekta virzītāju, kas paredz vai nu uzņēmuma saistības iepirkt daļu no izejvielām, kas noteiktā laika periodā saražotas konkrētā izejvielu projektā, vai projekta virzītāja saistības nodrošināt uzņēmumam iespēju to darīt;

(18) “projekta virzītājs” ir jebkurš uzņēmums vai uzņēmumu konsorcijs, kas attīsta izejvielu projektu;

(19) “atļauju piešķiršanas process” ir process, kas aptver visas attiecīgās administratīvās atļaujas 5. pantā minēto stratēģisko projektu plānošanai, būvniecībai un ekspluatācijai, tostarp būvatļaujas, ķimikāliju atļaujas un tīkla pieslēguma atļaujas, vidiskie novērtējumi un atļaujas, ja tādas ir vajadzīgi, un kas ietver visus administratīvos pieteikumus un procedūras, sākot no pieteikuma derīguma atzīšanas un beidzot ar 8. panta 1. punktā minētās atbildīgās valsts kompetentās iestādes visaptverošā lēmuma paziņošanu par procedūras iznākumu;

(20) “visaptverošs lēmums” ir lēmums vai lēmumu kopums, ko pieņēmušas dalībvalsts iestādes, neieskaitot tiesas vai tribunālus, un kas nosaka, vai projekta virzītājam ir atļauts īstenot izejvielu projektu, neskarot lēmumus, kas pieņemti administratīvās pārsūdzības procedūras kontekstā;

(21) “vispārīga izpēte” ir izpēte valsts vai reģionālā līmenī, kas neietver detalizētu izpēti;

(22) “detalizēta izpēte” ir atsevišķas izrakteņu atradnes sīka izpēte;

(23) “dziļās rūdas iegulas” ir izrakteņu atradnes, kas atrodas dziļāk Zemes garozā nekā tradicionāli apgūtās rūdas atradnes;

(24) “prognostiskā karte” ir karte, kurā norādītas teritorijas, kurās varētu būt attiecīgās izejvielas izrakteņu atradnes;

(25) “piegādes traucējumi” ir negaidīta būtiska izejvielu pieejamības samazināšanās vai būtisks izejvielu cenas pieaugums***, kas pārsniedz parasto tirgus cenu svārstīgumu***;

(26) “izejvielu piegādes ķēde” ir visas darbības un procesi izejvielu vērtības ķēdē līdz brīdim, kad izejvielu izmanto par ielaidi starpproduktu vai galaproduktu ražošanā;

(27) “mitigācijas stratēģijas” ir rīcībpolitikas, ko ekonomikas dalībnieks izstrādājis, lai ierobežotu piegādes ķēdes traucējumu iespējamību vai mazinātu kaitējumu, ko šādi traucējumi nodara tā saimnieciskajai darbībai;

(28) “galvenie tirgus dalībnieki” ir ražotāji, kas iesaistīti kritiski svarīgu izejvielu ieguvē, pārstrādē vai reciklēšanā, kritiski svarīgo izejvielu tirgotāji un izplatītāji, un lejupējie uzņēmumi, kas patērē ievērojamu daudzumu kritiski svarīgu izejvielu;

(29) “stratēģiskais krājums” ir konkrētas izejvielas daudzums jebkādā formā, kas ir valsts vai privāta operatora glabāšanā un ko iecerēts laist apgrozībā piegādes traucējumu gadījumā;

(30) “liels uzņēmums” ir jebkurš uzņēmums, kuram pēdējā finanšu gadā, par ko ir sagatavoti gada finanšu pārskati, vidēji bijis vairāk nekā 500 darbinieku ***un kura*** neto apgrozījums pasaulē pārsniedzis 150 miljonus EUR;

(31) “stratēģiskās tehnoloģijas” ir tehnoloģijas, kas vajadzīgas zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, kā arī aizsardzības un ***aerokosmiskajiem*** lietojumiem;

(32) “direktoru valde” ir administratīvā vai uzraudzības struktūra, kas ir atbildīga par uzņēmuma izpildvadības uzraudzību, vai, ja šādas struktūras nav, persona vai personas, kas veic līdzvērtīgas funkcijas;

(33) “savākšana” ir atkritumu vākšana, tostarp atkritumu iepriekšēja šķirošana un glabāšana ar mērķi tos nogādāt uz atkritumu apstrādes kompleksu;

(34) “apstrāde” ir atgūšanas vai likvidēšanas darbības, tostarp sagatavošana atgūšanai vai likvidēšanai;

(35) “atgūšana” ražotnē vai vispār tautsaimniecībā ir jebkura operācija, kuras pamatrezultātā atkritumus izmanto kādam lietderīgam nolūkam, ar tiem aizstājot citus materiālus, kuri citādi būtu izmantoti kādai noteiktai funkcijai, vai arī atkritumu sagatavošana šādas funkcijas pildīšanai;

(36) “ieguves atkritumi” ir ieguves atkritumi Direktīvas 2006/21/EK nozīmē;

(37) “ieguves atkritumu komplekss” ir ieguves atkritumu apsaimniekošanas objekts Direktīvas 2006/21/EK nozīmē;

(38) “sākotnējais ekonomiskais novērtējums” ir agrīns konceptuāls novērtējums par to, cik ekonomiski dzīvotspējīgs ir izejvielu projekts, kura mērķis ir kritiski svarīgu izejvielu atgūšana no ieguves atkritumiem;

(39) “magnētiskās rezonanses attēldiagnostikas ierīce” ir neinvazīva medicīniska ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus anatomisku attēlu veidošanai, vai jebkura cita ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus, iegūtu attēlus objekta iekšienē;

(40) “vēja enerģijas ģenerators” ir sauszemes vai atkrastes vējturbīnas daļa, kas rotora mehānisko enerģiju pārvērš elektroenerģijā;

(41) “rūpniecības robots” ir automātiski vadāms, pārprogrammējams daudzfunkcionāls manipulators, kas programmējams trijās vai vairākās asīs un ir vai nu fiksējams, vai mobils, un ko izmanto rūpnieciskās automatizācijas lietojumos;

(42) “mehāniskais transportlīdzeklis” ir jebkurš M vai N kategorijas transportlīdzeklis Regulas (ES) 2018/858 nozīmē, kam piešķirts tipa apstiprinājums;

(43) “vieglais transportlīdzeklis” ir jebkurš riteņu transportlīdzeklis, ko var darbināt vai nu tikai elektromotors, vai elektromotors kombinācijā ar cilvēka spēku, tostarp elektriskie skrejriteņi, elektriskie velosipēdi un L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu Regulas (ES) Nr. 168/2013 nozīmē;

(44) “aukstuma ģenerators” ir aukstumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju no dzesējamās telpas vai tehnoloģiskā procesa atvadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;

(45) “siltumsūknis” ir siltumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju apsildāmajai telpai vai tehnoloģiskajam procesam pievadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;

(46) “elektromotors” ir ierīce, kas elektrisko ieejas jaudu pārveido mehāniskā izejas jaudā, un kuras nominālā izejas jauda ir vienāda ar vai lielāka par 0,12 kW;

(47) “automātiskā veļas mazgāšanas mašīna” ir veļas mazgāšanas mašīna, kura veļu pilnībā apstrādā pati, lietotājam neiesaistoties nevienā programmas izpildes brīdī;

(48) “veļas žāvētājs” ir ierīce, kurā žāvē tekstilizstrādājumus, tos griežot rotējošā cilindrā, caur kuru plūst silts gaiss;

(49) “mikroviļņu krāsns” ir ierīce, kas paredzēta ēdiena karsēšanai, izmantojot elektromagnētisko enerģiju;

(50) “putekļsūcējs” ir ierīce, kas ar tajā radītu zemspiedienu no tīrāmās virsmas ar gaisa plūsmu aizvāc netīrumus;

(51) “trauku mazgāšanas mašīna” ir mašīna, kas mazgā un skalo galda piederumus;

(52) “pastāvīgais magnēts” ir magnēts, kas saglabā savu magnētismu arī pēc tam, kad vairs neatrodas ārējā magnētiskā laukā;

(53) “datu nesējs” ir lineārs svītrkoda simbols, divdimensiju simbols vai kāds cits automātiskas identifikācijas datu nolasīšanas līdzeklis, ko var nolasīt ar ierīci;

(54) “unikāls produkta identifikators” ir unikāla rakstzīmju virkne produktu identifikācijai;

(55) “magnētu pārklājums” ir materiāla slānis, ko parasti izmanto magnētu aizsardzībai pret koroziju;

(56) “izņemšana” ir manuālas, mehāniskas, ķīmiskas, termiskas vai metalurģiskas manipulācijas, kuru rezultātā attiecīgie komponenti vai materiāli ir identificējami kā atsevišķa izlaides plūsma vai izlaides plūsmas daļa;

(57) “reciklētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas nodarbojas ar reciklēšanu kompleksā, kuram piešķirta atļauja;

(58) “darīt pieejamu tirgū” nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt produktu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;

(59) “kritiskās izejvielas tips” ir tirgū laista kritiskā izejviela, kuru diferencē apstrādes pakāpe, ķīmiskais sastāvs, ģeogrāfiskā izcelsme vai izmantotās ražošanas metodes;

(60) “laist tirgū” nozīmē ražojumu pirmoreiz darīt pieejamu Savienības tirgū;

(61) “atbilstības novērtēšana” ir process, kurā novērtē, vai ir izpildītas 27., 28. vai 34. pantā noteiktās prasības;

(62) “Stratēģiska partnerība” ir Savienības un trešās valsts apņemšanās pastiprināt sadarbību, kas saistīta ar izejvielu vērtības ķēdi un kas iedibināta ar nesaistošu instrumentu, kurā izklāstītas konkrētas darbības abpusējās interesēs. ***Stratēģiskās partnerības veicina izdevīgus rezultātus abiem partneriem, tostarp zināšanu apmaiņu.***

2. nodaļa

Kritiski svarīgas un stratēģiskas izejvielas

3. pants

Stratēģisko izejvielu saraksts

1. Šīs regulas I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas***, tostarp izejvielas, kas ir citu ieguves vai reciklēšanas procesu blakusprodukts,*** uzskata par stratēģiskām izejvielām.

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu I pielikuma 1. iedaļu nolūkā ***grozīt šo regulu, atjauninot*** stratēģisko izejvielu sarakstu***, tostarp pievienojot izejvielas minētajam sarakstam, ja saskaņā ar šo regulu veiktās uzraudzības un stresa testu rezultātā tiek atklāti piegādes riski. Neviens šāds stratēģisku izejvielu saraksta ad hoc atjauninājums neietekmē šā panta 3. punktā minētos atjauninājumus.***

Atjauninātajā stratēģisko izejvielu sarakstā no novērtētajām izejvielām iekļauj izejvielas, kas ir pašas svarīgākās stratēģiskās nozīmes, prognozētā pieprasījuma pieauguma***, pieejamības*** un ražošanas palielināšanas grūtību ziņā***, un, īpaši svarīgi, atbalsta šīs regulas 1. panta 1. un 2. punktā noteikto vispārīgo mērķi***. Stratēģisko nozīmi, prognozēto pieprasījuma pieaugumu***, pieejamību*** un ražošanas palielināšanas grūtības nosaka saskaņā ar I pielikuma 2. iedaļu.

3. Komisija stratēģisko izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz [PB: lūgums ievietot: ***divi*** gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc ***diviem*** gadiem. ***Komisija šādai atjaunināšanai sniedz skaidru pamatojumu. Pēc valdes pieprasījuma, pamatojoties uz uzraudzību un stresa testiem, kas veikti saskaņā ar šo regulu, Komisija pārskata un attiecīgā gadījumā atjaunina sarakstu jebkurā laikā ārpus šīm plānotajām pārskatīšanām.***

3.a Komisija izmanto pārredzamu un skaidri noteiktu metodiku, kas minēta I pielikuma 2. iedaļā un kas ir līdzīga metodikai, kuru piemēro 4. pantā minētajam kritiski svarīgo izejvielu sarakstam, lai novērtētu stratēģiskās izejvielas, kas iekļaujamas sarakstā, tostarp izmantojot tehniskās faktu lapas.

3.a pants

Stratēģiskās otrreizējās izejvielas

1. Līdz … [6 mēneši pēc šīs regulas pieņemšanas] Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei stratēģisko otrreizējo izejvielu sarakstu, kurā cita starpā ietver melnos metāllūžņus.

2. Izstrādājot šo sarakstu, Komisija īpaši ņem vērā otrreizējo izejvielu nozīmi zaļās un digitālās pārkārtošanās kontekstā, kā arī pielietošanā aizsardzības un kosmosa jomā, un ievēro šādus aspektus:

(a) ieguldījums nolūkā saglabāt papildu izejvielu patēriņu, kas attiecīgi nepieciešams stratēģiskām tehnoloģijām;

(b) salīdzinājumā ar citu materiālu izmantojumu — novērsto SEG emisiju apjoms, ko panāk, utilizējot otrreizējās izejvielas, ja tās izmantotas attiecīgo stratēģisko tehnoloģiju ražošanā; un

(c) prognozētais globālā pieprasījuma pēc otrreizējām izejvielām pieaugums.

3. Komisija ir pilnvarota saskaņā ar 36. pantu pieņemt deleģētos aktus, lai grozītu šo regulu nolūkā atjaunināt stratēģisko otrreizējo izejvielu sarakstu. Atjauninātā stratēģisko otrreizējo izejvielu sarakstā ņem vērā tādus aspektus kā lielais stratēģiskais uzdevums dekarbonizācijas un zaļās pārkārtošanās kontekstā, augstais prognozētais pieprasījuma pieaugums globālā mērogā, grūtības palielināt savākšanas un atgūšanas līmeni Savienībā un lielais kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls Savienībā.

4. Komisija stratēģisko otrreizējo izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz … [PB: lūgums ievietot datumu: divi gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc diviem gadiem. *[Gr. 3]*

4. pants

Kritiski svarīgo izejvielu saraksts

1. Šīs regulas II pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas uzskata par kritiski svarīgām izejvielām.

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu I pielikuma 1. iedaļu nolūkā atjaunināt kritiski svarīgo izejvielu sarakstu.

Atjauninātajā kritiski svarīgo izejvielu sarakstā iekļauj I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās stratēģiskās izejvielas, kā arī visas citas izejvielas, kuru sakarā ir sasniegtas vai pārsniegtas 3. punktā minētās ekonomiskā nozīmīguma un piegādes riska sliekšņvērtības. Ekonomisko nozīmību un piegādes risku aprēķina saskaņā ar II pielikuma 2. iedaļu. ***Komisija apsver iespēju kritiskuma novērtējumam pievienot papildu rādītāju, kas uzrāda gan materiālu deficītu, gan materiālu ražošanas energoietilpību.***

3. Sliekšņvērtības ir šādas: piegādes riskam 1 un ekonomiskajam nozīmīgumam – 2,8.

4. Komisija kritiski svarīgo izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz [PB: lūgums ievietot: ***divi*** gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc ***diviem*** gadiem. ***Komisija ikvienu atjaunināšanu skaidri pamato.***

3. nodaļa

Savienības izejvielu vērtības ķēdes stiprināšana

1. IEDAĻA

STRATĒĢISKIE PROJEKTI

5. pants

Stratēģisko projektu atzīšanas kritēriji

1. Pēc projekta virzītāja pieteikuma un saskaņā ar 6. pantā noteikto procedūru Komisija par stratēģiskiem projektiem atzīst izejvielu projektus, kas atbilst šādiem kritērijiem:

(a) projekts būtu jēgpilns ieguldījums Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošībā***, ja tas izpilda vienu no šādiem diviem kritērijiem:***

i) projekts jebkurā vērtību ķēdes posmā būtiski veicina jebkuras tādas izejvielas piegādi, kas iekļauta I pielikuma I iedaļā stratēģisko izejvielu sarakstā;

ii) projekts veicina stratēģisko tehnoloģiju piegādi, proti, aizstāj jebkuru no I pielikuma I iedaļā minētajām stratēģiskajām izejvielām attiecīgo stratēģisko tehnoloģiju vērtību ķēdēs, vienlaikus īstenojot pasākumus, ar ko panāk tādu pašu vai zemāku vidisko pēdu un izejvielu izmantojuma pēdu salīdzinājumā ar aizstāto materiālu;

(b) projekts ir vai būs tehniski īstenojams saprātīgā termiņā, un paredzamo projekta produkcijas apjomu var aplēst ar pietiekamu ticamības līmeni;

(c) projekts tiktu īstenots ilgtspējīgi, jo īpaši tādos aspektos kā ***sociālvidiskās*** ietekmes ***un ietekmes uz klimatu, tostarp (bet ne tikai) ūdeni, gaisu un augsni,*** monitorings, novēršana un samazināšana līdz minimumam, sociāli atbildīgas prakses piekopšana, tostarp cilvēktiesību***, pirmiedzīvotāju tautu tiesību*** un darba ņēmēju tiesību ievērošana, kvalitatīvu darbvietu potenciāls un jēgpilna sadarbība ar vietējām kopienām un relevantiem sociālajiem partneriem, kā arī pārredzama uzņēmējdarbības prakse ar pienācīgu atbilstības rīcībpolitiku, lai novērstu un līdz minimumam samazinātu nelabvēlīgas ietekmes riskus uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību, tostarp korupciju un kukuļošanu***, kā norādīts III pielikumā***; **[Gr. 18]**

(d) attiecībā uz projektiem Savienībā — projekta izveide, darbība vai produkcija nestu pārrobežu ieguvumus aiz attiecīgās dalībvalsts robežām, tostarp lejupējās nozarēs;

(e) attiecībā uz projektiem trešās valstīs, kas ir jaunietekmes tirgi vai jaunattīstības valstis — ***projektā iekļautu vienīgi līdzīgi domājošus partnerus, projektu īstenotu saskaņā ar Komisijas atzītu ilgtspējas sertificēšanas shēmu attiecībā uz izejvielām un projekts*** būtu abpusēji izdevīgs Savienībai un attiecīgajai trešai valstij, ***radot*** pievienoto vērtību šajā valstī***, veicinot tās ekonomikas attīstību un sekmējot attiecīgo lejupējo nozaru izveidi, kas ietver arī vietējās apstrādes rūpniecības nozares;***

(ea) tādu stratēģisko projektu atzīšanas pieteikumus, kas saistīti tikai ar apstrādi vai pārstrādi un kas atrodas teritorijās, kuras ir aizsargātas saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/43/EEK ([24]) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/60/EK ([25]), Komisija neizskata stratēģiskā projekta statusa piešķiršanai, ja vien tie nav pienācīgi pamatoti.

2. To, vai ir izpildīti 1. punktā noteiktie atzīšanas kritēriji, Komisija novērtē saskaņā ar III pielikumā izklāstītajiem elementiem un pierādījumiem.

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu III pielikumu nolūkā elementus un pierādījumus, kas jāņem vērā, novērtējot 1. punktā noteikto atzīšanas kritēriju izpildi, pielāgot tehnikas un zinātnes attīstībai vai ņemt vērā izmaiņas Savienības tiesību aktos vai starptautiskajos instrumentos, kas uzskaitīti III pielikuma 4. punktā, vai papildu Savienības tiesību aktus vai starptautiskus instrumentus, kas ir relevanti 1. punkta c) apakšpunktā minētā kritērija izpildei. ***Projekta virzītājs var apliecināt atbilstību 1. punkta c) apakšpunktā minētajam kritērijam, veicot sertifikāciju shēmā vai apņemoties izpildīt šādas shēmas projekta īstenošanas laikā saskaņā ar III pielikuma piekto daļu. Komisija 36. panta 4. punktā minētā iebildumu iesniegšanas perioda sākumā informē projektu virzītājus, kas ir stratēģiska projekta atļaujas saņemšanas procesā, kā arī shēmu īpašniekus par visiem deleģētajiem aktiem, kas pieņemti saskaņā ar 36. pantu. Pēc deleģētā akta stāšanās spēkā Komisija par to informē arī projektu virzītājus un shēmu īpašniekus.***

3. Projekta atzīšana par stratēģisku projektu neietekmē prasības, kas attiecīgajam projektam vai projekta virzītājam piemērojamas saskaņā ar starptautiskajiem, Savienības vai valsts tiesību aktiem***, tostarp trešās valsts tiesību aktiem***.

([24]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu un savvaļas floras un faunas aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([25]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

3.a Attiecīgā gadījumā Komisija apsver iespēju īstenot papildu infrastruktūras stratēģiskos projektus, kas var atvieglot un uzlabot transporta pakalpojumus un komunikāciju saistībā ar stratēģiskajiem projektiem, kā arī kopumā veicināt sekmīgāku reģionālo un vietējo attīstību un stratēģiskā projekta plašāku pieņemamību sabiedrībā un sociālo iekļaušanu, vienlaikus ņemot vērā arī vides jautājumus.

6. pants

Pieteikums un atzīšana

1. Pieteikumus izejvielu projekta atzīšanai par stratēģisku projektu Komisijai ***var jebkurā brīdī iesniegt*** projekta virzītājs. Pieteikums satur:

(a) attiecīgos ***un faktiskos*** pierādījumus, kas saistīti ar 5. panta 1. punktā noteikto kritēriju izpildi;

(b) projekta klasifikāciju saskaņā ar ANO Resursu pamatklasifikāciju, kas pamatota ar attiecīgiem pierādījumiem;

(c) projekta īstenošanas grafiku, tostarp pārskatu par projektam nepieciešamajām atļaujām un attiecīgā atļauju piešķiršanas procesa statusu;

(d) plānu, kurā ietverti pasākumi, ar ko ***nodrošina skarto kopienu jēgpilnu iesaisti un aktīvu līdzdalību, tostarp*** vajadzības gadījumā ***izveidojot*** regulārus saziņas kanālus ar vietējām ***un reģionālajām iestādēm***, t. sk. sociālajiem partneriem ***un vietējām*** kopienām***, īstenojot*** izpratnes veicināšanas un informācijas kampaņas un ***izveidojot*** mitigācijas un kompensācijas mehānismus***, kā arī nodrošinot, ka piespiedu pārmitināšana tiek izmantota tikai kā galējais līdzeklis***;

(e) ***informāciju*** par projektā iesaistīto uzņēmumu kontroli, kas definēta saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 3. panta 2. un 3. punktu;

(f) uzņēmējdarbības ***plānu***, kurā novērtēta projekta finansiālā dzīvotspēja;

(g) aplēsi par projekta potenciālu radīt kvalitatīvas ***darbvietas, aplēsi par*** projekta vajadzību pēc kvalificēta darbaspēka, prasmju ***trūkuma analīzi un daudzgadu darba plānu, kas paredz izvērst prasmju*** pilnveides un pārkvalifikācijas ***centienus, lai novērstu šādu trūkumu (ja tāds ir), un veicināt dzimumu līdztiesību***;

(ga) projektiem, kas saistīti ar ieguvi, — plānu, kā uzlabot objektu vides stāvokli pēc ekspluatācijas beigām, lai atjaunotu iepriekšējo vides stāvokli, vienlaikus ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas, kā arī pasākumus, lai veicinātu darbinieku apmācību un atkārtotu pieņemšanu darbā;

(gb) ja projekts ietver pārmitināšanu — plānu, kurā sīki izklāstīts, kā tiks identificēti likumīgie īpašumtiesību turētāji un kā tie piedalīsies vērtēšanas procesā, un kā taisnīgi un savlaicīgi tiks piešķirta kompensācija par aktīvu vai zemes zaudējumu;

(gc) projektiem, kas saistīti ar ieguvi saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK vai Direktīvu 2000/60/EK aizsargājamās teritorijās, — aprakstu, kurā parādīta reālā saikne starp projektu un sabiedrības interesēm;

(gd) projektiem, kas saistīti ar ieguvi, — plānu, kas ietver pasākumus, lai nodrošinātu, ka daļa pievienotās vērtības tiek radīta ieguves projekta plašākā reģionā;

(ge) attiecībā uz projektiem trešās valstīs — projekta virzītāja sniegtus pierādījumus par to, ka vismaz 40 % no tā īpašumtiesībām atrodas Savienībā vai partnervalstī.

2. Komisija ***pieņem*** īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka ***vienotu*** veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto 1. punktā minētajiem pieteikumiem ***līdz [OV: lūgums ievietot: 6 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].*** Veidnē var norādīt, kā sniedzama 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā. ***Vienotajā veidnē sniedz tikai to informāciju, kas vajadzīga pieteikuma novērtēšanai. Informācijas apjoms, kas vajadzīgs vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.***

3. ***Komisija 14 dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas izvērtē tā pilnīgumu un informē projekta virzītāju par to, vai tas ir pilnīgs, kā arī par pieteikuma izvērtēšanas grafiku.*** Ja Komisija uzskata, ka pieteikumā sniegtā informācija ir nepilnīga, tā dod pieteikuma iesniedzējam iespēju savlaicīgi iesniegt pieteikuma papildināšanai vajadzīgo papildu informāciju.

4. ***Ja Komisija ir informējusi projekta virzītāju, ka pieteikumā sniegtā informācija ir pilnīga saskaņā ar šā panta 3. punktu, tā visus pieteikuma dokumentus nosūta 34. pantā minētajai*** Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu ***valdei*** ("valde"). ***Trīsdesmit dienu laikā pēc pieteikuma dokumentu saņemšanas valde,*** pamatojoties uz taisnīgu un pārredzamu procesu, apspriež un sniedz atzinumu par pieteikuma pilnīgumu un to, vai ierosinātais projekts atbilst 5. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.

4.a Komisija pieteikumu nosūta dalībvalstij, kuras teritoriju skar ierosinātais projekts.

4.b Komisija, izvērtējot pieteikumu, ņem vērā visus pierādītos cilvēktiesību vai vides pārkāpumu rezultātus, kas notikuši piecu gadu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas, kā arī visus īstenotos mitigācijas pasākumus.

5. ***Ikviena*** dalībvalsts, kuras teritoriju skar ierosinātais projekts, ***var*** iebilst pret stratēģiskā statusa piešķiršanu ierosinātajam projektam. Valde ***var aicināt attiecīgo dalībvalsti norādīt*** iemeslus, kāpēc tā izsaka iebildumu, lai valde to varētu izskatīt.

Ja stratēģiskais projekts iecerēts trešā valstī, Komisija par saņemto pieteikumu informē to trešo valsti, kuras teritoriju ierosinātais projekts skar. Komisija neapstiprina pieteikumu, pirms nav saņemts attiecīgās trešās valsts nepārprotams apstiprinājums ***saskaņā ar piemērojamiem starptautiskajiem tiesību aktiem un minētās trešās valsts tiesību aktiem***.

5.a Stratēģiskiem projektiem trešās valstīs, ar kurām Savienība ir vienojusies par stratēģiskās partnerības nolīgumu, Komisija rīko apspriešanās ar šīs valsts iestādēm, lai garantētu projekta drīzu īstenošanu.

6. Komisija, ņemot vērā 4. punktā minēto valdes atzinumu, 60 dienu laikā pēc ***pieteikuma pilnīguma atzīšanas saskaņā ar 3. punktu un*** pieņem lēmumu par projekta atzīšanu par stratēģisku projektu un par to paziņo pieteikuma iesniedzējam.

Komisijas lēmums ir pamatots, t. sk., ja tas atšķiras no valdes atzinuma. Komisija pamatojumu dara zināmu ***attiecīgās dalībvalsts kompetentajām iestādēm,*** valdei ***un Eiropas Parlamentam***, kā arī projekta virzītājam.

7. Komisija var prioritārā kārtā apstrādāt tādu projektu pieteikumus, kas funkcionē specifiskos vērtības ķēdes posmos, lai:

(a) nodrošinātu, ka stratēģiskajos projektos ir līdzsvaroti pārstāvētas visas stratēģiskās izejvielas un visi vērtības ķēdes posmi;

(b) nodrošinātu, ka tiek panākts progress attiecībā uz visiem 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā izklāstītajiem kritērijiem.

(ba) nodrošinātu, ka atbilstīgi kritērijiem un līdzsvarotai pārstāvībai saskaņā ar a) apakšpunktu prioritāte tiek piešķirta projektiem materiālu atgūšanas, izejvielu atgūšanas no ieguves atkritumiem un integrētas reciklēšanas jomā, kā arī MVU iesniegtiem pieteikumiem.

Ja Komisija attiecībā uz visiem pieteikumiem ir ievērojusi 6. punktā noteiktos termiņus, tā piešķir prioritāti pieteikumu apstrādei saskaņā ar šā punkta pirmo daļu.

8. Ja Komisija konstatē, ka stratēģiskais projekts vairs neatbilst 5. panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem vai ka tā atzīšanas pamatā bijis pieteikums, kas satur ***nepatiesu*** informāciju, tā, ņemot vērā valdes un atbildīgā projekta virzītāja atzinumu, var atcelt lēmumu, ar ko projektam piešķir stratēģiskā projekta statusu. ***Pirms šāda lēmuma par šā statusa atcelšanu pieņemšanas Komisija projekta virzītājam sniedz lēmuma par atcelšanu pamatojumu, dod iespēju projekta virzītājam atbildēt uz Komisijas nostāju un Komisija ņem vērā projekta virzītāja atbildi.***

Jebkuru stratēģisku projektu, kas 3. pantā minētās stratēģisko izejvielu saraksta atjaunināšanas rezultātā vairs netiktu uzskatīts par stratēģisku projektu, 2 gadus pēc šāda atjauninājuma publicēšanas joprojām uzskata par stratēģisku projektu.

9. Projekti, kas vairs netiek atzīti par stratēģiskiem projektiem, zaudē visas ar šo statusu saistītās tiesības, kas izriet no šīs regulas.

7. pants

Stratēģisko projektu īstenošana

1. Uzskata, ka stratēģiskie projekti veicina stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā ***saskaņā ar šīs regulas 1. pantā noteiktajiem mērķiem***.

2. Attiecībā uz vidisko ietekmi, kas apskatīta Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktā un 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punktā un Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā, stratēģiskos projektus Savienībā uzskata par tādiem, kas ir sabiedrības interesēs vai kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, un tos var uzskatīt par tādiem, kas ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs, ja ir izpildīti visi minētajās direktīvās izklāstītie nosacījumi.

3. Dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais projekts, ***kopā ar reģionālajām un vietējām iestādēm*** veic pasākumus, lai veicinātu tā savlaicīgu un efektīvu īstenošanu.

4. Valde periodiski apspriež stratēģisko projektu īstenošanu un vajadzības gadījumā pasākumus, ko projekta virzītājs vai dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais projekts, varētu veikt, lai vēl vairāk atvieglotu stratēģisko projektu īstenošanu ***un sekmīgu izpildi***.

5. Reizi divos gados pēc tam, kad projekts atzīts par stratēģisku projektu, projekta virzītājs iesniedz ***Komisijai*** ziņojumu, kurā ietverta informācija vismaz par:

(a) projekta īstenošanas progresu, jo īpaši par atļauju piešķiršanas procesa progresu;

(b) ja īstenošana atpaliek no 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā grafika – iemesli un plāns atpalikšanas novēršanai;

(c) projekta finansēšanas progresu, tostarp informācija par publisko finansiālo atbalstu.

Lai atvieglotu 4. punktā minēto apspriešanos, Komisija valdei iesniedz ziņojuma kopiju.

6. Valde jebkurā laikā projektu virzītājiem var prasīt papildu informāciju par stratēģiskā projekta īstenošanu.

7. Projekta virzītājs paziņo Komisijai:

(a) par izmaiņām, kas ***rada šķēršļus projekta atbilstībai*** 5. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem;

(b) par to, vai ir mainījusies projektā iesaistīto uzņēmumu ilgtermiņa kontrole salīdzinājumā ar 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā minēto informāciju.

8. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto 5. punktā minētajiem ziņojumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama 5. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.

Minētajos īstenošanas aktos paredz vienotu veidni, kas aptver visu ziņojumam vajadzīgo informāciju. Informācijas apjoms, kas vajadzīgs vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

9. Projekta virzītājs izveido un regulāri atjaunina ***uzņēmuma*** tīmekļvietni ***vai īpašu projekta tīmekļvietni*** ar informāciju***, kas ir relevanta vietējiem iedzīvotājiem un veicina sabiedrības pieņemšanu attiecībā uz stratēģisko projektu***, tostarp informāciju par vidisko ***un*** sociālo ietekmi un ieguvumiem, kas saistīti ar stratēģisko projektu. Tīmekļvietne ir brīvi pieejama sabiedrībai, un tā ir pieejama vietējiem iedzīvotājiem viegli saprotamā valodā vai valodās.

2. IEDAĻA

ATĻAUJAS PIEŠĶIRŠANAS PROCESS

8. pants

Vienas pieturas aģentūra

1. Līdz [PB: lūgums ievietot: 3 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] dalībvalstis izraugās vienu valsts kompetento iestādi, kas ir atbildīga par kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa atvieglošanu, koordinēšanu ***un racionalizēšanu*** un sniedz informāciju par 17. pantā minētajiem elementiem. ***Neskarot procedūras ātrumu, izraudzītajai kompetentajai iestādei būtu jālūdz citu kompetento ministriju atzinums un līdzdalība.***

2. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ir vienīgais kontaktpunkts, kurā projekta virzītājam jāvēršas atļauju piešķiršanas procesā, kā rezultātā tiek pieņemts visaptverošs lēmums par konkrēto kritiski svarīgu izejvielu projektu, un tā koordinē visu attiecīgo dokumentu un informācijas iesniegšanu. ***Tā nodrošina, ka visi jautājumi par atļauju piešķiršanas procesiem kritiski svarīgu izejvielu projektiem tiek risināti savlaicīgi.***

Vienas pieturas aģentūras norīko atbildīgo darbinieku kritiski svarīgu izejvielu projektiem, kuriem piešķirts stratēģiskā projekta statuss. Atbildīgais darbinieks nodrošina vienkāršu kontaktpunktu un palīdz projekta virzītājam izprast visus administratīvos jautājumus. Norīkotais atbildīgais darbinieks var pārstāvēt arī citu iestādi attiecībā uz vienas pieturas aģentūras dažādu valstu struktūrām.

3. Valsts kompetentās iestādes pienākumus, kas minēti 1. punktā, vai ar to saistītos uzdevumus attiecībā uz katru kritiski svarīgo izejvielu projektu var deleģēt citai iestādei vai tos var veikt cita iestāde ar noteikumu, ka:

(a) šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde informē projekta virzītāju par šādu deleģēšanu;

(b) par katru kritiski svarīgo izejvielu projektu ir atbildīga viena iestāde;

(c) visu attiecīgo dokumentu un informācijas iesniegšanu koordinē viena iestāde;

(ca) valsts kompetentā iestāde, kas minēta 1. punktā, nodrošina, ka uzdevumu deleģēšanas dēļ nerodas kavēšanās.

4. Projektu virzītājiem ir atļauts visus atļauju piešķiršanas procesam relevantos dokumentus iesniegt elektroniski.

5. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ņem vērā visus derīgos pētījumus, kas par konkrēto kritiski svarīgu izejvielu projektu veikti, un atļaujas, kas tam izdotas, pirms attiecībā uz projektu uzsākts atļauju piešķiršanas procesā saskaņā ar šo pantu, un neprasa pētījumu un atļauju dublēšanu, ja vien Savienības tiesību aktos nav noteikts citādi.

6. Šā panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir viegli piekļūt informācijai un vienkāršām strīdu izšķiršanas procedūrām saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu un atļauju izdošanu kritiski svarīgu izejvielu projektiem, tostarp attiecīgā gadījumā alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā minētajai valsts kompetentajai iestādei ***vai jebkurai iestādei, kurai atbilstīgi 3. punktam*** ir deleģēti uzdevumi, ir pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi, kas vajadzīgi tās uzdevumu efektīvai izpildei saskaņā ar šo regulu, tostarp kvalifikācijas celšanai un pārkvalifikācijai.

Ja dalībvalstīm sākotnēji nav resursu, lai izpildītu šajā punktā izklāstītās prasības attiecībā uz tehniskajiem resursiem, Komisija tām palīdz ar resursiem, kas palīdz dalībvalstij minēto prasību izpildē.

8. Valde:

(a) periodiski apspriež šīs iedaļas īstenošanu un dalās paraugpraksē, kā paātrināt kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procedūru un kā ***uzlabot sabiedrības līdzdalību tajos un to sabiedrisko apspriešanu***;

(b) attiecīgā gadījumā ierosina Komisijai šīs iedaļas īstenošanas vadlīnijas, kas 1. punktā minētajām valstu kompetentajām iestādēm jāņem vērā.

9. pants

Stratēģisko projektu prioritārais statuss

1. Lai nodrošinātu ar Savienības stratēģiskajiem projektiem saistīto atļauju piešķiršanas procesu efektīvu administratīvo virzību, projekta virzītāji un visas attiecīgās iestādes***, tostarp 8. panta 1.un 3. punktā minētās valsts iestādes,*** nodrošina, ka minēto procesu***, arī saziņas starp projekta virzītāju un jebkuru iestādi pirms pieteikuma oficiālas iesniegšanas un izskatīšanas pabeigšanas,*** norise ir tik ātra, cik vien tas ir iespējams saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem.

2. Neskarot Savienības tiesību aktos paredzētos pienākumus, stratēģiskajiem projektiem Savienībā piešķir visaugstāko iespējamo valsts nozīmes statusu, ja šāds statuss ir paredzēts valsts tiesību aktos, un atļauju***, tostarp būvatļaujas, ķimikāliju atļaujas un tīkla pieslēguma atļauju, vidisko novērtējumu un atļauju, ja tādi ir vajadzīgi,*** piešķiršanas procesos ar tiem attiecīgi apietas***, un tajos ietver visus administratīvos pieteikumus un procedūras***.

3. Visas strīdu izšķiršanas procedūras, tiesvedību, pārsūdzības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas saistīti ar atļauju piešķiršanas procesu un atļauju izdošanu stratēģiskiem projektiem Savienībā, visās valstu tiesās, tribunālos, kolēģijās, tostarp mediācijā vai šķīrējtiesā, ja tādas ir paredzētas valsts tiesību aktos, uzskata par steidzamiem, ja un ciktāl valsts tiesību aktos ir paredzētas šādas steidzamības procedūras, un ar noteikumu, ka tiktu ***stingri*** ievērotas parasti piemērojamās personu vai vietējo kopienu tiesības uz aizstāvību. Stratēģisko projektu virzītāji attiecīgā gadījumā piedalās šādā steidzamības procedūrā.

10. pants

Atļauju piešķiršanas procesa ilgums

1. Attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem Savienībā atļauju piešķiršanas process nepārsniedz:

(a) 24 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvi***, izņemot stratēģiskos projektus, kuri saistīti tikai ar ieguves rūpniecības atkritumiem un kuriem atļaujas piešķiršanas process nepārsniedz 18 mēnešus***;

(b) 12 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.

2. Ja stratēģiskajiem projektiem Savienībā atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta statuss, ***un ja operāciju paplašināšanas projektiem atļauja jau ir piešķirta,*** tad, atkāpjoties no 1. punkta, atlikušo atļauju piešķiršanas procesa posmu ilgums pēc tam, kad projektam piešķirts stratēģiskais statuss, nepārsniedz:

(a) 21 mēnesi stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvi***, izņemot stratēģiskos projektus, kuri saistīti tikai ar ieguves rūpniecības atkritumiem un kuriem atļaujas piešķiršanas process nepārsniedz 15 mēnešus***;

(b) 9 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.

3. Izņēmuma gadījumos, ja to prasa ierosinātā projekta būtība, sarežģītība, atrašanās vieta vai apmērs, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde, katru gadījumu izskatot atsevišķi, 1. punkta a) apakšpunktā un 2. punkta a) apakšpunktā minētos termiņus var pagarināt par ne vairāk kā trim mēnešiem un 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punkta b) apakšpunktā minētos termiņus ne vairāk kā par vienu mēnesi pirms to termiņa beigām. Šādā gadījumā 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde informē projekta virzītāju par pagarinājuma iemesliem un par datumu, kad ir gaidāms rakstisks visaptverošais lēmums.

4. Attiecībā uz stratēģiskiem projektiem, kas ***nav saistīti*** ar ***izrakteņu ieguvi***, ja ***šīs regulas*** 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentās iestāde nav pieņēmusi visaptverošu lēmumu ***šā panta*** 1. un 2. punktā minētajos piemērojamajos termiņos, tas nozīmē, ka attiecīgais atļaujas piešķiršanas pieteikums ir uzskatāms par apstiprinātu, izņemot gadījumus, kad jāveic konkrētā projekta vidiskās ietekmes novērtējums saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/43/EEK vai Direktīvām 2000/60/EK, 2008/98/EK, 2009/147/EK, 2010/75/ES, 2011/92/ES vai 2012/18/ES***. Atkāpjoties no Direktīvas 2011/92/ES 4. panta 6. punkta,*** ir jānosaka, vai šāds vidiskās ietekmes novērtējums ir nepieciešams un vai attiecīgie novērtējumi ***ir jāpieņem un 30 dienu laikā jāpaziņo projekta virzītājam.*** **[Gr. 4]**

5. Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc tam, kad saņemts atļaujas piešķiršanas pieteikums saistībā ar stratēģisko projektu, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde validē pieteikumu vai, ja projekta virzītājs nav nosūtījis visu pieteikuma apstrādei vajadzīgo informāciju, pieprasa projekta virzītājam iesniegt pilnīgu pieteikumu ***trīsdesmit*** dienu laikā pēc šā pieprasījuma***, kurā norādīts, kuras informācijas trūkst***.

Dienu, kad 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ir apstiprinājusi pieteikuma derīgumu, uzskata par atļaujas piešķiršanas procesa sākuma dienu.

6. Ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc dienas, kad apstiprināts atļaujas piešķiršanas pieteikuma derīgums, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde ciešā sadarbībā ar projekta virzītāju un citām attiecīgajām iestādēm izstrādā ***detalizētu*** atļauju piešķiršanas procesa grafiku. Sarakstu publicē projekta virzītājs 7. panta ***9. punktā*** minētajā tīmekļvietnē.

7. Šajā pantā noteiktie termiņi neskar saistības, kas izriet no Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem, un neskar administratīvās pārsūdzības procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus tiesu iestādēs.

Šajā pantā noteiktie termiņi jebkurai no atļauju piešķiršanas procedūrām neskar nekādus īsākus termiņus, ko noteikušas dalībvalstis.

11. pants

Vidiskie novērtējumi un atļaujas

1. Ja ir jāveic stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējums saskaņā ar Direktīvas 2011/92/ES 5.–9. pantu, attiecīgais projekta virzītājs***, ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc paziņojuma par stratēģiskā projekta atzīšanu,*** prasa 8. panta 1. punktā minētajai valsts kompetentajai iestādei sniegt atzinumu par tās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi, kas jāiekļauj vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumā saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 1. punktu.

Šīs regulas 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka pirmajā daļā minētais atzinums tiek sniegts iespējami drīz un ne vēlāk kā ***20 dienu*** laikā no dienas, kad projekta virzītājs iesniedzis savu pieprasījumu. ***Valsts kompetentās iestādes mērķis ir racionalizēt procesu un dot norādes projekta virzītājam šajā procesā.***

Komisija saskaņā ar šo punktu publicē kopīgas pamatnostādnes valstu kompetentajām iestādēm.

2. Ja pienākums veikt stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu izriet vienlaikus no Padomes Direktīvas 92/43/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/60/EK, 2008/98/EK, 2009/147/EK 2010/75/ES, 2011/92/ES vai 2012/18/ES, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka tiek piemērota koordinēta vai kopīga procedūra, kas atbilst minēto Savienības tiesību aktu prasībām***, neatkarīgi no tā, ko izvēlas projekta virzītājs***.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto koordinēto procedūru 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde koordinē ***un racionalizē*** dažādos atsevišķos konkrēta projekta vidiskās ietekmes novērtējumus, kas prasīti attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto kopīgo procedūru 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde sniedz konkrēta projekta vidiskās ietekmes vienotu novērtējumu, kas prasīts attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

3. Šīs regulas 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde nodrošina, ka attiecīgās iestādes Direktīvas 2011/92/ES 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta iv) punktā minēto pamatoto secinājumu par stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu sniedz ***80 dienu*** laikā pēc tam, kad ir saņemta visa vajadzīgā informācija, kas savākta saskaņā ar minētās direktīvas 5., 6. un 7. pantu, un ir pabeigta minētās direktīvas 6. un 7. pantā minētā apspriešanās.

3.a Izņēmuma gadījumos, ja to prasa ierosinātā projekta būtība, sarežģītība, atrašanās vieta vai mērogs, 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde šā panta 3. punktā noteiktos termiņus var pagarināt ne vairāk kā par 30 dienām pirms termiņu beigām, un katru gadījumu izskata atsevišķi. Šādā gadījumā 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde informē projekta virzītāju par pagarinājuma iemesliem un par datumu, kad rakstveidā ir gaidāms argumentēts secinājums.

4. Termiņš, kādā ar attiecīgo sabiedrības daļu jāapspriežas par Direktīvas 2011/92/ES 5. panta 1. punktā minēto vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumu, stratēģisko projektu gadījumā nepārsniedz ***80 dienas, bet nav mazāks par 40 dienām***.

4.a Attiecībā uz stratēģiskiem projektiem, ja 8. panta 1. punktā minētā kompetentā iestāde nav sniegusi pamatotu secinājumu šā panta 3. punktā minētajos piemērojamajos termiņos, projekta virzītājs var iesniegt sūdzību attiecīgajā tiesā, lai tā piemērotu sodu vai izdotu pagaidu rīkojumu.

5. Šā panta 1. punktu nepiemēro atļauju piešķiršanas procesam tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta status.

Šā panta 2.–4. punktu attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tiem piešķirts stratēģiskā projekta status, piemēro tikai tiktāl, ciktāl minētajos punktos apskatītie posmi vēl nav noslēgušies.

12. pants

Plānošana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka valsts, reģionālās un vietējās iestādes, kas atbild par plānu, tostarp zonējuma, telpiskā plānojuma un zemes izmantošanas plānu, sagatavošanu, attiecīgā gadījumā***, cieši sadarbojoties,*** šādos ***plānos*** iekļauj noteikumus par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu. Prioritāte dodama mākslīgām un apbūvētām virsmām, rūpnieciskām teritorijām, degradētām teritorijām***, aktīvām vai pamestām raktuvēm*** un attiecīgā gadījumā ***derīgo izrakteņu iegulām, kas verificētas dalībvalsts ģeoloģiskā apsekojumā***.

2. Ja plāni, tostarp noteikumi par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu, ir jānovērtē saskaņā ar Direktīvu 2001/42/EK un saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. pantu, šos novērtējumus apvieno. Piemērotā gadījumā šajā apvienotajā novērtējumā aplūko arī ietekmi uz potenciāli skartajiem ūdensobjektiem un pārbauda, vai plāns izraisītu Direktīvas 2000/60/EK 4. pantā minētā stāvokļa vai potenciāla pasliktināšanos vai potenciāli traucētu sasniegt labu ūdensobjekta stāvokli vai labu potenciālu. Ja tas ir relevanti, dalībvalstīm ir jānovērtē esošo un nākotnes darbību ietekme uz jūras vidi, arī sauszemes un jūras mijiedarbība, kā minēts Direktīvas 2014/89/ES 4. pantā; apvienotais novērtējums attiecas arī uz šo ietekmi***, vienlaikus saglabājot nemainīgu kvalitāti. Ja saskaņā ar šo pantu ir nepieciešams veikt novērtējumu atbilstīgi Direktīvas 2000/60/EK 4. pantam vai Direktīvas 2014/89/ES 4. pantam, to veic tā, lai netiktu pagarināti šīs regulas 10. panta 1. un 2. punktā un 11. panta 3. punktā minētie termiņi.***

13. pants

UNECE konvenciju piemērojamība

1. Šajā regulā izklāstītie noteikumi neskar pienākumus, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (UNECE) Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kura parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā, un UNECE Konvencijā par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā, kas parakstīta Espo 1991. gada 25. februārī.

2. Visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar šo iedaļu, dara publiski pieejamus ***viegli saprotamā veidā, un visi lēmumi, kas attiecas uz vienu projektu, ir pieejami vienā tīmekļvietnē***.

3. IEDAĻA

SEKMĒJOŠI NOSACĪJUMI

14. pants

Īstenošanas paātrināšana

1. Komisija un dalībvalstis***, kā arī attiecīgās vietējās un reģionālās iestādes,*** veic darbības, ar kurām paātrina un piesaista privātās investīcijas stratēģiskos projektos. ***Lai nodrošinātu konsekventu piegādi Savienībā, dalībvalstis saskaņā ar*** LESD 107. un 108. pantu, ***apsver*** atbalsta sniegšanu un koordinēšanu stratēģiskiem projektiem, kuriem ir grūtības piekļūt finansējumam***, kā arī jaunuzņēmumiem, kas darbojas specifiskos vērtības ķēdes posmos, lai atbalstītu attīstību un veicinātu inovatīvu ekosistēmu un plašāko tehnoloģiju klāstu attiecīgajā jomā. Komisija un dalībvalstis atturas no darbībām, kas izspiež privātās investīcijas.***

2. ***Komisija un*** dalībvalstis***, tostarp reģionālās un vietējās iestādes, attiecīgā gadījumā*** stratēģiskiem projektiem ***sniedz*** administratīvu atbalstu nolūkā sekmēt to ātru un faktisku īstenošanu, arī nodrošināt šādu atbalstu:

(a) palīdzība ar mērķi nodrošināt, ka tiek panākta atbilstība piemērojamajiem administratīvajiem un ziņošanas pienākumiem;

(b) palīdzība projektu virzītājiem ar mērķi palielināt ***savlaicīgu*** sabiedrības ***līdzdalību projektā un apspriedes par to, tostarp attiecīgā gadījumā ievērojot ieteikumus un paraugpraksi, kuras apmaiņu nodrošina valde***;

(ba) atjauninājumi par paredzamu un ad hoc administratīvu kavēšanos projekta virzītājiem attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu un kavēšanās pamatojums, vienlaikus nodrošinot regulāru, savlaicīgu un skaidru komunikāciju;

(bb) sagatavošanas finansējuma programmas, kas attiecas uz izejvielām, kuras iegūtas no neto nulles emisiju industrijas akadēmijām, kas minētas [PB: lūgums ievietot atsauci uz Neto nulles emisiju industrijas aktu].

2.a Komisija var dalībvalstīm sniegt atzinumu par valstī veiktās īstenošanas atbilstību 1. panta 2. punktā noteiktajiem mērķiem.

15. pants

Finansējuma koordinēšana

1. Pēc stratēģiskā projekta virzītāja pieprasījuma 35. panta 6. punkta a) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa apspriež un konsultē par to, kā var rast trūkstošo projekta finansējumu, ***un sniedz ieteikumus par turpmāk izmantojamiem resursiem un finansēšanas instrumentiem,*** ņemot vērā jau nodrošināto finansējumu un apsverot vismaz šādus elementus:

(a) papildu privāti finansējuma avoti, ***kā arī atbalsts, izmantojot Eiropas Investīciju bankas grupas vai citu starptautisku finanšu iestāžu, arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, resursus, īpašu uzmanību pievēršot iniciatīvai attiecībā uz stratēģiskiem projektiem ārpus Savienības "Global Gateway";***

(b) pastāvošie dalībvalstu instrumenti un programmas, arī no ***eksporta kredītreitinga aģentūrām,*** valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm,

(c) relevantas Savienības finansējuma un finansēšanas programmas.

1.a Līdz … [18 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam katru gadu Komisija ar šīs regulas 35. panta 6. punkta a) apakšpunktā minētās pastāvīgās apakšgrupas palīdzību iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai. Ziņojumā apraksta šķēršļus, kas kavē piekļuvi finansējumam, un ieteikumus, kā ar Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas starpniecību atvieglot finansējuma pieejamību stratēģiskajiem projektiem.

16. pants

Priekšlīgumu slēgšanas atvieglināšana

1. Komisija izveido sistēmu, kas atvieglo ar stratēģiskiem projektiem saistītu priekšlīgumu slēgšanu saskaņā ar konkurences noteikumiem.

2. Šā panta 1. punktā minētā sistēma dod iespēju potenciālajiem pircējiem izteikt piedāvājumus, norādot:

(a) to stratēģisko izejvielu daudzumu un kvalitāti, ko tie plāno iegādāties;

(b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu;

(c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.

3. Šā panta 1. punktā minētā sistēma dod iespēju stratēģisko projektu virzītājiem izteikt piedāvājumus, norādot:

(a) to stratēģisko izejvielu apjomu un kvalitāti, par kurām tie vēlas noslēgt priekšlīgumus;

(b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu, par kādu tie vēlas pārdot;

(c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.

4. Pamatojoties uz piedāvājumiem, kas izteikti un saņemti saskaņā ar 2. un 3. punktu, Komisija palīdz stratēģisko projektu virzītājiem sazināties ar projektam relevantajiem potenciālajiem klientiem.

4.a Sistēma ir pieejama projekta virzītājiem, ja stratēģiskajam projektam vēl nav piešķirta atļauja, bet ir panākts būtisks progress atļaujas izsniegšanas procesā, ko īsteno 8. panta 1. punktā minētā valsts kompetentā iestāde.

17. pants

Administratīvās informācijas piekļūstamība tiešsaistē

1. Dalībvalstis par administratīvajiem procesiem, kas ir relevanti kritiski svarīgo izejvielu projektiem, tiešsaistē un centralizētā un viegli piekļūstamā veidā sniedz informāciju par šādiem elementiem:

(a) atļauju piešķiršanas process ***un ar to saistītie administratīvie procesi, kas vajadzīgi atļaujas saņemšanai***;

(b) finansēšanas un investīciju pakalpojumi,

(c) finansējuma ieguves iespējas Savienības vai dalībvalstu līmenī,

(d) uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumi, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem, darba tiesībām.

1.a Komisija par administratīvajiem procesiem, kas ir relevanti stratēģisko projektu statusa iegūšanai, informāciju sniedz tiešsaistē un centralizētā un viegli piekļūstamā veidā.

4. IEDAĻA

IZPĒTE

18. pants

Nacionālās izpētes programmas

1. Katra dalībvalsts sagatavo kritiski svarīgu izejvielu vispārīgās izpētes nacionālo programmu. Pirmo šādu programmu katra dalībvalsts sagatavo līdz [PB: lūdzu ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Nacionālās programmas pārskata un ***digitāli atjaunina, iekļaujot datus no citām izpētes kampaņām publicēšanai*** reizi ***trijos*** gados.

2. Šā panta 1. punktā minētajās nacionālajās izpētes programmās iekļauj pasākumus, kuru mērķis ir palielināt pieejamo informāciju par Savienības kritiski svarīgo izejvielu atradnēm, t. sk. tostarp dziļajām rūdas iegulām. Vajadzības gadījumā tie ietver šādus pasākumus:

(a) derīgo izrakteņu kartēšana piemērotā mērogā***, tostarp esošo sārņu potenciāls***;

(b) ģeoķīmiskā izpēte, t. sk. augsnes, nogulu, iežu ķīmiskā sastāva noteikšana;

(c) ģeozinātniski apsekojumi, piemēram, ģeofiziskie apsekojumi;

(d) vispārīgajā izpētē savākto datu apstrāde, tostarp prognostisko karšu izstrāde;

(e) esošo ģeozinātnisko apsekojumu datu vēlreizēja apstrāde ar mērķi pārliecināties, ka nav palaistas garām kādas kritiski svarīgas izejvielas ***un nesējmetālu***s saturošu izrakteņu atradnes.

3. Dalībvalstis dara Komisijai ***zināmus savu*** 1. punktā ***minēto nacionālo programmu projektus***. ***Komisija var sniegt atzinumu par dalībvalstu izpētes programmu darbības jomu un formātu, lai nodrošinātu racionalizētu Savienības pieeju. Komisija var arī palīdzēt dalībvalstīm izveidot un īstenot savas nacionālās izpētes programmas tehnisko, digitālo un tehnoloģisko resursu veidā.***

Dalībvalstis dara Komisijai zināmas pabeigtās nacionālās programmas, kas minētas šā panta 1. punktā. Pēc tam Komisija nosūta šīs programmas valdei, lai tās varētu apspriest 35. panta 6. punkta e) apakšpunktā minētajā apakšgrupā.

4. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par savā nacionālajā programmā iekļauto pasākumu īstenošanas gaitu.

5. ***Atjaunināt***u informāciju par kritiski svarīgās izejvielas saturošu izrakteņu atradnēm, kas savākta, izmantojot 1. punktā minētajās nacionālajās programmās izklāstītos pasākumus, dalībvalstis dara publiski pieejamu brīvpiekļuves tīmekļvietnē ***pēc akadēmisko aprindu, valstu kompetento iestāžu, Savienības vai valstu, reģionālo un vietējo iestāžu, valstu ģeoloģisko institūtu vai apsekojumu veicēju pamatota pieprasījuma***. Šajā informācijā attiecīgā gadījumā iekļauj identificēto atradņu klasifikāciju, izmantojot ANO resursu pamatklasifikāciju.

Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kurā dara pieejamu pirmajā daļā minēto informāciju. Veidnē var norādīt, kā sniedzama pirmajā daļā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.

6. Ņemot vērā pašreizējo sadarbību vispārīgajā izpētē, 35. panta 6. punkta b) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa apspriež 1. punktā minētās nacionālās programmas un to īstenošanu, tostarp vismaz:

(a) sadarbības potenciālu, tostarp tādās sfērās kā izrakteņu pārrobežu atradņu un kopīgo ģeoloģisko formāciju izpēte;

(b) ar 2. punktā uzskaitītajiem pasākumiem saistīto paraugpraksi;

(c) 1. punktā minēto nacionālo programmu ***rezultātu integrēšanu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2007/2/EK minētajā telpisko datu infrastruktūrā [26] un šīs infrastruktūras darīšanu pieejamu visām valstu kompetentajām iestādēm datu kopīgošanas veicināšanai***.

6.a Dalībvalstis atbalsta izpētes tehnoloģiju tehnoloģisko briedumu dziļām un sarežģītām kritiski svarīgu izejvielu iegulām, vismaz iekļaujot atbalsta darbības šajā nolūkā valsts pētniecības un inovācijas programmās, vienlaikus pēc iespējas samazinot šādu tehnoloģiju ietekmi uz vidi.

[26] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

4. Nodaļa

Riska monitorings un mazināšana

19. pants

Monitorings un stresa testēšana

1. Komisija seko līdzi piegādes riskiem saistībā ar kritiski svarīgām izejvielām. Šis monitorings aptver vismaz šādu parametru dinamiku:

(a) tirdzniecības plūsmas;

(b) pieprasījums un piedāvājums;

(c) piedāvājuma koncentrētība;

(d) Savienības un pasaules produkcija un ražošanas jaudas dažādos vērtības ķēdes posmos;

(da) cenu svārstīgums;

(db) atļauju izsniegšanas sastrēgumpunkti;

(dc) Savienības un visas pasaules stratēģisko izejvielu reciklēšanas jauda;

(dd) ģeopolitiskās norises, cilvēktiesību krīzes un drošības izaicinājumi, ar ko saskaras Savienība.

2. Valsts iestādes, kas piedalās 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, palīdz Komisijai veikt 1. punktā minēto monitoringu, proti:

(a) dalās ar jebkādu to rīcībā esošo informāciju par 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, tostarp ar 20. pantā minēto informāciju;

(b) koordinācijā ar Komisiju un citām iesaistītajām iestādēm vāc informāciju par 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, tostarp 20. pantā minēto informāciju***, nekādi neskarot piemērojamos konkurences un pretmonopola tiesību aktus***;

(c) veic kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku analīzi, ņemot vērā 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku.

3. Komisija sadarbībā ar valstu iestādēm, kas piedalās 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, nodrošina, ka vismaz reizi ***divos*** gados ***vai arī ikreiz, kad 1. punktā minētā monitoringa laikā*** tiek ***konstatēti piegādes riski, tiek*** veikts katras ***kritiski svarīgās*** izejvielas piegādes ķēdes stresa tests. Šajā nolūkā 35. panta 6. punkta c) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa dažādu ***kritiski svarīgu*** izejvielu stresa testu īstenošanu koordinē un sadala dažādu iesaistīto iestāžu starpā.

Pirmajā daļā minētie stresa testi ietver novērtējumu par attiecīgo ***kritiski svarīgu*** izejvielu Savienības piegādes ķēdes neaizsargātību pret piegādes traucējumiem, proti, aplēsi par dažādu scenāriju ietekmi, kas var izraisīt šādus traucējumus, un to iespējamo ietekmi, ņemot vērā vismaz šādus elementus:

(a) kur attiecīgās izejvielas tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas;

(b) ekonomikas dalībnieku jauda visā vērtības ķēdē, kā arī tirgus struktūra;

(c) faktori, kas var ietekmēt piegādi, tostarp, bet ne tikai, ģeopolitiskā situācija, ***tirdzniecības strīdi, tostarp ekonomiskās piespiešanas darbības,*** loģistika, energoapgāde, darbaspēks vai dabas katastrofas;

(d) piegādes avotu un aizstājējmateriālu pieejamība ***un spēja tos ātri dažādot vai pieprasījuma mazināšana, palielinot efektivitāti***;

(e) relevanto izejvielu lietotāji visā vērtības ķēdē un to pieprasījuma īpatsvars, īpašu uzmanību pievēršot tādu tehnoloģiju ražošanai, kuras prasa zaļā un digitālā pārkārtošanās, kā arī aizsardzības un ***aerokosmiskie*** lietojumi.

4. Komisija ***pēc akadēmisko aprindu, valstu kompetento iestāžu, Savienības aģentūru vai dalībvalstu ģeoloģisko institūtu vai apsekojumu veicēju pamatota pieprasījuma*** dara pieejamu ***informāciju***, kurā ir šādi elementi:

(a) pieejamā informācija par 1. punktā minēto parametru dinamiku;

(b) kritiski svarīgu izejvielu piegādes riska aprēķins, ņemot vērā a) apakšpunktā minēto informāciju;

(c) šā panta 3. punktā minēto stresa testu rezultāti;

(d) attiecīgā gadījumā — ieteikums par piemērotām riska mazināšanas stratēģijām, kā samazināt piegādes risku.

Ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka šā punkta pirmajā daļā minētās informācijas pieejamības nodrošināšana jebkuram no pirmajā daļā minētajiem dalībniekiem radītu ģeopolitiski nelabvēlīgāku situāciju, Komisija var atteikties darīt pieejamu informāciju jebkuram no minētajiem dalībniekiem, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi.

5. Ja, pamatojoties uz informāciju, kas ievākta saskaņā ar 1., 2. un 3. punktu, Komisija uzskata, ka ir skaidras pazīmes, ka var iestāties piegādes traucējumi, Komisija brīdina dalībvalstis, valdi***, Eiropas Parlamentu*** un Savienības pārvaldības struktūras, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās kritiski svarīgās vai stratēģiskās izejvielas.

5.a Lielie uzņēmumi, kas ražo stratēģiskas tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskas izejvielas, veic atbilstīgus riska pārvaldības un mazināšanas pasākumus attiecībā uz savām kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdēm un regulāri, kā arī vajadzības gadījumā ad hoc kārtībā, par veiktajiem pasākumiem informē savu direktoru valdi.

20. pants

Informēšanas pienākumi attiecībā uz monitoringu

1. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz Komisijai informāciju par visiem to jauniem vai esošiem izejvielu projektiem to teritorijā, kas ir relevanti 19. panta 1. punkta d) apakšpunktam, tostarp par jauno projektu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.

Dalībvalsts, kas sniedz informāciju saskaņā ar šā punkta pirmo daļu, iegūst minēto informāciju tikai no atļaujas piešķiršanas pieteikumā iekļautajiem datiem. Visu informāciju, kas sniegta saskaņā ar šā punkta pirmo daļu, apstrādā saskaņā ar 44. pantu.

2. Dalībvalstis identificē ***lielos uzņēmumus, kas darbojas*** visā to teritorijā esošajā kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē un:

(a) seko līdzi to darbībai, proti, tos regulāri un samērīgi apseko, lai ievāktu 19. pantā minētajiem monitoringa uzdevumiem vajadzīgo informāciju***. Lieliem uzņēmumiem, kas identificēti saskaņā ar šo punktu, informācija, ko tie vāc esošo uzraudzības pasākumu vai stresa testu ietvaros, jāiesniedz tikai tādā apmērā, kādā šāda informācija jau ir pieejama. Lieliem uzņēmumiem nekādi dati nav jāsniedz, ja tas rada uzņēmējdarbības risku. Dalībvalstis nodrošina, ka informāciju apstrādā saskaņā ar 44. pantu;***

(b) 43. pantā minētā ziņojuma ietvaros sniedz informāciju par šo apsekojumu rezultātiem;

(c) nekavējoties ziņo Komisijai par nozīmīgiem notikumiem, kas var kavēt identificēto lielo uzņēmumu regulārās operācijas.

3. Dalībvalstis saskaņā ar šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu savāktos datus nosūta arī valstu statistikas iestādēm un Eurostat statistikas apkopošanai un publicēšanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009. Dalībvalstis izraugās valsts iestādi, kas ir atbildīga par datu nosūtīšanu valstu statistikas birojiem un Eurostat.

3.a Dalībvalstis pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē izstrādā vienotu veidni, kas lieliem uzņēmumiem jāaizpilda, atbildot uz 2. punkta a) apakšpunktā minēto apsekojumu jautājumiem. Vienotajā veidnē var norādīt, kā formulējama 2. punkta a) apakšpunktā minētā informācija. Informācijas apjoms, kas vajadzīgs vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

21. pants

Ziņošana par stratēģiskajiem krājumiem

1. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz Komisijai informāciju par stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu stāvokli.

2. Šā panta 1. punktā minētā informācija attiecas uz visu publisko iestāžu, valsts uzņēmumu vai tādu ekonomikas dalībnieku krājumiem, kuriem dalībvalsts uzdevusi veidot ***vai pārvaldīt*** stratēģiskās rezerves tās vārdā, un tā ietver vismaz aprakstu par:

(a) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo krājumu līmenis, ko mēra gan tonnās, gan procentos no attiecīgo materiālu gada patēriņa valstī, kā arī krājuma materiālu ķīmiskā forma un tīrības pakāpe;

(b) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo krājumu līmeņa izmaiņas iepriekšējos 5 gados;

(c) jebkuri noteikumi vai procedūras, ko piemēro stratēģisko krājumu nodošanai apritē, iedalīšanai un sadalei.

3. Ziņojumā var iekļaut arī informāciju par kritiski svarīgu un citu izejvielu stratēģiskajiem krājumiem.

22. pants

Stratēģisko krājumu ***monitorings***

1. Līdz [PB: lūgums ievietot: divi gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam ik pēc diviem gadiem Komisija, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta saskaņā ar 21. panta 1. punktu, valdi ***un Eiropas Parlamentu*** informē par šādiem punktiem:

(a) ***informācija par*** katras stratēģiskās izejvielas Savienības ***kopējo*** krājumu ***līmeni***;

(b) informācija par stratēģisko krājumu iespējamo pārrobežu pieejamību, ņemot vērā noteikumus vai procedūras to laišanai apgrozībā, iedalīšanai un sadalei.

2. Valdes ***pastāvīgā apakšgrupa, kas minēta 35. panta 6. punkta d) apakšpunktā, nosaka***, kāds Savienības stratēģisko izejvielu krājumu līmenis ir drošs***. Drošs līmenis ir tāds līmenis,***

(a) ko izsaka kā daudzumu, kas vajadzīgs, lai noteiktu dienu skaitu segtu dienas vidējo neto importu gadījumā, ja ir izcēlušies piegādes traucējumi, un ko aprēķina, pamatojoties uz importa apjomu iepriekšējā kalendārajā gadā;

▌

(c) kas ir samērīgs ar piegādes risku un ekonomisko nozīmi, kas saistīta ar attiecīgajām stratēģiskajām izejvielām.

3. Komisija, ņemot vērā valdes viedokli, ***attiecīgā gadījumā*** var sniegt dalībvalstīm adresētus atzinumus:

(a) palielināt stratēģisko krājumu līmeni, ņemot vērā 1. punkta b) apakšpunktā minēto salīdzinājumu, esošo krājumu relatīvo sadalījumu starp dalībvalstīm un ekonomikas dalībnieku stratēģisko izejvielu patēriņu dalībvalstu attiecīgajās teritorijās;

(b) grozīt vai koordinēt noteikumus vai procedūras stratēģisko krājumu laišanai apgrozībā, iedalei un sadalei, lai uzlabotu iespējamo pārrobežu pieejamību, jo īpaši, ja tas nepieciešams stratēģisku tehnoloģiju ražošanai.

4. Sagatavojot 3. punktā minētos atzinumus, ***Komisija un*** valde īpašu uzmanību pievērš tam, ka jāsaglabā stimuls tiem privātajiem uzņēmējiem, kuri izmanto stratēģiskās izejvielas par ielaidmateriāliem, veidot savus krājumus vai veikt citus pasākumus, lai risinātu piegādes riskus, kas tos var apdraudēt.

5. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par to, vai un kā tās ir īstenojušas vai plāno īstenot 3. punktā minētos atzinumus.

6. Ja vismaz divas dalībvalstis grasās piedalīties starptautiskos vai daudzpusējos forumos stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu jomā, pirms tam Komisija nodrošina iepriekšēju koordināciju vai nu starp attiecīgajām dalībvalstīm un Komisiju, vai arī ar īpašu valdes sanāksmi.

7. Datus, kas savākti par pieejamajiem Savienības krājumiem, Komisija sniedz Savienības pārvaldības struktūrām, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās stratēģiskās izejvielas.

24. pants

Kopīgi iepirkumi

1. Komisija izveido un ekspluatē sistēmu, kura agregē pieprasījumu no Savienībā iedibinātiem ieinteresētajiem uzņēmumiem, kas patērē stratēģiskās izejvielas, un dalībvalstu iestādēm, kas atbild par stratēģiskajiem krājumiem, un meklē piegādātāju piedāvājumus, lai apmierinātu šo kopējo pieprasījumu. Tas attiecas gan uz nepārstrādātām, gan pārstrādātām stratēģiskām izejvielām.

2. Izveidodama un ekspluatēdama 1. punktā minēto sistēmu, Komisija izvēlas, kurām stratēģiskajām izejvielām un kurā pārstrādes posmā sistēmu var izmantot, ņemot vērā dažādu stratēģisko izejvielu relatīvo piegādes risku un iespējas veidot stratēģiskos krājumus saistībā ar šiem materiāliem, pamatojoties uz informāciju, kas savākta saskaņā ar 21. un 22. pantu.

Komisija var arī noteikt, kādam jābūt minimālajam pieprasījumam pēc materiāla, ***neskarot MVU spēju*** piedalīties sistēmā, ņemot vērā ***MVU kopējās vajadzības,*** paredzamo interesentu skaitu un to, ka dalībnieku skaitam jābūt samērīgam.

3. Šī panta ***1. punktā*** minētā sistēma ir pārredzama, un tajā var piedalīties visi Savienībā iedibinātie ieinteresētie uzņēmumi un dalībvalstu iestādes. Dalībvalstis vai jebkādas valsts struktūras, uz kurām attiecas iepirkuma direktīvas 2014/24/ES vai 2014/25/ES, sistēmā var piedalīties tikai tad, ja šāda dalība ir saderīga ar šīm direktīvām.

4. Savienības uzņēmumi un dalībvalstu iestādes, kas piedalās 1. punktā minētajā sistēmā, pārredzamā veidā var kopīgi risināt iepirkuma sarunas, tostarp par cenām vai citiem iepirkuma līguma noteikumiem, vai izmantot kopīgu iepirkumu, lai panāktu labākus nosacījumus no saviem piegādātājiem vai novērstu deficītu. Iesaistītie Savienības uzņēmumi un dalībvalstu iestādes ievēro Savienības tiesību aktus, tostarp Savienības konkurences tiesības.

5. Subjekti nedrīkst piedalīties kā piegādātāji, piedalīties pieprasījuma agregēšanā, piedalīties kopīgā iepirkumā vai piedalīties kā pakalpojumu sniedzēji, ja:

(a) tiem piemēro Savienības ierobežojošos pasākumus, kas pieņemti, ievērojot LESD 215. pantu;

(b) tie tieši vai netieši pieder fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, uz kurām attiecas šādi Savienības ierobežojošie pasākumi, tie ir šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru kontrolē vai tie darbojas šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru vārdā.

6. Atkāpjoties no 176. panta Regulā (ES, Euratom) 2018/1046, Komisija, izmantojot iepirkuma procedūru saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2018/1046, var slēgt līgumu par nepieciešamajiem pakalpojumiem ar Savienībā iedibinātu subjektu, kas darbojas kā pakalpojumu sniedzējs, lai izveidotu un ekspluatētu 1. punktā minēto sistēmu. Izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam nav interešu konflikta.

7. Komisija pakalpojumu līgumā nosaka pakalpojumu sniedzējam veicamos uzdevumus, pie kā pieder pieprasījuma iedale, piekļuves tiesību piešķiršana, lai būtu iespējams piekļūt piedāvājumam, visu dalībnieku reģistrācija un verifikācija, darbību publicēšanu un ziņošanu par tām, kā arī visi citi uzdevumi, kas vajadzīgi, lai izveidotu un ekspluatētu sistēmu. Pakalpojumu līgumā nosaka arī praktiskos pakalpojumu sniedzēja darbības aspektus, tostarp IT rīka izmantošanas kārtību, drošības pasākumus, valūtu vai valūtas, maksājumu režīmu un saistības.

8. Pakalpojumu līgumā ar pakalpojumu sniedzēju paredz, ka Komisijai ir tiesības pakalpojumu sniedzēju uzraudzīt un auditēt. Šajā nolūkā Komisijai ir pilnīga piekļuve pakalpojumu sniedzēja rīcībā esošajai informācijai saistībā ar līgumu. Visi serveri un informācija fiziski atrodas un glabājas Savienības teritorijā.

9. Pakalpojumu līgumā ar izraudzīto pakalpojumu sniedzēju nosaka īpašumtiesības uz pakalpojumu sniedzēja iegūto informāciju un paredz minētās informācijas iespējamo nodošanu Komisijai pēc tam, kad pakalpojumu līgums tiek izbeigts vai beidzas tā termiņš.

5. nodaļa

Ilgtspēja

1. IEDAĻA

APRITĪGUMS

25. pants

Nacionālie pasākumi apritīguma jomā

1. Katra dalībvalsts līdz [PB: lūgums ievietot: ***24 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] pieņem un īsteno nacionālās programmas, kurās ***var ietvert pārrobežu darbības un sadarbību Eiropas Ekonomikas zonā un kurā*** ietverti ***atbilstīgi*** pasākumi, kā mērķis ir:

(-a) mazināt kritiski svarīgo izejvielu pieprasījuma pieaugumu, lai sasniegtu 1. panta 2. punkta db) apakšpunktā noteikto kritēriju;

(a) palielināt tādu atkritumu***, metāllūžņu un nolietotu produktu*** savākšanu, ***šķirošanu un apstrādi,*** kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas***, kā arī atkalizmantošanas un remontēšanas*** potenciāls ***saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 4. panta noteikumiem***, un nodrošināt to ieviešanu attiecīgajā reciklēšanas sistēmā, lai maksimāli palielinātu produktu izmantojamības ilgumu un tādu reciklējamu materiālu pieejamību un kvalitāti, ko izmanto par ielaidi kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas kompleksos***, ievērojot Savienības tiesību aktus, jo īpaši vides un sabiedrības veselības jomā***;

(b) palielināt tādu produktu un komponentu ***atkritumu rašanās novēršanu,*** atkalizmantošanu, ***remontu, pārjaunošanu, pārražošanu un pārprofilēšanu,*** kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls;

(c) palielināt ***tādu*** sekundāro kritiski svarīgo izejvielu***, tostarp izejvielu, kas iegūtas no metāllūžņiem un nolietotiem produktiem,*** izmantošanu, ***kuras var izmantot primāro kritiski svarīgo izejvielu vietā vai kopā ar tām, un veicināt produktu pārjaunošanu,*** tostarp attiecīgā gadījumā ar publisko iepirkumu saistītajos piešķiršanas kritērijos ņemot vērā reciklēto saturu ***vai apsverot iespēju ieviest finansiālus stimulus šādu izejvielu izmantošanas veicināšanai***;

(ca) palielināt kritiski svarīgo izejvielu efektīvu izmantošanu visā vērtības ķēdē;

(d) vairot kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas tehnoloģiju tehnoloģisko briedumu un veicināt materiālefektivitāti un kritiski svarīgo izejvielu aizstāšanu lietojumos***, ņemot vērā sniegumu un funkcionalitāti,*** vismaz tādā ziņā, ka nacionālajās pētniecības un inovācijas programmā tiek iekļauti attiecīgi atbalsta pasākumi;

(e) nodrošināt, ka darbaspēkam ir prasmes, kas vajadzīgas, lai panāktu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes apritīgumu***, veicinot prasmes, kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos;***

(ea) palielināt iespējas atgūt kritiski svarīgās izejvielas no produktiem, mainot šo produktu izstrādi vai palielinot to reciklējamību, vismaz iekļaujot atbalsta darbības šajā nolūkā valstu pētniecības un inovācijas programmās;

(eb) savās nacionālajās programmās veicināt spēju veidošanas un tehnoloģiju nodošanas programmu konsolidāciju, lai stimulētu atbildīgu kritiski svarīgo minerālu reciklēšanu ražotājvalstīs;

(ec) atbalstīt kvalitātes standartu ieviešanu attiecībā uz tādu atkritumu plūsmu, kas satur kritiski svarīgas izejvielas, piemēram, elektronisko atkritumu, reciklēšanas procesiem, lai nodrošinātu materiālu optimālu atgūšanu.

Pirmajā daļā minētās valsts programmas regulāri atjaunina, jo īpaši novērtējot, vai saskaņā ar šo punktu veiktie pasākumi ir piemēroti.

Dalībvalstis ar šādiem pasākumiem saistīto attiecīgo informāciju un paraugpraksi dara pieejamu Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdei, kas izveidota saskaņā ar 34. pantu. Ja iespējams, sadarbībā ar citām dalībvalstīm ir ieteicams veikt pasākumus pārstrādes tehnoloģiju tehnoloģiskā brieduma, materiālefektivitātes un kritiski svarīgo izejvielu aizstāšanas palielināšanai.

2. Šā panta 1. punktā minētās programmas jo īpaši attiecas uz produktiem un atkritumiem, kuriem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem nepiemēro nekādas īpašas prasības par savākšanu, apstrādi, reciklēšanu vai atkalizmantošanu. Attiecībā uz citiem produktiem un atkritumiem pasākumus īsteno saskaņā ar spēkā esošajiem Savienības tiesību aktiem.

Kas attiecas uz 1. punkta a) un b) apakšpunktu, minētajā punktā minētās programmas, neskarot LESD 107. un 108. pantu ***un pienācīgi pamatotos gadījumos***, var ietvert ***ekonomisku instrumentu*** ieviešanu, piemēram, atlaides, finansiālu atlīdzību vai depozīta sistēmas, lai veicinātu tādu produktu atkalizmantošanu, kuriem ir liels kritiski svarīgo izejvielu atgūšanas potenciāls, un atkritumu savākšanu no šādiem produktiem.

3. Katra dalībvalsts līdz [PB: lūgums ievietot: ***30 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] pieņem un īsteno pasākumus, ar ko veicina kritiski svarīgu izejvielu atgūšanu no ieguves rūpniecības atkritumiem, jo īpaši no slēgtiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, kas saskaņā ar 26. pantu izveidotajā datubāzē identificēti kā tādi, kas satur potenciāli ekonomiski atgūstamas kritiski svarīgas izejvielas.

4. Šā panta 1. un 2. punktā ***minētos valstu*** pasākumus izstrādā tā, lai saskaņā ar LESD nepieļautu, ka rodas šķēršļi ***starptautiskajai un ES iekšējai*** tirdzniecībai un konkurences izkropļojumi ***Savienības tirgū***.

5. Ziņojot Komisijai datus par reciklēto elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu daudzumiem saskaņā ar 16. panta 6. punktu Direktīvā 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, dalībvalstis atsevišķi norāda un ziņo ***pamatotu aplēsi par kritiski svarīgām izejvielām, kas laistas tirgū elektriskās un elektroniskās iekārtās,*** par to komponentu daudzumiem, kas satur relevantus daudzumus kritiski svarīgu izejvielu un ir izņemti no šādu iekārtu atkritumiem, un par kritiski svarīgu izejvielu daudzumiem, kas atgūti no elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem. Komisija pieņem īstenošanas aktus, kuros nosaka šādas ziņošanas formātu un kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas paredzēta 37. panta 3. punktā. Pirmais pārskata periods aptver pirmo pilno kalendāro gadu pēc minēto īstenošanas aktu pieņemšanas.

5.a Pamatojoties uz 5. punktā minētajiem ziņojumiem, Komisija līdz XX pārskata Direktīvu 2012/19/ES par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, lai novērtētu, vai ir iespējams ieviest mērķrādītājus kritiski svarīgu izejvielu savākšanai un atgūšanai no elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem.

6. Dalībvalstis 43. pantā minētajā ziņojumā sniedz informāciju par 1. punktā minēto nacionālo programmu pieņemšanu un par to pasākumu īstenošanu ***un ietekmi***, kas veikti saskaņā ar ***1.–3. punktu, kā arī par to devumu 1. pantā minēto kritēriju izpildē***.

7. ***Līdz … [1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]*** Komisija pieņem ***deleģētos*** aktus ***saskaņā ar 36. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot*** to produktu, komponentu un atkritumu plūsmu sarakstu, ko vismaz var uzskatīt par tādiem, kam ir ***būtisks*** kritiski svarīgu izejvielu atgūšanas potenciāls 1. punkta a) un b) apakšpunkta nozīmē.

Sastādot šo sarakstu, Komisija ņem vērā:

(a) no šiem produktiem, komponentiem un atkritumu plūsmām ***potenciāli*** atgūstamo kritiski svarīgo izejvielu kopējais daudzums;

(b) to, cik lielā mērā uz minētajiem produktiem, komponentiem un atkritumu plūsmām attiecas Savienības tiesību akti;

(c) regulējuma nepilnības;

(d) īpašas grūtības, kas skar to savākšanu un atkritumu apstrādi;

(e) esošās savākšanas un atkritumu apstrādes sistēmas, kas uz tām attiecas.

7.a Komisija pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām izstrādā īpašus atkritumu kodus litija jonu baterijām un starpposma atkritumu plūsmām (“melnā masa”).

26. pants

Kritiski svarīgo izejvielu atgūšana no ieguves rūpniecības atkritumiem

1. Operatoriem, kuriem ir pienākums iesniegt atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvas 2006/21/EK 5. pantu, iesniedz Direktīvas 2006/21/EK 3. pantā definētajai kompetentajai iestādei sākotnēju ***vidiskā un*** ekonomiskā novērtējuma pētījumu par kritiski svarīgo izejvielu iespējamo atgūšanu no:

(a) kompleksā glabātajiem ieguves rūpniecības atkritumiem; un

(aa) ieguves rūpniecības atkritumiem, ko operators apglabājis kopš Direktīvas 2006/21/EK stāšanās spēkā; un

(b) radītajiem ieguves rūpniecības atkritumiem vai, ja tas ir efektīvāk, no iegūtajiem materiāliem, pirms tie kļuvuši par atkritumiem.

1.a Operatori ir atbrīvoti no 1. punktā noteiktā pienākuma, ja tie kompetentajām iestādēm pierāda, ka ieguves rūpniecības atkritumi nesatur kritiski svarīgas izejvielas, kas ir tehniski atgūstamas.

2. Šā panta 1. punktā minētajā pētījumā iekļauj vismaz aplēsi par ieguves rūpniecības atkritumos un iegūtajos materiālos esošo kritiski svarīgo izejvielu daudzumiem un koncentrāciju, kā arī novērtējumu par to tehnisko un ekonomisko atgūstamību***, kā arī to atgūšanas vidisko ietekmi***. ***Operatori norāda metodes, kas izmantotas, lai novērtētu daudzumus un koncentrācijas.***

3. Esošo atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatori 1. punktā minēto pētījumu iesniedz Direktīvas 2006/21/EK 3. pantā definētajai kompetentajai iestādei līdz [PB: lūgums ievietot: ***2 gadi*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Jaunu atkritumu apsaimniekošanas kompleksu operatori šo pētījumu kompetentajai iestādei iesniedz, kad tie iesniedz atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvas 2006/21/EK 5. pantu.

4. Dalībvalstis izveido datubāzi par visiem to teritorijā esošajiem slēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, tostarp pamestiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem. Datubāze satur šādu informāciju:

(a) atkritumu apsaimniekošanas kompleksa atrašanās vieta, platība un atkritumu apjoms;

(b) atkritumu apsaimniekošanas kompleksa operators vai bijušais operators un attiecīgā gadījumā to tiesību pārņēmējs;

(c) visu ieguves rūpniecības atkritumos un, ja iespējams, sākotnējā minerālu atradnē esošo izejvielu aptuvenie daudzumi un koncentrācija saskaņā ar šā panta 6. punktu;

(d) jebkāda papildu informācija, ko dalībvalsts uzskata par relevantu, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu atgūšanu no atkritumu apsaimniekošanas kompleksa.

5. Šā panta 4. punktā minēto datubāzi izveido līdz [PB: lūgums ievietot: ***9 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas], un visa informācija ir jāievada līdz [PB: lūgums ievietot: ***2 gadi*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. To dara pieejamu publiski piekļūstamā un digitālā formātā un atjaunina vismaz reizi divos gados, lai tajā iekļautu vēl citu pieejamo informāciju un nesen slēgtus vai identificētus kompleksus.

6. Lai sniegtu 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju, dalībvalstis veic vismaz šādas darbības:

(a) attiecībā uz visiem slēgtajiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: ***9 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] sagatavo visaptverošu pārskatu par visu pieejamo atļauju dokumentāciju.

(b) attiecībā uz tādiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, par kuriem pieejamā informācija *a priori* neizslēdz iespēju, ka tajos ir kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: ***18 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] veic reprezentatīvu ģeoķīmisko paraugošanu;

(c) attiecībā uz tādiem atkritumu apsaimniekošanas kompleksiem, par kuriem šā punkta a) un b) apakšpunktā aprakstītajās darbībās ir konstatēts, ka tajos varētu būt kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz [PB: lūgums ievietot: ***30 mēneši*** pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] veic detalizētāku analīzi ar seržu aprakstīšanu vai līdzvērtīgiem paņēmieniem, ja tas ir videi nekaitīgi saskaņā ar piemērojamajām Savienības līmeņa vidiskajām prasībām un attiecīgā gadījumā ar Direktīvas 2006/21/EK prasībām.

7. Šā panta 6. punktā aprakstītās darbības veic, ievērojot valstu tiesību sistēmas paredzētos ierobežojumus attiecībā uz īpašumtiesībām, īpašumtiesībām uz zemi, derīgo izrakteņu resursiem un atkritumiem, un jebkurus citus relevantos noteikumus. Ja darbības kavē šādi faktori, dalībvalsts iestādes cenšas sadarboties ar atkritumu apsaimniekošanas kompleksa operatoru vai īpašnieku. Šā panta 6. punktā aprakstīto darbību rezultātus dara pieejamus kā daļu no ***4. punktā minētās*** datubāzes. Ja iespējams, dalībvalstis ***minētajā*** datubāzē iekļauj slēgto ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas kompleksu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.

27. pants

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīces, vēja enerģijas ģeneratorus, rūpniecības robotus, mehāniskos transportlīdzekļus, vieglos transportlīdzekļus, aukstumģeneratorus, siltumsūkņus, elektromotorus, tostarp, ja tie ir integrēti citos produktos, automātiskās veļas mazgāšanas mašīnas, veļas žāvētājus, mikroviļņu krāsnis, putekļsūcējus vai trauku mazgāšanas mašīnas, nodrošina, ka uz šiem produktiem ir skaidri redzama, skaidri salasāma un neizdzēšama etiķete, kurā norādīts:

(a) vai produkts satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus vai nē;

(b) ja produkts satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus — vai šie magnēti pieder vienam no šādiem veidiem:

i) neodīma-dzelzs-borona magnēti;

ii) samārija-kobalta magnēti;

iii) alumīnija-niķeļa-kobalta magnēti;

iv) ferīta magnēti;

(ba) ja produkts satur vienu vai vairākus pastāvīgos b) apakšpunktā minēto veidu magnētus, tad norāda, cik katra veida magnētu ir iestrādāti attiecīgajā produktā.

2. Komisija ***līdz [datums: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]*** pieņem īstenošanas aktu, ar ko nosaka 1. punktā minētā marķējuma formātu. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 37. panta 3. punktā minēto pārbaudes procedūru.

3. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, kuri satur vienu vai vairākus 1. punkta b) apakšpunkta i)–iii) punktā minētos pastāvīgos magnētus, nodrošina, ka uz produkta vai tajā ir datu nesējs. ***Datu nesējs nekādā gadījumā nesatur komerciāli sensitīvu informāciju un nedod tai piekļuvi.***

4. Šā panta 3. punktā minēto datu nesēju sasaista ar unikālu produkta identifikatoru, kas ļauj ***mērķēti*** piekļūt šādām ziņām:

(a) atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un pasta adrese, un elektroniskie saziņas līdzekļi;

(b) informācija par visu produktā iekļauto pastāvīgo magnētu masu, atrašanās vietu un ķīmisko sastāvu, kā arī par magnētu pārklājumu, līmju un jebkādu izmantoto piedevu klātbūtni un veidu;

(c) informācija par to, kā piekļūt visiem produktā iekļautajiem pastāvīgajiem magnētiem un izņemt tos, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu pastāvīgajam magnētam un to izņemtu, neskarot Direktīvas 2012/19/ES 15. panta 1. punktu.

5. Attiecībā uz produktiem, kuros esošie pastāvīgie magnēti ir tikai vienā vai vairākos produktā ievietotos elektromotoros, 4. punkta b) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par šo elektromotoru atrašanās vietu, un 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par to, kā piekļūt elektromotoriem un tos izņemt, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu elektromotoriem un tos izņemtu.

6. Attiecībā uz 3. punktā minētajiem produktiem, kuriem saskaņā ar citu Savienības tiesību aktu ir vajadzīga Regulā XX/XXXX [Ilgtspējīgu produktu ekodizaina regula] ***vai Regulā XX/XXX [Regula par baterijām un bateriju atkritumiem]*** definētā produkta pase, 4. punktā minēto informāciju iekļauj produkta pasē ***vai digitālajā pasē***. Šā panta 3. punktā minētā informācija ir pilnīga, atjaunināta un precīza, un tā ir pieejama vismaz tikpat ilgi kā produkta tipiskais kalpošanas laiks plus desmit gadi, tostarp pēc atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas maksātnespējas, likvidācijas vai darbības pārtraukšanas Savienībā.

Šā panta 4. punktā minētā informācija attiecas uz produkta modeli vai, ja informācija par tā paša modeļa dažādām vienībām ir atšķirīga, uz konkrētu partiju vai vienību. Šā panta 4. punktā minētā informācija ir pieejama ***pārjaunotājiem, remontētājiem,*** reciklētājiem, tirgus uzraudzības iestādēm un muitas dienestiem.

8. Piemēro [OV: lūgums ievietot atsauci uz *Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu*] Regulas (ES)…/… 9. panta 1. punkta c) un d) apakšpunktu, 10. pantu un 13. pantu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā.

Pirms 3. punktā minētā produkta laišanas tirgū fiziskas vai juridiskas personas nodrošina, ka 4. punktā minētais unikālais produkta identifikators tiek augšupielādēts Regulas (ES)…/… [Produktu ilgtspējas ekodizaina regula] [12. panta 1. punktā] minētajā reģistrā.

Pirmās un otrās daļas vajadzībām atsauci Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 10. panta b) punktā uz "piemērojamo deleģēto aktu, kas pieņemts saskaņā ar 4. pantu" un atsauci minētās regulas 10. panta f) punktā un 13. panta 2. punktā uz "deleģētajiem aktiem, kas pieņemti saskaņā ar 4. pantu" lasa kā atsauces uz šo regulu.

9. Ja informācijas prasības par pastāvīgo magnētu reciklēšanu ir noteiktas deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Produktu ilgtspējas ekodizaina regula] 4. pantu, vai citos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas veltīti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem produktiem, šīs prasības piemēro šā panta noteikumu vietā.

10. Produktus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai ***aerokosmiskajiem*** lietojumiem, atbrīvo no šā panta prasībām.

Konkrēto informāciju, kas minēta 1., 3. un 4. punktā, var nesniegt, ja tā ietver komerciāli sensitīvu informāciju.

11. Magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, šā panta prasības piemēro no [PB: lūgums ievietot: 5 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

12. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai grozītu VI pielikumu nolūkā sagatavot vai atjaunināt sarakstu ar kombinētās nomenklatūras ([27]) kodiem un produktu aprakstiem, kas atbilst 1. punktā minētajiem produktiem, lai atvieglotu muitas dienestu darbu saistībā ar minētajiem produktiem un šajā pantā un 28. pantā noteiktajām prasībām.

28. pants

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. No [PB: lūgums ievietot: 3 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] vai 2 gadus pēc 2. punktā minētā deleģētā akta stāšanās spēkā atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 27. panta 1. punktā minētos produktus, kuros ir viens vai vairāki 27. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) līdz iii) punktā minētie pastāvīgie magnēti un kuru visu šādu pastāvīgo magnētu kopējā masa pārsniedz 0,2 kg, brīvpiekļuves tīmekļa vietnē publisko, kāds ir no pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars produktā iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

2. Līdz [PB: lūgums ievietot: 2 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] Komisija pieņem deleģēto aktu saskaņā ar 36. pantu, ar ko šo regulu papildina, paredzot noteikumus par to, kā aprēķināt un verificēt, kāds ir no ražošanas atkritumiem vai pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars 1. punktā minētajos produktos iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos norāda piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru no Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā noteiktajiem moduļiem, veicot attiecīgajiem produktiem vajadzīgos pielāgojumus. Nosakot piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:

(a) vai attiecīgais modulis ir piemērots produkta veidam un samērīgs ar sabiedrības interesēm;

(b) vai ir pieejamas kompetentas un neatkarīgas trešās personas, kas spēj veikt potenciālos trešai personai uzticētos atbilstības novērtēšanas uzdevumus;

([27]) Kombinētā nomenklatūra Regulas (EEK) Nr. 2658/87 I pielikumā.

(c) ja obligāti ir jāiesaista trešā persona, nepieciešamība ražotājam izvēlēties starp kvalitātes nodrošināšanas un produkta sertifikācijas moduļiem, kas izklāstīti Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā.

3. ***Ne vēlāk kā*** 2030. gada 31. decembrī Komisija ***pieņem*** deleģētos aktus, ar kuriem papildina šo regulu, nosakot, kādam jābūt no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta minimālajam īpatsvaram pastāvīgajā magnētā, kurš iestrādāts 1. punktā minētajos produktos. ***Pienācīgi pamatotos gadījumos dažādiem produktiem var piemērot atšķirīgu minimālo īpatsvaru vai dažus produktus no šā pienākuma var atbrīvot.***

Pirmajā daļā minētajos deleģētajos aktos paredz pārejas periodus, kuru ilgums atkarīgs no tā, cik grūti ir pasākuma aptvertos produktus pielāgot tā, lai nodrošinātu atbilstību.

Pirmajā daļā minētā minimālā īpatsvara pamatā ir iepriekšējs ietekmes novērtējums, ņemot vērā šādus faktorus:

(a) no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta esošā un prognozētā pieejamība;

(b) informācija, kas savākta saskaņā ar 1. punktu, un reciklētā satura īpatsvara relatīvais sadalījums pastāvīgajos magnētos, kas iestrādāti 1. punktā minētajos produktos, kurus laiž tirgū;

(c) tehnikas un zinātnes attīstība, tostarp būtiskas izmaiņas pastāvīgo magnētu tehnoloģijās, kas ietekmē atgūto materiālu veidu;

(d) minimālā īpatsvara efektīvs un potenciāls devums Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā;

(e) iespējamā ietekme uz tādu produktu funkcionēšanu, kuros iestrādāti pastāvīgie magnēti;

(f) nepieciešamība novērst nesamērīgu negatīvu ietekmi uz pastāvīgo magnētu un pastāvīgos magnētus saturošu produktu pieejamību cenas ziņā.

4. Ja prasības par pastāvīgo magnētu reciklēto saturu ir noteiktas deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar Regulas XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: Produktu ilgtspējas ekodizaina regula] 4. pantu, vai citos Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas veltīti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem produktiem, šīs prasības piemēro šā panta noteikumu vietā.

5. No 1. punkta prasības piemērošanas dienas fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, t.i., piedāvā 1. punktā minētos produktus pārdošanai, tostarp tālpārdošanā, vai izstāda tos komercdarbības gaitā, nodrošina, ka to klientiem pirms pārdošanas līguma saistību uzņemšanās ir pieejama 1. punktā minētā informācija.

Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos produktus, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz 1. punktā minēto informāciju. Produktus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai ***aerokosmiskajiem*** lietojumiem, atbrīvo no šā panta prasībām.

6. Magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, 1. un 6. punktā noteiktās prasības piemēro 5 gadus pēc 2. punktā minētā deleģētā akta spēkā stāšanās dienas.

2. IEDAĻA

SERTIFIKĀCIJA UN VIDISKĀ PĒDA

29. pants

Atzītas shēmas

1. Valdības***, ražošanas uzņēmumu savienības*** vai ***ieinteresēto organizāciju grupas***, kas ir izstrādājušas un pārrauga sertifikācijas shēmas, kas saistītas ar kritiski svarīgu izejvielu ilgtspēju ("shēmas īpašnieki"), var pieteikt savas shēmas Komisijas atzīšanai. ***Lēmumu par shēmas atzīšanu publicē ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc shēmas īpašnieka pieteikuma iesniegšanas.***

Pirmajā daļā minētajos pieteikumos iekļauj visus relevantos pierādījumus, kas saistīti ar IV pielikumā noteikto kritēriju izpildi. Komisija ***līdz …[trīs gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] pieņem*** īstenošanas aktus, kuros precizē vismaz pieteikumā iekļaujamo informāciju. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas paredzēta 37. panta 3. punktā.

Minētajos īstenošanas aktos paredz vienotu veidni, kas aptver visu pieteikumam nepieciešamo informāciju. Vienotajā veidnē sniedz tikai to informāciju, kas vajadzīga pieteikuma novērtēšanai. Informācijas apjoms, kas vajadzīgs vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

2. Ja, pamatojoties uz pierādījumiem, kas sniegti saskaņā ar 1. punktu, Komisija konstatē, ka sertifikācijas shēma atbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem, tā pieņem īstenošanas aktu, ar ko minētajai shēmai piešķir atzīšanu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas paredzēta 37. panta 3. punktā.

3. Komisija ***vismaz reizi divos gados*** pārbauda, vai atzītās shēmas joprojām atbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem.

4. Atzīto shēmu īpašnieki nekavējoties informē Komisiju par visām ***relevantajām*** izmaiņām vai atjauninājumiem atzītajās shēmās. Komisija novērtē, vai šādas izmaiņas vai atjauninājumi ietekmē atzīšanas pamatu, un ***vajadzības gadījumā*** attiecīgi rīkojas.

5. Ja ir pierādījumi par atkārtotiem vai nozīmīgiem gadījumiem, kad operatori, kas īsteno atzītu shēmu, nav izpildījuši minētās shēmas prasības, Komisija, apspriežoties ar atzītās shēmas īpašnieku, pārbauda, vai šie gadījumi liecina par trūkumiem shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, un ***vajadzības gadījumā*** attiecīgi rīkojas.

6. Ja Komisija konstatē trūkumus atzītā shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, tā var shēmas īpašniekam dot pietiekamu laiku, kurā veikt korektīvos pasākumus ***un kas nedrīkst pārsniegt 12 mēnešus***. ***Ja trūkums nav novērsts arī pēc minētā perioda, Komisija shēmu vairs neatzīst.***

7. Ja shēmas īpašnieks neveic vai atsakās veikt vajadzīgos korektīvos pasākumus un ja Komisija ir konstatējusi, ka 6. punktā minētie trūkumi nozīmē, ka shēma vairs neatbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem, Komisija pieņem īstenošanas aktu, ar ko atsauc shēmas atzīšanu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas paredzēta 37. panta 3. punktā.

8. Komisija izveido un regulāri atjaunina atzīto shēmu reģistru. Minēto reģistru dara publiski pieejamu brīvpiekļuves tīmekļa vietnē. ***Šī tīmekļa vietne ļauj arī apkopot atsauksmes no visām attiecīgajām ieinteresētajām personām par atzītu shēmu īstenošanu. Šādas atsauksmes tiek nosūtītas attiecīgo shēmu īpašniekiem izskatīšanai.***

30. pants

Vidiskās pēdas deklarācija

1. Komisija ***līdz 2025. gada 31. decembrim pieņem*** deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai papildinātu šo regulu, paredzot noteikumus par visu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu un verifikāciju saskaņā ar V pielikumu un ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtēšanas metodes un attiecīgos starptautiskos standartus. Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos nosaka, kura ir vissvarīgākā ietekmes kategorija***, vai pienācīgi pamatotos gadījumos — vairākas ietekmes kategorijas***. Pēdas deklarācija attiecas uz minēto ietekmes kategoriju ***vai kategorijām, kā arī uz siltumnīcefekta gāzu emisijām***.

2. Komisija ***pieņem*** konkrētai kritiski svarīgai izejvielai veltītus aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus, ja tā, apsvērusi dažādas attiecīgās vidiskās ietekmes kategorijas ***un siltumnīcefekta gāzu emisijas***, ir secinājusi, ka attiecīgajam kritiski svarīgajam izejmateriālam ir ***relevanta*** vidiskā pēda un ka ir nepieciešami un samērīgi noteikt pienākumu, ka, laižot minēto materiālu tirgū, ir jādeklarē tā vidiskā pēda attiecībā uz vissvarīgāko ietekmes kategoriju ***vai kategorijām***, jo tas veicinātu Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanu, proti, sekmētu tādu kritiski svarīgu izejvielu piegādi, kurām ir mazāka vidiskā pēda***, un mazinātu citu šajā regulā paredzēto darbību ietekmi uz klimatu un vidi***.

3. Apsverot, vai 2. punktā paredzētais pienākums ir nepieciešams, Komisija ņem vērā šādus faktorus:

(a) vai***, kā un cik efektīvi*** Savienības klimata un vidiskie mērķi jau tiek sasniegti ar citu Savienības tiesību aktu palīdzību, kuri ir piemērojami attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām;

(b) vai pastāv un tiek ieviesti relevanti starptautiski standarti un vadlīnijas vai vismaz izredzes par šādiem standartiem vienoties starptautiskā līmenī, kā arī ilgtspējīga prakse tirgū, tostarp brīvprātīgās shēmas, kas atzītas saskaņā ar 29. pantu;

(c) Savienības stratēģisko partnerību, stratēģisko projektu, tirdzniecības nolīgumu un citu starptautisku instrumentu efektivitāte un Savienības īstenoto pasākumu efektivitāte Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā;

(ca) saistītās finansiālās izmaksas un administratīvais slogs ekonomikas dalībniekiem.

4. Komisija veic iepriekšēju ietekmes novērtējumu, lai izlemtu, vai pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 1. punktu. Šāds novērtējums:

(a) cita starpā pamatojas uz apspriešanos ar:

i) visām relevantajām ieinteresētajām personām, piemēram, rūpniecības nozari, tostarp pakārtoto rūpniecību, MVU un attiecīgā gadījumā amatniecības nozari, sociālajiem partneriem, tirgotājiem, mazumtirgotājiem, importētājiem, ***organizācijām, kas veicina vides veselību un*** vides ***aizsardzību,*** patērētāju organizācijām ***un akadēmiskajām aprindām***;

ii) trešām valstīm, kuru tirdzniecību ar Savienību šis pienākums var būtiski ietekmēt;

iii) valdi;

iiia) Eiropas Vides aģentūru, Eiropas Zinātniski konsultatīvo padomi klimata pārmaiņu jautājumos un Eiropas Ķimikāliju aģentūru;

(b) nodrošina, ka neviens šāds pasākums netiek sagatavots, pieņemts vai piemērots, lai radītu nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai vai lai tā rezultātā šķēršļi rastos, un ka tas tirdzniecību ierobežo tikai tādā mērā, kādā tas nepieciešams Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanai, ņemot vērā trešo valstu piegādātāju spēju ievērot šādu deklarāciju tā, lai netiktu nesamērīgi ietekmētas kopējās tirdzniecības plūsmas un kritiski svarīgo izejvielu izmaksas;

(ba) izvērtē, vai līdzīgi Savienības tiesību aktos noteikti pienākumi ir devuši cerētos rezultātus un būtiski veicinājuši vides jomā izvirzīto Savienības mērķu sasniegšanu;

(c) novērtē, vai pasākums palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vidiskos mērķus, tomēr nesamērīgi neietekmējot Savienības rūpniecības iespējas iegūt attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas.

5. Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, par kurām Komisija ir pieņēmusi aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus saskaņā ar 1. punktu, dara pieejamu vidiskās pēdas deklarāciju.

Pirmajā daļā noteikto prasību piemēro katram atsevišķam kritiski svarīgu izejvielu veidam, ko laiž tirgū, un to ***piemēro*** kritiski svarīgām izejvielām, kuras iekļautas starpproduktos vai galaproduktos ***tad, ja kritiski svarīgās izejvielas rada vērā ņemamu daļu no produkta kopējās vidiskās pēdas***.

6. Šā panta 5. punktā minētajā vidiskās pēdas deklarācijā iekļauj šādu informāciju:

(a) saziņas nolūkiem — atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme, pasta adrese un ▌elektroniskie saziņas līdzekļi;

(b) informācija par kritiski svarīgo izejvielu veidu, uz kuru attiecas deklarācija;

(c) attiecīgā gadījumā informācija par valsti un reģionu, kurā kritiski svarīgās izejvielas tika iegūtas, pārstrādātas, rafinētas un reciklētas;

(d) kritiski svarīgo izejvielu vidiskā pēda, kas aprēķināta saskaņā ar piemērojamajiem verifikācijas un aprēķināšanas noteikumiem, kuri pieņemti saskaņā ar 1. punktu;

(e) vidiskās pēdas snieguma klase, kurai kritiski svarīgā izejviela atbilst un kura noteikta saskaņā ar piemērojamo deleģēto aktu, kas pieņemts saskaņā ar 7. punktu;

(f) saite uz tīmekļa vietni, kur var piekļūt vidiskās pēdas deklarēšanas rezultātus pamatojošā pētījuma publiskai versijai.

7. Komisija ***pieņem*** deleģētos aktus saskaņā ar 36. pantu, lai papildinātu šo regulu, ***2 gadu laikā*** nosakot vidiskās pēdas snieguma klases kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz kurām saskaņā ar V pielikumu ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi saskaņā ar 1. punktu.

7.a Ja uz starpproduktiem vai galaproduktiem, kas satur kritiski svarīgas izejvielas, attiecas citos tiesību aktos noteiktās prasības par Savienības vidisko un oglekļa pēdu, tad katras kritiski svarīgās izejvielas vidisko pēdu, ja iespējams, iekļauj visa produkta vidiskās pēdas aprēķinā.

7.b Komisija līdz 2030. gada 31. decembrim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā izvērtē iespējas ierobežot piekļuvi Savienības tirgum, atļaujot ievest tikai izejvielas, kas ietilpst 7. punktā noteiktajās vidiskās pēdas snieguma klasēs ar labākajiem rādītājiem visiem vai konkrētiem Savienības tirgū laistiem produktiem. Komisija attiecīgā gadījumā minētajam ziņojumam pievieno tiesību akta priekšlikumu Attiecīgā gadījumā Komisija šādam ziņojumam pievieno tiesību aktu priekšlikumus.

8. Vidiskās pēdas deklarāciju ***viegli saprotamā veidā*** dara pieejamu brīvpiekļuves tīmekļvietnē.

Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktu, ar ko nosaka 5. punktā minētās vidiskās pēdas deklarācijas formātu. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 37. panta 3. punktā minēto pārbaudes procedūru.

9. Piedāvājot kritiski svarīgas izejvielas pārdošanai, tostarp tālpārdošanai, vai izstādot tās komercdarbības gaitā, fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nodrošina, ka to klientiem ir piekļuve vidiskās pēdas deklarācijai pirms pārdošanas līguma noslēgšanas.

Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz vidiskās pēdas deklarācijā iekļauto informāciju.

3. IEDAĻA

BRĪVA APRITE, ATBILSTĪBA UN TIRGUS UZRAUDZĪBA

31. pants

Brīva aprite

1. Dalībvalstis tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar informāciju par pastāvīgo magnētu pārstrādi vai reciklēto saturu, vai ar informāciju par šīs regulas aptverto kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu, neaizliedz, neierobežo vai nekavē darīt pieejamus tirgū vai laist ekspluatācijā ražojumus, kuros ir pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, kas atbilst šai regulai.

2. Dalībvalstis nekavē gadatirgos, izstādēs, demonstrējumos vai līdzīgos pasākumos izstādīt produktus, kuros ir šai regulai neatbilstoši pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, ar nosacījumu, ka labi redzama zīme skaidri norāda uz to, šādi produkti vai materiāli neatbilst šīs regulas prasībām un ka tos nevar darīt pieejamus tirgū līdz laikam, kad šāda atbilstība būs nodrošināta.

32. pants

Atbilstība un tirgus uzraudzība

1. Pirms tirgū laiž produktu, uz kuru attiecas 27. vai 28. pants, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir veikta piemērojamā atbilstības novērtēšanas procedūra un ka ir sagatavota vajadzīgā tehniskā dokumentācija. Ja atbilstības novērtēšanas procedūrā ir pierādīta produkta atbilstība piemērojamajām prasībām, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir sagatavota ES atbilstības deklarācija un ir piestiprināta CE zīme.

2. To produktu atbilstības novērtēšanas procedūra, uz kuriem attiecas 27. panta prasības, ir Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] IV pielikumā noteiktā procedūra, izņemot tad, ja uz minētajiem produktiem attiecas arī 28. pantā noteiktās prasības, un šādā gadījumā atbilstības novērtēšanas procedūra ir procedūra, kas izklāstīta saskaņā ar 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos.

3. Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] IX nodaļu un 37., 38. un 39. pantu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā piemēro attiecībā uz prasībām, kas piemērojamas Savienības tirgū laistiem produktiem, kā noteikts 27. un 28. pantā.

4. Attiecībā uz tirgus uzraudzību piemēro šādus noteikumus:

(a) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] XII nodaļu, kā arī attiecīgās definīcijas minētās regulas 2. pantā piemēro attiecībā uz prasībām, kas piemērojamas Savienības tirgū laistiem produktiem, kā noteikts 27., 28. vai 30. pantā;

(b) papildus ekodizaina prasībām, kas noteiktas saskaņā ar Regulu (ES) 2023/xxx [PB: PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] dalībvalstis 27., 28. un 30. pantā noteiktās prasības skata minētās regulas 59. panta 1. punktā minētā rīcības plāna kontekstā;

(c) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 60. pants un 61. panta 1. punkts attiecas arī uz prasībām, kas noteiktas 27., 28. un 30. pantā;

(d) Papildus ekodizaina prasībām, kas noteiktas saskaņā ar Regulu (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] Komisija minētās regulas 61. panta 2. un 3. punktā minētajā ziņojumā iekļauj informāciju par 27., 28. un 30. pantā noteiktajām prasībām;

(e) īstenojot Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 62. pantu, minētajā pantā minētā administratīvās sadarbības grupa ("ADCO") un Komisija ņem vērā arī 27., 28. un 30. pantā noteiktās prasības.

5. Šā panta 3. un 4. punkta vajadzībām Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] relevantās daļas piemēro šādi:

(a) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] atsauces uz "ekodizaina prasībām, kas norādītas piemērojamajos atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" 37. panta 1. punktā, "prasībām, kas noteiktas piemērojamajos atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" 63. panta 1. punktā un "prasībām, kas noteiktas relevantajā atbilstīgi 4. pantam pieņemtajā deleģētajā aktā" 63. panta 5. punktā lasa kā atsauces uz "šīs regulas 27. un 28. pantā noteiktajām prasībām";

(b) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 37. panta 3. punkta un 63. panta 1. punkta atsauces uz "produktu, uz kuru attiecas atbilstīgi 4. pantam pieņemts deleģētais akts" lasa kā atsauci uz "produktiem vai materiāliem, uz kuriem attiecas šīs regulas 27. un 28. pantā noteiktās prasības";

(c) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 41. panta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar 4. pantu pieņemtajos deleģētajos aktos" un 45. panta 10. punkta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem saskaņā ar relevantajiem atbilstīgi 4. pantam pieņemtajiem deleģētajiem aktiem" lasa kā atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar šīs regulas 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķina un verifikācijas noteikumos";

(d) Regulas (ES) 2023/xxx [PB: lūgums ievietot atsauci uz Produktu ilgtspējas ekodizaina regulu] 53. panta 1. punkta atsauci uz "atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas noteiktas atbilstīgi 4. pantam pieņemtajos deleģētajos aktos" lasa kā atsauci uz "atbilstības novērtēšanas uzdevumiem, kas paredzēti saskaņā ar šīs regulas 28. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķina un verifikācijas noteikumos";

6. Šo pantu nepiemēro ražojumiem, uz kuriem attiecas tipa apstiprinājums saskaņā ar Regulu (ES) 2018/858 un Regulu (ES) Nr. 168/2013.

6. nodaļa

Stratēģiskās partnerības

33. pants

Stratēģiskās partnerības

1. Valde ***līdz [OV: lūgums ievietot: viens gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] un pēc tam vienu reizi divos gados sagatavo ziņojumu, kas aptver šādus jautājumus:***

(-a) atjaunināti esošie stratēģisko partnerību saraksti un notiekošās sarunas par stratēģiskajām partnerībām un stratēģiskajiem projektiem trešās valstīs;

(a) kādā mērā Savienības noslēgtās stratēģiskās partnerības palīdz:

i) uzlabot Savienības piegādes drošību ***īstermiņā un ilgtermiņā, ņemot vērā 1. panta 2. punktā noteiktos kritērijus***;

▌

iii) uzlabot sadarbību kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē starp Savienību***, arī LESD II pielikumā minētajām aizjūras zemēm un teritorijām,*** un partnervalstīm***, kā arī stiprināt Savienības neatkarību no trešām valstīm, kas nav partnervalstis, un pievērst īpašu uzmanību sadarbībai ar līdzīgi domājošiem partneriem***;

iiia) veicināt ekonomisko un sociālo attīstību partnervalstīs, jo īpaši jaunietekmes un jaunattīstības valstīs, vienlaikus veicinot arī ekoloģiski ilgtspējīgas un aprites ekonomikas prakses un pienācīgu darba apstākļu ieviešanu un cilvēktiesību ievērošanu;

(b) saskaņotība un iespējamā sinerģija starp dalībvalstu divpusējo sadarbību ar relevantām trešām valstīm un darbībām, ko Savienība veic stratēģisko partnerību kontekstā***, tostarp Savienības sarunas par brīvās tirdzniecības nolīgumiem ar trešām valstīm un to īstenošana***;

(ba) kritiski svarīgu izejvielu projekti, kas paredzēti vai izveidoti kopā ar trešām valstīm vai trešās valstīs, uz kuriem neattiecas ne stratēģiskās partnerības, ne tirdzniecības nolīgumi, bet kuri tiek īstenoti 3.b punktā minētās platformas darbības jomā;

(c) ***tādu valstu saraksta izveide,*** ar kurām būtu prioritāri jānoslēdz stratēģiskās partnerības, ņemot vērā šādus ***kritērijus***:

i) iespējamais devums piegādes drošībā, ***kā arī tās noturība,*** ņemot vērā trešās valsts potenciālās rezerves, ieguves, pārstrādes un reciklēšanas jaudas, kas saistītas ar kritiski svarīgām izejvielām;

ii) vai ***sadarbība starp Savienību un trešo valsti var uzlabot*** trešās valsts ***spēju nodrošināt negatīvas*** vidiskās ietekmes monitoringu, vidisko ietekmi novērst un samazināt līdz minimumam ***ar tās tiesisko regulējumu un tā īstenošanu***, piekopt sociāli atbildīgu praksi, tostarp ievērot cilvēktiesības un darba tiesības ***un piespiedu darba un bērnu darba apkarošanas politiku***, jēgpilni sadarboties ar vietējām kopienām, ***tostarp pirmiedzīvotājiem,*** piekopt pārredzamu ***un atbildīgu*** uzņēmējdarbības praksi un novērst nelabvēlīgu ietekmi uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību un tiesiskumu; ***kādā veidā Savienība var sniegt ieguldījumu, izmantojot partnerības politiku, piemēram, ar profesionālo apmācību un tehnisko atbalstu, lai stiprinātu trešo valstu tiesisko regulējumu;***

iii) vai pastāv ***vai potenciāli pastāv*** sadarbības nolīgumi starp trešo valsti un Savienību, un — attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm — Global Gateway investīciju projektu izvēršanas potenciālu;

iv) attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm – vai un kā partnerība varētu veicināt ***vērtības radīšanu valstī, kā arī*** vietējo pievienoto vērtību***, tostarp lejupējas darbības,*** un būtu abpusēji izdevīga partnervalstij un Savienībai;

iva) attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm — kādā mērā tiek izmantots esošais Savienības finansējums, finansēšanas un riska mazināšanas rīki, jo īpaši no Global Gateway, un cik lieli ierobežojumi traucē izmantot šos rīkus stratēģiskajos projektos;

2. ***Komisija un*** valde 1. punkta kontekstā un ciktāl tas attiecas uz jaunietekmes tirgu un jaunattīstības ***valstu*** ekonomiku, nodrošina sadarbību ***un saskaņotību*** ar citiem relevantiem koordinācijas forumiem, tostarp tiem, kas izveidoti kā daļa no Global Gateway stratēģijas.

3. Dalībvalstis:

(a) koordinē darbību ar Komisiju, lai nodrošinātu saskaņotību starp to divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešām valstīm un Savienības nesaistošajām stratēģiskajām partnerībām ar trešām valstīm, kuru darbības joma ietver vismaz kritiski svarīgu izejvielu vērtības ķēdi***, kā arī lai nodrošinātu spēju veidošanas un tehnoloģiju nodošanas programmu konsolidāciju nolūkā veicināt atbildīgu kritiski svarīgu izejvielu reciklēšanu ražotājvalstīs***;

(b) atbalsta Komisiju stratēģiskajās partnerībās izklāstīto ***konkrētu*** sadarbības pasākumu ***faktiskā*** īstenošanā;

(ba) koordinē savu attīstības banku, eksporta kredīta aģentūru un citu to pārraudzībā esošo publisko iestāžu darbības, lai, cieši sadarbojoties, atbalstītu trešās valstīs īstenotu stratēģisko projektu īstenošanu un finansēšanu.

3.a Valde katru jaunu ziņojumu iesniedz attiecīgajām Eiropas Parlamenta komitejām.

3.b Līdz [OV: lūgums ievietot: 6 mēneši pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] Komisija izveido platformu, kas apvieno kritiski svarīgu izejvielu vērtības ķēdē darbojošos uzņēmumu pārstāvjus ar mērķi atbalstīt izpēti, pārstrādi un reciklēšanu trešās valstīs, ar kurām ES vēl nav noslēgusi stratēģiskas partnerības vai citus tirdzniecības nolīgumus, atbilstīgi 1. pantā noteiktajiem mērķiem. Platforma dod Komisijai iespēju veicināt un atbalstīt stratēģiskās attiecības un attiecības starp projektu virzītājiem un attiecīgajām valstu valdībām.

3.c Komisija pieprasa Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt Eiropas standartus vai Eiropas standartizācijas nodevumus, lai atbalstītu šīs regulas mērķus.

3.d Stratēģiskās partnerības, ko Savienība noslēgusi ar trešām valstīm, ietver pasākumus, kas palīdz:

i) uzlabot Savienības stratēģisko izejvielu piegādes noturību, diversifikāciju un ilgtspēju saskaņā ar 1. panta 2. punktā noteiktajiem kritērijiem;

ii) uzlabot Savienības un partnervalstu, jo īpaši līdzīgi domājošu valstu, sadarbību un atbildības pārdali kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē;

iii) veicināt ekonomisko un sociālo attīstību partnervalstīs, jo īpaši jaunietekmes tirgos un jaunattīstības ekonomikās:

iv) jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm palielināt vietējo pievienoto vērtību, atbalstot pārstrādes un reciklēšanas jaudu attīstību jaunās ieguves jomās, kā arī pasākumus zināšanu un prasmju pārneses veicināšanai.

Komisija, uzsākot diskusijas par jaunu stratēģisko partnerību veidošanu, informē Eiropas Parlamentu.

Komisija informē Parlamentu arī pēc tam, kad sarunas par stratēģisko partnerību ir noslēgušās.

7. nodaļa

Pārvaldība

34. pants

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde

1. Tiek izveidota Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde ***("valde")***.

2. Valde veic šajā regulā noteiktos uzdevumus.

35. pants

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdes sastāvs un darbība

1. Valdi veido dalībvalstis un Komisija. To vada Komisija.

2. Katra dalībvalsts dalībai valdē ieceļ augsta līmeņa pārstāvi. Ja tas ir relevanti, ņemot vērā funkciju un speciālās zināšanas, dalībvalsts var iecelt vairākus pārstāvjus, kas nodarbojas ar dažādiem valdes uzdevumiem. Katram valdes loceklim ir aizvietotājs.

Valde savās sanāksmēs, arī 6. punktā minētajās pastāvīgajās vai pagaidu apakšgrupās, kā novērotājus aicina piedalīties Eiropas Parlamenta pārstāvjus.

2.a Eiropas Aizsardzības aģentūra, Eiropas Ķimikāliju aģentūra, Eiropas Vides aģentūra un Eiropas Ārējās darbības dienests katrs valdē ieceļ augsta līmeņa pārstāvi kā novērotāju.

2.b Katra dalībvalsts valdē ieceļ pārstāvi no savas vienas pieturas aģentūras kā novērotāju.

3. Valde pēc Komisijas priekšlikuma ar tās locekļu vienkāršu balsu vairākumu pieņem savu reglamentu.

4. Valde tiekas, lai nodrošinātu šajā regulā norādīto uzdevumu faktisku izpildi. Vajadzības gadījumā Valde sanāk pēc Komisijas pamatota pieprasījuma.

Valde sanāk vismaz:

(a) reizi 3 mēnešos, lai novērtētu stratēģisko projektu pieteikumus saskaņā ar 3. nodaļas 1. iedaļu;

(b) reizi 6 mēnešos, lai izstrādātu monitoringu saskaņā ar 4. nodaļu;

(ba) reizi sešos mēnešos stratēģisko projektu novērtēšanai, lai apspriestu progresu ar attiecīgajiem nozares pārstāvjiem;

(c) reizi gadā, lai apspriestu, kā veicies ar to dalībvalstu pienākumu īstenošanu, kas saistīti ar 3. nodaļas 4. iedaļā izklāstīto izpēti, tostarp ņemot vērā kritisko vai stratēģisko izejvielu sarakstu atjauninājumus.

5. Komisija ***koordinē valdes darbu***, nodrošinot izpildsekretariātu, kas ***veic darba kārtības sagatavošanu un*** sniedz tehnisku un loģistikas atbalstu.

6. Valde var izveidot pastāvīgas vai pagaidu apakšgrupas, kurām uztic konkrētus jautājumus un uzdevumus.

Valde izveido vismaz šādas pastāvīgās apakšgrupas:

(a) apakšgrupa, kas apspriež un koordinē finansējumu stratēģiskiem projektiem saskaņā ar 15. pantu; kā novērotājus uzaicina pārstāvjus no valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm, ***eksporta kredīta aģentūrām,*** Eiropas attīstības finanšu iestādēm, Eiropas Investīciju bankas grupas, citām starptautiskām finanšu iestādēm, tostarp Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, un attiecīgā gadījumā privātām finanšu iestādēm;

(aa) apakšgrupa, kas apspriež 8., 10. un 11. panta noteikumu īstenošanu, tostarp apmaiņās ar paraugpraksi attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un ieinteresēto personu, tostarp no citiem attiecīgajiem ieguves reģioniem, iesaistīšanu, lai nodrošinātu strukturētus un paredzamus atļauju piešķiršanas procesu formātus, kuros kā novērotāji tiek uzaicināti pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji;

(b) apakšgrupa, kurā sanāk valstu ģeoloģiskie institūti vai apsekotāji, vai, ja šāda institūta vai apsekotāja nav, relevantā valsts iestāde, kas atbild par vispārīgo izpēti, lai veicinātu 18. pantā minēto valsts izpētes programmu koordinēšanu;

(c) apakšgrupa, kurā sanāk valstu piegādes un informācijas aģentūras, kas nodarbojas ar kritiski svarīgām izejvielām, vai, ja šādas aģentūras nav, attiecīgā valsts iestāde, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu veikt 19. pantā noteiktos monitoringa uzdevumus;

(d) apakšgrupa, kurā sanāk valstu ārkārtas situāciju aģentūras un valstu iestādes, kas atbildīgas par stratēģiskajiem krājumiem, vai, ja šādas aģentūras vai iestādes nav, attiecīgā valsts iestāde, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu 22. pantā minētajā stratēģisko krājumu ***monitorēšanā***; ***šī apakšgrupa var jo īpaši aicināt līdzīgi domājošas trešās valstis apmainīties ar paraugpraksi, kas saistīta ar stratēģiskajiem krājumiem;***

(da) apakšgrupa, kurā sanāk rūpniecības alianses un citas attiecīgās rūpniecības nozares ieinteresētās personas, kas aptver visu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdi, lai piedalītos procesā, kurā var pieprasīt grozījumus 3. panta 3. punktā un 4. panta 4. punktā noteiktajā stratēģisko vai kritiski svarīgo izejvielu sarakstā, kā arī 33. pantā noteiktajā stratēģisko projektu un stratēģiskās partnerības novērtēšanā, un kura vērsta arī uz MVU pārstāvjiem dalībvalstīs, lai apspriestu MVU iesaisti izejvielu vērtības ķēdēs un iespējas veicināt MVU iesaisti;

(db) apakšgrupa, kas apspriež un koordinē darbu saistībā ar stratēģiskajām partnerībām saskaņā ar 33. pantu, nodrošinot sadarbību ar citiem relevantiem koordinēšanas forumiem, tostarp tiem, kas izveidoti kā daļa no Global Gateway stratēģijas, kā arī ar uzņēmumu pārstāvjiem kritiski svarīgu izejvielu vērtības ķēdē; pilsoniskās sabiedrības organizāciju un akadēmisko aprindu pārstāvjus attiecīgā gadījumā šīs apakšgrupas sanāksmēs pieaicina kā novērotājus.

6.a Valde informē Eiropas Parlamentu par tās gaidāmajām sanāksmēm, tostarp par pastāvīgajām vai pagaidu apakšgrupām, un to attiecīgo darba kārtību.

7. Ja Eiropas Parlaments šādās sanāksmēs nepiedalās, valde regulāri informē Eiropas Parlamentu par sanāksmēs notikušajām diskusijām.

Attiecīgā gadījumā ***valdes locekļi*** uzaicina ekspertus, ***kas pārstāv nozari, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas, arodbiedrības un citas trešās puses***, vai trešo valstu pārstāvjus ***un vietējo un reģionālo iestāžu pārstāvjus*** piedalīties 6. punktā minēto pastāvīgo vai pagaidu apakšgrupu sanāksmēs novērotāja statusā vai sniegt rakstisku pienesumu. ***Īpašu nozīmi piešķir MVU pārstāvjiem, kurus aicina piedalīties visās sanāksmēs un apspriedēs, kas skar MVU vai to iesaisti izejvielu vērtību ķēdē gan valdes, gan apakšgrupas līmenī.***

Veikdama savus uzdevumus, valde attiecīgā gadījumā nodrošina koordināciju, sadarbību un informācijas apmaiņu ar attiecīgajām krīzes reaģēšanas un krīžgatavības struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

8. Valde veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu drošu apiešanos ar konfidenciālu un komerciāli sensitīvu informāciju un tās apstrādi ***saskaņā ar 44. pantu***.

9. Valde dara visu iespējamo, lai panāktu konsensu.

8. nodaļa

Deleģētās pilnvaras un komitejas procedūra

36. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 2. punktā, 27. panta 12. punktā, 28. panta 2. punktā un 30. panta 1. un 5. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz astoņu gadu laikposmu no [PB: lūgums ievietot: viens mēnesis pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas]. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms ***astoņu*** gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt šīs regulas 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 2. punktā, 27. panta 12. punktā, 28. panta 2. punktā un 30. panta 1. un 5. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģējumu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar ekspertiem, kurus katra dalībvalsts iecēlusi saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu. Apspriešanās ar dalībvalstu ekspertiem notiek pēc apspriešanās saskaņā ar 14. pantu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar 3. panta 2. punktu, 4. panta 2. punktu, 5. panta 2. punktu, 27. panta 12. punktu, 28. panta 2. punktu un 30. panta 1. un 5. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divu mēnešu laikā pēc tā paziņošanas Eiropas Parlamentam un Padomei ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja līdz minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu ***pagarina*** par [diviem mēnešiem].

37. pants

Komitejas procedūra

1. Komisijai palīdz [PB: lūgums ievietot atsauci uz šo tiesību aktu] īstenošanas komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.

3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

9. nodaļa

Grozījumi

38. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/1724

Regulu (ES) 2018/1724 groza šādi:

(1) regulas I pielikuma pirmajā slejā pievieno jaunu rindu "S. Kritiski svarīgu izejvielu projekti";

(2) regulas I pielikuma otrajā slejā rindā "S. Kritiski svarīgu izejvielu projekti" pievieno šādus punktus:

"1. Informācija par atļauju piešķiršanas procesu

2. Informācija par finansēšanas un investīciju pakalpojumiem

3. Informācija par finansējuma ieguves iespējām Savienības vai dalībvalstu līmenī

4. Informācija par uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumiem, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem, darba tiesībām";

(3) regulas II pielikuma pirmajā slejā pievieno jaunu rindu "Kritiski svarīgu izejvielu projekti";

(4) regulas II pielikuma otrajā slejā rindā "Kritiski svarīgu izejvielu projekti" pievieno šādu punktu:

"Procedūra, kas saistīta ar visām relevantajām administratīvajām atļaujām, kuras vajadzīgas, lai plānotu, būvētu, paplašinātu un īstenotu neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas projektus, ietverot ar būvniecību, ķimikālijām un tīkla pieslēgumu saistītas atļaujas, kā arī vidiskos novērtējumus un pilnvarojumus, ja tādi ir vajadzīgi, un kas ietver visus administratīvos pieteikumus un procedūras";

(5) regulas II pielikuma trešajā slejā rindā "Kritiski svarīgu izejvielu projekti" pievieno šādu punktu:

"Visi izvaddati, kas attiecas uz procedūrām, sākot ar pieteikuma derīguma atzīšanu un beidzot ar visaptveroša lēmuma par procedūras iznākumu paziņošanu, ko veic atbildīgā valsts kompetentā iestāde";

(6) regulas III pielikumā pievieno šādu punktu:

"(9) Valsts kompetentās iestādes, kas minētas [PB: lūgums ievietot atsauci uz šo priekšlikumu]" 8. panta 1. punktā".

39. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2019/1020

Regulu (ES) 2019/1020 groza šādi:

(1) regulas 4. panta 5. punktā tekstu "(ES) 2016/425(35) un (ES) 2016/426(36)" aizstāj ar šādu tekstu: "(ES) 2016/425 (*), (ES) 2016/426 (**) un [(ES) […] [šīs regulas pieņemšanas gads]/…(***)]";

(2) I pielikumā pievieno šādu punktu: "X [PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru] Regula (ES)…/…, ar ko izveido satvaru drošas un ilgtspējīgas kritiski svarīgu izejvielu piegādes nodrošināšanai un groza Regulu (ES) 2019/1020 [PB: lūgums ievietot šīs regulas publikācijas atsauci], ciktāl tā attiecas uz minētās regulas 27., 28."

40. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/858

Regulas (ES) 2018/858 II pielikumu groza šādi:

I daļas tabulā iekļauj šādu ierakstu:

[PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru G sadaļā]	Pastāvīgo magnētu apritīgumam izvirzītās prasības	Regula (ES) XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: ziņas par šīs regulas publikāciju OV]	X	X	X	X	X	X					X	X

41. pants

Grozījumi Regulā (ES) Nr. 168/2013

Regulas (ES) Nr. 168/2013 II pielikumu groza šādi:

I daļas tabulā iekļauj šādu ierakstu:

[PB: lūgums ievietot nākamo kārtas numuru C1 sadaļā]	Pastāvīgo magnētu apritīgumam izvirzītās prasības	Regula (ES) XX/XXXX [PB: lūgums ievietot: ziņas par šīs regulas publikāciju OV]	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

10. nodaļa

Nobeiguma noteikumi

42. pants

Paveiktā pārraudzīšana

1. Komisija, ņemot vērā valdes ieteikumu, seko līdzi virzībai uz 1. panta 2. punktā izklāstīto mērķu sasniegšanu un vismaz reizi 3 gados publicē ziņojumu, kurā sīki izklāstīts Savienības progress virzībā uz minēto mērķu sasniegšanu.

Pirmo ziņojumu sagatavo līdz [PB: lūgums ievietot: 4 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

2. Šā panta 1. punktā minētajā ziņojumā iekļauj kvantitatīvu informāciju par to, cik lielā mērā Savienība virzās uz 1. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi.

2.a Šajā pantā paredzētie monitoringa uzdevumi nerada nekādus pienākumus uzņēmumiem vai citiem ekonomikas dalībniekiem izejvielu vērtību ķēdē iesniegt jebkādu informāciju Komisijai, valdes struktūrām vai jebkurai citai iestādei. Visu informāciju, ko uzņēmumi sniedz saskaņā ar šo pantu, sniedz pilnīgi brīvprātīgi, un ar to vienmēr rīkojas saskaņā ar 44. pantu.

2.b Komisija pastāvīgi uzrauga šīs regulas īstenošanu, lai novērstu jebkādas pretrunas starp citiem Savienības tiesību aktiem un šo regulu. Šim nolūkam Komisija [OJ: lūgums ievietot: 1 gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] publicē ziņojumu par šīs regulas atbilstību citiem Savienības tiesību aktiem.

43. pants

Dalībvalstu ziņošana

1. Dalībvalstis katru gadu nosūta Komisijai ziņojumu, kurā ietverta 18. panta 4. punktā, 20. panta 1. un 2. punktā, 21. panta 1. punktā, 22. panta 5. punktā un 25. panta 6. punktā minētā informācija. Pirmo ziņojumu sagatavo līdz [PB: lūgums ievietot: viens gads pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas].

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas jāizmanto 1. punktā minētajiem ziņojumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 37. panta 2. punktā.

3. Šā panta 1. punktā minētajos ziņojumos ietverto informāciju apstrādā saskaņā ar 44. pantu.

3.a Šajā pantā paredzētie ziņošanas uzdevumi nerada nekādus pienākumus uzņēmumiem vai citiem ekonomikas dalībniekiem izejvielu vērtību ķēdē iesniegt jebkādu informāciju Komisijai, valdes iestādēm vai jebkurai citai iestādei. Visu informāciju, ko uzņēmumi sniedz saskaņā ar šo pantu, sniedz pilnīgi brīvprātīgi, un ar to vienmēr rīkojas saskaņā ar 44. pantu.

44. pants

Konfidenciālas informācijas apstrāde

1. Informāciju, kas iegūta, īstenojot šo regulu, izmanto tikai šīs regulas mērķiem, un to aizsargā relevantie Savienības un valstu tiesību akti.

2. Dalībvalstis un Komisija nodrošina komercnoslēpuma un uzņēmuma noslēpumu, kā arī citas sensitīvas, konfidenciālas un klasificētas informācijas, kas iegūta un sagatavota, piemērojot šo regulu, aizsardzību, ieskaitot ieteikumus un veicamos pasākumus saskaņā ar Savienības un attiecīgās valsts tiesību aktiem.

3. Dalībvalstis un Komisija nodrošina, ka klasificētai informācijai, ko sniedz vai ar ko apmainās saskaņā ar šo regulu, netiek pazemināta vai noņemta slepenība bez tās sniedzēja iepriekšējas rakstveida piekrišanas.

4. Ja kāda dalībvalsts uzskata, ka agregētās informācijas prezentēšana 21. panta kontekstā tomēr var apdraudēt valsts drošības intereses, tā pret Komisijas prezentēto informāciju var iebilst, iesniedzot pamatotu paziņojumu.

5. Komisija un valstu iestādes, to amatpersonas, darbinieki un citas personas, kas strādā šo iestāžu pārraudzībā, nodrošina tās informācijas konfidencialitāti, kas iegūta, pildot uzdevumus un darbības. Minētais pienākums attiecas arī uz visiem dalībvalstu pārstāvjiem, novērotājiem, ekspertiem un citiem dalībniekiem, kas piedalās valdes sanāksmēs saskaņā ar 35. pantu.

45. pants

Sodi

12 mēnešu laikā pēc regulas stāšanās spēkā dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to izpildi. Paredzētie sodi ir efektīvi, samērīgi un atturoši. Dalībvalstis minētos noteikumus un pasākumus nekavējoties dara zināmus Komisijai un nekavējoties paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.

46. pants

Izvērtēšana

1. Līdz [OV: lūgums ievietot: 5 gadi pēc šīs regulas spēkā stāšanās dienas] Komisija veic šīs regulas izvērtēšanu attiecībā pret tās mērķiem un iesniedz ziņojumu par to Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

2. Punktā minētajā ziņojumā novērtē vismaz to, cik lietderīgi ir noteikt maksimālās vidiskās pēdas sliekšņvērtības kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz kurām ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi***, kā arī vajadzību pēc 2030. gada vēl vairāk stiprināt kritiski svarīgu izejvielu piegādes ķēdes***.

47. pants

Stāšanās spēkā

Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētājs*

I PIELIKUMS

Stratēģiskās izejvielas

1. IEDAĻA

STRATĒĢISKO IZEJVIELU SARAKSTS

Par stratēģiskām tiek uzskatītas šādas izejvielas:

***(-a) alumīnijs;* [Gr. 5]**

(a) bismuts;

(b) bors (metalurģijā izmantojamās markas);

(c) kobalts;

(d) varš;

(e) gallijs;

(f) germānijs;

(g) litijs (baterijās izmantojamas markas);

(h) magnija metāls;

(i) mangāns (baterijās izmantojamas markas);

(j) dabiskais grafīts (baterijās izmantojamas markas);

(k) niķelis (baterijās izmantojamas markas);

(l) platīna grupas metāli;

(m) retzemju elementi magnētiem (Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm un Ce);

(n) metāliskais silīcijs;

(o) titāns;

(p) volframs.

2. IEDAĻA

STRATĒĢISKO IZEJVIELU ATLASES METODOLOĢIJA

1. Stratēģiskā nozīme tiek noteikta, pamatojoties uz izejvielas nozīmīgumu zaļās un digitālās pārkārtošanās satvarā, kā arī aizsardzības un kosmosa nozarē, ņemot vērā:

   (a) to stratēģisko tehnoloģiju daudzumu, kurās izejviela tiek izmantota ielaidē;

   (b) izejvielas daudzumu, kas nepieciešams attiecīgo stratēģisko tehnoloģiju ražošanā;

   (c) paredzamo globālo pieprasījumu pēc attiecīgajām stratēģiskajām tehnoloģijām.

2. Paredzamais pieprasījuma pieaugums ($D_{F/C}$) tiek aprēķināts šādi:

$$D_{F/C} = \frac{DF}{GS}$$

kur:

D_F ir izejvielas pieprasījuma prognoze atsauces gadam;

GS ir globālā ikgadējā izejvielu produkcija atsauces periodā.

3. Ražošanas palielināšanas sarežģītību nosaka, ņemot vērā vismaz:

(a) pašreizējo izejvielu produkciju (PS) atsauces periodā, kas tiek aprēķināts šādi:

$$PS = log_{10}(GS)$$

kur:

log_{10} ir decimāllogaritms;

GS ir globālā ikgadējā izejvielu produkcija atsauces periodā;

(b) izejvielu rezervju/ produkcijas rādītājs R/P, kas tiek aprēķināts šādi:

$$R / P = \frac{R}{GS}$$

kur:

R ir zināmās ekonomiski iegūstamās izejvielas ģeoloģiskās rezerves;

GS ir globālā ikgadējā izejvielu produkcija atsauces periodā.

II PIELIKUMS

Kritiski svarīgas izejvielas

1. IEDAĻA

KRITISKI SVARĪGO IZEJVIELU SARAKSTS

Par kritiski svarīgām tiek uzskatītas šādas izejvielas:

(a) antimons;

(b) arsēns;

(c) boksīts;

(d) barīts;

(e) berilijs;

(f) bismuts;

(g) bors;

(h) kobalts;

(i) koksa ogles;

(j) varš;

(k) laukšpats;

(l) fluoršpats;

(m) gallijs;

(n) germānijs;

(o) hafnijs;

(p) hēlijs;

(q) smagie retzemju elementi;

(r) vieglie retzemju elementi;

(s) litijs;

(t) magnijs;

(u) mangāns;

(v) dabiskais grafīts;

(w) niķelis (baterijās izmantojamas klases);

(x) niobijs;

(y) fosfātieži;

(z) fosfors;

(aa) platīna grupas metāli;

(bb) skandijs;

(cc) silīcija metāls;

(dd) stroncijs;

(ee) tantals;

(ff) titāns;

(gg) volframs;

(hh) vanādijs.

2. IEDAĻA

EKONOMISKĀS NOZĪMĪBAS UN PIEGĀDES RISKA APRĒĶINĀŠANA

1. Izejvielu ekonomisko nozīmību (EI) aprēķina šādi:

$$EI = \sum_s (A_s * Q_s) * SI_{EI}$$

kur:

A_s ir izejvielu galalietojuma īpatsvars *NACE* (divciparu līmeņa) sektorā;

Q_s ir attiecīgā sektora pievienotā vērtība NACE (divciparu līmenī);

SI_{EI} ir ar ekonomisko nozīmību saistītais aizstāšanas indekss.

2. Izejvielas aizstāšanas indekss saistībā ar ekonomisko nozīmību (SI_{EI}) tiek aprēķināts šādi:

$$SI_{EI} = \sum_i \sum_a SCP_{i,a} * Sub\text{-}share_{i,a} * Share_a$$

kur:

i apzīmē individuālo aizstājējmateriālu;

a apzīmē individuālo izejvielas izmantojumu;

SCP ir aizstāšanas izmaksu lietderības parametrs;

īpatsvars ir izejvielu īpatsvars galīgajā izmantojumā;

īpatsvara daļa ir katra aizstājējresursa īpatsvara daļa katrā izmantojumā.

3. Izejvielas piegādes risks (SR) tiek aprēķināts šādi:

$$SR = \left[\left(HHI_{WGI,t}\right)_{GS} \cdot \frac{IR}{2} + \left(HHI_{WGI,t}\right)_{EU\ sourcing}\left(1 - \frac{IR}{2}\right)\right] \cdot \left(1 - EoL_{RIR}\right) \cdot SI_{SR}$$

kur:

GS ir globālā ikgadējā izejvielu produkcija atsauces periodā;

ES sagāde ir piegādes uz ES faktiskā sagāde, t. i., ES iekšzemes ražošanas apjoms plus no citām valstīm uz ES importētais apjoms;

HHI ir Herfindahl-Hirschman indekss (izmanto kā aizstājēju valstu koncentrācijai);

WGI ir Pasaules pārvaldības (World Governance) indekss (izmanto kā aizstājēju valstu pārvaldībai);

t ir tirdzniecības parametrs WGI koriģēšanai, kas tiek noteikts, ņemot vērā potenciālos eksporta nodokļus (ko iespējams mazina spēkā esošie tirdzniecības līgumi), fiziskās eksporta kvotas vai eksporta aizliegumus, kuri piemēroti valstij.

IR ir paļāvība uz importu;

EoL_{RIR} ir nolietoto izstrādājumu reciklēšanas uzņemšanas rādītājs, proti, sekundāro izejvielu izmantošanas rādītājs (no lūžņiem reciklētas izejvielas) kopumā izmantoto izejvielu (primāro un sekundāro) apjomā;

SI_{SR} ir ar piegādes risku saistītais aizstāšanas indekss.

4. Izejvielu atkarība no importa tiek aprēķināta šādi:

$$IR = \frac{Import - Export}{Domesticproduction + Import - Export}$$

5. Izejvielas Herfindahl-Hirschman indekss (HHI_{WGI}) tiek aprēķināts šādi:

$$\left(HHI_{WGI,t}\right)_{GS\ or\ EU\ sourcing} = \sum_c (S_c)^2 WGI_c * t_c$$

kur:

S_c ir valsts c īpatsvars izejvielas globālajā piegādē (vai ES sagādē);

WGI_c ir valsts c mērogotais valsts pārvaldības indekss;

t_c ir valsts tirdzniecības parametrs WGI koriģēšanai, kas tiek noteikts, ņemot vērā potenciālos eksporta nodokļus (ko iespējams mazina spēkā esošie tirdzniecības līgumi), fiziskās eksporta kvotas vai eksporta aizliegumus, kuri piemēroti valstij.

6. Izejvielas aizstāšanas indekss saistībā ar piegādes risku (SI_{SR}) tiek aprēķināts šādi:

$$SI_{SR} = \sum_i \left[\left(SP_i * SCr_i * SCo_i\right)^{1/3} \sum_a Sub\text{-}share_{i,a} * Share_a\right)\right]$$

kur:

i apzīmē individuālo aizstājējmateriālu;

a apzīmē individuālo kandidātizejvielas izmantojumu;

SP ir aizstājēja ražošanas apjoms, atspoguļojot aizstājēja un izejvielas globālo ražošanas apjomu.

SCr ir aizstājēja kritiskums, ņemot vērā to, vai pats aizstājējs ir kritiski svarīga izejviela.

SCo ir aizstājēja līdzproduktu ražošanas apjoms, ņemot vērā to, vai aizstājējs ir primārs produkts vai izraktenis, kas tiek iegūts kā līdzprodukts vai blakusprodukts.

īpatsvars ir kandidātizejvielu īpatsvars galīgajā izmantojumā;

īpatsvara daļa ir katra aizstājējresursa īpatsvara daļa katrā izmantojumā.

7. Ja visu novērtēto izejvielu ekonomiskās nozīmības un piegādes risku mērījumus horizontāli ietekmē strukturālas vai statistiskas izmaiņas, attiecīgās vērtības tiek koriģētas, lai kompensētu šādas izmaiņas.

Aprēķinu pamatā ir pēdējo piecu gadu, par kuriem ir pieejami dati, vidējie rādītāji. Tiek ņemta vērā datu prioritāte, kvalitāte un pieejamība.

III PIELIKUMS

Stratēģisko projektu atzīšanas kritēriju novērtējums

1. To, vai Savienībā īstenots projekts atbilst 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē, ņemot vērā:

(a) to, vai projekts veicina virzību uz 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi ***vai stratēģiski svarīgu izejvielu aizstāšanu stratēģisko tehnoloģiju vērtības ķēdēs, veicot pasākumus, lai panāktu līdzīgu vai zemāku vidisko pēdu nekā aizstājamajam materiālam***;

(b) ***gadījumā, ja projekts veicina 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi,*** to, vai projekts veicina Savienības kapacitātes saglabāšanu vai stiprināšanu Savienības ikgadējā stratēģisko izejvielu patēriņa kontekstā, ņemot vērā prognozēto Savienības patēriņa pieaugumu;

(ba) to, vai projekts nerada šķēršļus Savienības 2030. un 2050. gada klimata mērķu sasniegšanai;

projekta devums attiecīgā kapacitātes kritērija izpildes veicināšanā tiek novērtēts, ņemot vērā pieteikumā iekļauto projekta uzņēmējdarbības plānu un pamatojošo tehnisko informāciju, kā arī prognozēto laiku, kas nepieciešams, līdz projekts nonāks līdz tirgum.

2. To, vai trešajā valstī īstenots projekts atbilst 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē, ņemot vērā:

(a) to, vai projekts veicina 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi vai arī veicina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes noturības uzturēšanu, ***vai arī Savienības stratēģisko tehnoloģiju piegādi, aizstājot stratēģiskās izejvielas stratēģisko tehnoloģiju vērtību ķēdēs***;

(b) to, vai piemērojamais tiesiskais regulējums vai citi nosacījumi sniedz garantijas, ka nenotiks izkropļota ar projektu saistītā tirdzniecība un investīcijas, jo īpaši ņemot vērā to, vai Savienība ar attiecīgo trešo valsti ir noslēgusi 33. pantā minētu stratēģisku partnerību vai tirdzniecības nolīgumu, kurā iekļauta sadaļa par izejvielām, un vai tas atbilst Savienības kopējai tirdzniecības politikai;

(c) to, cik lielā mērā uzņēmumi ir noslēguši vai ir gatavi noslēgt patēriņa līgumus ar projekta virzītāju nolūkā izmantot vai apstrādāt attiecīgajos projektos Savienībā ražotās stratēģiskās izejvielas;

(d) to, vai projekts atbilst Savienības attīstības sadarbības un ārpolitikas mērķiem.

Projekta devums a) punktā minēto kritēriju izpildē tiek novērtēts, ņemot vērā pieteikumā iekļauto projekta uzņēmējdarbības plānu un pamatojošo tehnisko informāciju, prognozēto laiku, kas nepieciešams, līdz projekts nonāks tirgū, kā arī projektā saražotā apjoma īpatsvaru, par ko ir noslēgti vai varētu tikt noslēgti c) punktā minētie patēriņa līgumi. Ar c) punktu saistītie pierādījumi var ietvert līgumus, nodomu vēstules vai saprašanās memorandus.

3. To, vai projekts atbilst 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē, ņemot vērā:

(a) par projekta attīstīšanas potenciālu veiktās priekšizpētes kvalitāti;

(b) to, vai tehnoloģija, kuru plānots izmantot, ir pārbaudīta attiecīgajā vidē.

Šā punkta a) apakšpunktā minētajai priekšizpētei ir jābūt vērstai uz šādiem mērķiem:

(a) analizējot tehnoloģiskos un vides apsvērumus, novērtēt to, vai ir ticams, ka ierosinātais projekts būs sekmīgs;

(b) identificēt potenciālos tehniskos jautājumus un problēmas, kas varētu rasties projekta īstenošanas gaitā.

Lai apstiprinātu projekta īstenojamību, var būt nepieciešami papildu pētījumi.

4. To, vai projekts atbilst 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē ***attiecīgā gadījumā*** ņemot vērā projekta atbilstību šādiem Savienības tiesību aktiem vai starptautiskajiem instrumentiem:

   (a) [PB ievieto atsauci uz Uzņēmumu pienācīgas rūpības attiecībā uz ilgtspēju direktīvu] tiktāl, cik tā ir piemērojama projekta virzītājam;

   (b) [PB ievieto atsauci uz Korporatīvo ilgtspējas ziņojumu sniegšanas direktīvu] tiktāl, cik tā ir piemērojama projekta virzītājam;

   (c) SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku;

   (d) ESAO pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu uzņēmējdarbības praksi, jo īpaši ar korupcijas novēršanu saistītās vadlīnijas;

   (e) ESAO pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām izrakteņu piegādes ķēdēm no konfliktu skartām un augsta riska teritorijām;

   (f) ESAO pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz jēgpilnu ieinteresēto personu iesaisti ieguves rūpniecības nozarē;

   (g) ESAO korporatīvās pārvaldības principi;

   (h) ESAO vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem;

   (i) ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām;

   (ia) brīvas, iepriekšējas un informētas piekrišanas (FPIC) principi, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām, ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēmusi 2007. gadā. *[Gr. 11]*

   Projektu virzītāji var arī apliecināt atbilstību 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajiem kritērijiem šādi:

   (a) iesniedzot pierādījumus, ka attiecīgais projekts ir individuāli sertificēts 29. pantā minētas atzītas programmas satvarā; vai

   (b) apņemoties attiecīgajam projektam iegūt sertifikātu 29. pantā minētas atzītas programmas satvarā un iesniedzot pietiekamus pierādījumus tam, ka, īstenojot attiecīgo projektu, tas spēs izpildīt šāda sertifikāta saņemšanas kritērijus;

   (ba) attiecībā uz projektiem Savienībā — apņemoties, ka pēc īstenošanas attiecīgais projekts atbildīs attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem.

5. To, vai Savienībā īstenots projekts atbilst 5. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē, ņemot vērā:

   (a) to, vai projektā piedalās uzņēmumi no dažādām dalībvalstīm;

   (b) to, vai potenciālie patērētāji arī atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī;

   (c) ietekmi uz stratēģiskās izejvielas pieejamību lejupējiem lietotājiem vairāk nekā vienā dalībvalstī.

6. To, vai trešajā valstī īstenots projekts atbilst 5. panta 1. punkta e) apakšpunktā minētajiem kritērijiem, novērtē, ņemot vērā to, cik lielā mērā projekts attiecīgajā trešajā valstī veicina šādus faktorus:

   (a) stiprina vairāk nekā vienu izejvielu vērtības ķēdes posmu šajā valstī vai plašākā reģionā;

   (b) veicina privātās investīcijas izejvielu iekšzemes vērtības ķēdē;

   (c) rada plašākus ekonomiskos vai sociālo ieguvumus, ieskaitot jaunu darbavietu radīšanu.

IV PIELIKUMS

Sertifikācijas programmu kritēriji

Atzīta sertifikācijas programma atbilst šādiem kritērijiem:

(a) tai ir pārredzami, taisnīgi un nediskriminējoši noteikumi, un tā ir atvērta visiem ekonomikas dalībniekiem, kuri vēlas un spēj izpildīt programmas prasības***, un tai ir daudzpusēja pārvaldības struktūra***;

(b) sertifikācijas ***prasībām jābūt saskaņotām visos ES tiesību aktos, un tās*** ietver ▌:

i) prasības***, kas nodrošina vidiski*** ilgtspējīgu praksi ***pirms darbības sākšanas, tās laikā un pēc tās beigām***, ieskaitot prasības attiecībā uz vides pārvaldību un ietekmes uz vidi mazināšanu ***šādās vides riska kategorijās:***

i) gaiss, tostarp gaisa piesārņojums, piemēram, siltumnīcefekta gāzu emisijas;

ii) ūdens, tostarp jūras gultne un jūras vide, un ūdens piesārņojums, ūdens izmantojums, ūdens daudzums (plūdi vai sausums) un piekļuve ūdenim;

iii) augsne, tostarp augsnes piesārņojums, augsnes erozija, zemes izmantojums un zemes degradācija;

iv) biodaudzveidība, tostarp kaitējums dzīvotnēm, savvaļas dzīvniekiem, florai un ekosistēmām, tostarp ekosistēmu pakalpojumiem;

v) bīstamas vielas;

vi) troksnis un vibrācija;

vii) iekārtu drošība;

viii) enerģijas izmantošana;

ix) atkritumi un atliekas;

ii) prasības attiecībā uz sociāli atbildīgu praksi, ieskaitot cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanu ***un pirmiedzīvotāju kopienas dzīvi***;

iii) prasības attiecībā uz uzņēmējdarbības integritāti un pārredzamību, ieskaitot prasības attiecībā uz saprātīgu pārvaldību finanšu, vides un sociālajos jautājumos ***un korupcijas un kukuļošanas apkarošanas rīcībpolitikas saskaņā ar III pielikuma 4. punktā uzskaitītajām ESAO vadlīnijām***;

(c) atbilstības verifikācija un uzraudzība ir objektīva, balstīta uz starptautiskiem, Savienības un valstu standartiem, prasībām un procedūrām un tiek veikta neatkarīgi no attiecīgā ekonomikas dalībnieka;

(d) tā ietver pietiekamas prasības un procedūras, lai nodrošinātu atbildīgo verificētāju kompetenci un neatkarību;

(da) tas ietver prasības nodrošināt revīzijas ziņojumu, kas sagatavots objekta līmenī.

V PIELIKUMS

Vidiskā pēda

1. **Definīcijas**

Šajā pielikumā izmanto šādas definīcijas:

(a) "darbības dati" ir ar procesiem saistītā informācija aprites cikla inventarizācijas pārskatu (LCI) modelēšanā. Procesa ķēžu agregētos LCI rezultātus, kas reprezentē kāda procesa darbības, katru atsevišķi reizina ar attiecīgajiem darbības datiem un pēc tam apvieno, lai iegūtu ar konkrēto procesu saistīto vidisko pēdu;

(b) "materiālu komplekts" ir saraksts, kurā uzskaitīti izejmateriāli, montāžas mezgli, starpmezgli, apakškomponenti, detaļas un katra minētā elementa daudzums, kas vajadzīgs, lai izgatavotu pētījuma tvērumā ietilpstošo produktu;

(c) "uzņēmumam specifiski dati" ir dati, kuri tieši izmērīti vai savākti vienā vai vairākos kompleksos (objektspecifiski dati) un kuri ir reprezentatīvi attiecībā uz uzņēmuma darbībām. Sinonīms terminam "primārie dati";

(d) "ietekmes novērtējuma metode" ir protokols, ar ko kvantitatīvi izsaka aprites cikla inventarizācijas pārskata datus kā devumu attiecīgās ietekmes uz vidi jomā;

(e) "ietekmes kategorija" ir resursu izmantošanas vai ietekmes uz vidi klase, ar ko ir saistīti aprites cikla inventarizācijas pārskata dati;

(f) "aprites cikls" ir produkta sistēmas secīgie un savstarpēji saistītie posmi, sākot no izejmateriālu ieguves vai ģenerēšanas no dabas resursiem līdz galīgai likvidēšanai (ISO 14040:2006);

(g) "aprites cikla inventarizācijas pārskats (LCI)" ir elementārplūsmu, atkritumu plūsmu un produkta plūsmu apmaiņas kombinētais kopums LCI datu kopā;

(h) "aprites cikla inventarizācijas pārskata (LCI) datu kopa" ir dokuments vai datne ar konkrēta produkta vai cita references elementa (piemēram, objekta, procesa) aprites cikla informāciju, kas ietver aprakstošus metadatus un kvantitatīvu aprites cikla inventarizācijas pārskatu. LCI datu kopa varētu būt vienības procesu datu kopa, daļēji agregēta vai agregēta datu kopa;

(i) "sekundārie dati" ir dati, kas nav iegūti konkrētā procesā tā uzņēmuma piegādes ķēdē, kurš veic vidiskās pēdas pētījumu. Tas attiecas uz datiem, kurus uzņēmums nav tieši vācis, izmērījis vai aplēsis, bet kuri iegūti no trešās personas LCI datubāzes vai citiem avotiem. Sekundārie dati ietver nozares vidējos datus (piemēram, no publicētiem ražošanas datiem, valdības statistikas un nozares apvienībām), literatūras pētījumus, inženiertehniskos pētījumus un patentus, to pamatā var būt arī finanšu dati, un tie var ietvert aizstājdatus un citus vispārīgus datus. Primāros datus, kuriem veic horizontālu agregēšanu, uzskata par sekundāriem datiem;

(j) "sistēmas robežas" ir aspekti, kas iekļauti aprites cikla pētījumā vai izslēgti no tā.

Turklāt noteikumi par kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu ietver jebkādas papildu definīcijas, kas vajadzīgas to interpretācijai.

2. **Darbības joma**

Šajā pielikumā ir aprakstīti kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas pamatelementi.

Konkrētu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumi ir veidoti, pamatojoties uz šajā pielikumā uzskaitītajiem pamatelementiem, ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtējuma metodes un attiecīgos starptautiskos standartus aprites cikla novērtējuma jomā.

Kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu aprēķina, pamatojoties uz izejvielu sarakstu, enerģiju, ražošanas metodēm un kritiski svarīgo izejvielu ražošanā iesaistītajos kompleksos izmantotajām papildu izejvielām.

Nosakot konkrētu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas metodes, Komisija tiecas nodrošināt konsekvenci ar izstrādājuma, kurā attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas tiek izmantotas, ***starpproduktu un galaproduktu*** vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumiem.

3. **Deklarētā vienība**

Deklarētā vienība ir 1 kg attiecīgā kritiski svarīgās izejvielas veida.

Konkrētas kritiski svarīgās izejvielas vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumos var būt norādīta lielāka vai mazāka deklarētā vienība, izteikta kilogramos, nepieciešamības gadījumā ņemot vērā attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas īpatnības vai izmantojumu.

Visus kvantitatīvos ielaides un izlaides datus, ko izgatavotājs savācis, lai kvantificētu oglekļa pēdu, aprēķina attiecībā pret šo deklarēto vienību.

4. **Sistēmas robežas**

Primāro kritiski svarīgo izejvielu sistēmas robežās iekļaujamie trīs aprites cikla posmi ir ieguve, koncentrēšana un rafinēšana, ieskaitot šādus procesus (ja tie ir attiecināmi uz konkrēto izejvielu):

(a) augšupējie procesi, ieskaitot rūdas ieguvi izejvielas ražošanai, ķimikāliju, papildmateriālu ražošanu un piegādi (***ieskaitot transportu***), degvielu ražošanu un piegādi (***ieskaitot transportu***), elektroenerģijas ražošanu un piegādi, kā arī materiālu pārvadāšanu organizācijai nepiederošos ***un organizācijas neekspluatētos*** transportlīdzekļos;

(b) rūdas, koncentrātu un izejvielu transportēšana organizācijai piederošos vai tās izmantotos transportlīdzekļos;

(c) rūdas, koncentrātu un izejvielu uzglabāšana;

(d) rūdas sasmalcināšana un tīrīšana;

(e) izejvielas koncentrāta ražošana;

(f) metāla ieguve (ar ķīmiskiem, fiziskiem vai bioloģiskiem līdzekļiem);

(g) kausēšana;

(h) metāla pārveide;

(i) izdedžu tīrīšana;

(j) metāla rafinēšana;

(k) metāla elektrolīze;

(l) metāla liešana vai iepakošana;

(m) izmantoto materiālu un izdedžu apstrāde;

(n) visi saistītie papildprocesi, piemēram, notekūdeņu apstrāde (objektā, ieskaitot ražošanas ūdeni, tiešās dzesēšanas ūdeni un virszemes noteces ūdeņus), gāzes slāpēšanas sistēmas (ieskaitot primārajām un sekundārajām gāzes emisijām), boileri (ieskaitot barošanas ūdens priekšapstrādi), iekšējā loģistika.

Sekundāro kritiski svarīgo izejvielu (aprites cikla reciklēšanas posmā) sistēmas robežās tiek iekļauti šādi procesi (ja tie ir attiecināmi uz konkrēto reciklēto izejvielu):

(a) augšupējie procesi, ieskaitot izejmateriālu radīšanu (atkritumu materiāli un neapstrādāti vara koncentrāti), ķimikāliju vielu, papildmateriālu ražošanu un piegādi (transports), degvielu ražošanu un piegādi (transports), elektroenerģijas ražošanu un piegādi, kā arī materiālu pārvadāšanu organizācijai nepiederošos transportlīdzekļos;

(b) koncentrātu un atkritumu transportēšana organizācijai piederošos vai tās apkalpotos transportlīdzekļos;

(c) atkritumu, koncentrātu un izejvielu uzglabāšana;

(d) sekundārā materiāla priekšapstrāde;

(e) kausēšana;

(f) metāla pārveide;

(g) metāla rafinēšana;

(h) metāla elektrolīze;

(i) metāla liešana vai iepakošana;

(j) izmantotā materiāla apstrāde;

(k) visi saistītie papildprocesi, piemēram, notekūdeņu apstrāde (objektā, ieskaitot ražošanas ūdeni, tiešās dzesēšanas ūdeni un virszemes noteces ūdeņus), gāzes slāpēšanas sistēmas (ieskaitot primārajām un sekundārajām gāzes emisijām), boileri (ieskaitot barošanas ūdens priekšapstrādi) un iekšējā loģistika.

Izmantošanas un nolietojuma posmi tiek izslēgti no vidiskās pēdas aprēķināšanas, jo atbildīgais ekonomikas dalībnieks tos tiešā veidā neietekmē. Izslēgti var tikt arī citi procesi, ja to devums konkrētas kritiski svarīgās izejvielas vidiskās pēdas kontekstā ir nenozīmīgs.

5. **Ietekmes kategorijas**

Aprēķināšanas noteikumos tiek norādīta***(-as)*** vidiskās pēdas aprēķināšanā iekļaujamā***(-ās)*** ietekmes kategorija***(-as), kā arī siltumnīcefekta gāzu emisijas***. Izvēles pamatā ir saskaņā ar starptautiskā līmenī izstrādātām zinātniski pamatotām metodēm veikta aktīvo punktu analīze, un tā tiek veikta, ņemot vērā:

(a) dažādo ietekmju relatīvo nozīmi, ieskaitot to relatīvo nozīmi ▌ klimata un vides jomas mērķu sasniegšanā;

(b) to lejupējo uzņēmumu vajadzības, kuri vēlas ziņot par izmantoto kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu.

6. **Uzņēmumam specifisko un sekundāro datu kopu izmantošana**

Aprēķināšanas noteikumos tiek paredzētas uzņēmumam specifiskas vai sekundāras datu kopas visiem attiecīgajiem procesiem un izejvielām. ***Ja aprēķināšanas noteikumi ļauj izvēlēties starp uzņēmumam specifisku un sekundāru datu kopu, tiek nodrošināts pietiekams stimuls aprēķināšanas metodē izmantot uzņēmumam specifisku datu kopu.***

Uzņēmumam specifiski dati ir jāizmanto vismaz attiecībā uz procesiem, kurus tiešā veidā ietekmē atbildīgais operators un kuri nodrošina vislielāko devumu attiecīgajās ietekmes kategorijās.

Uzņēmumam specifiskos darbības datus izmanto kopā ar atbilstošajām sekundāro datu kopām, kas atbilst vidiskajai pēdai. Aprēķināšanas noteikumos būtu jānorāda, vai ir pieļaujama izlases veidošana saskaņā ar starptautiskā līmenī izstrādātās zinātniski pamatotās metodēs noteiktajiem kritērijiem.

Aprēķinot 4. punktā minētajos procesa posmos izmantotās enerģijas oglekļa emisiju intensitāti, izmanto datus par attiecīgās valsts vai, ja iespējams, reģiona, kurā notikusi konkrētā darbība vai process, energoresursu struktūras vidējām oglekļa emisijām. Zemākus oglekļa emisiju koeficientus izmanto tikai tad, ja ekonomikas dalībnieks var ticami pierādīt, ka tā individuālo procesu vai energoapgādes oglekļa emisiju intensitāte ir zemāka nekā attiecīgās valsts vai, ja iespējams, reģiona energoresursu struktūras vidējās oglekļa emisijas. To pierāda ar tiešu pieslēgumu atjaunīgās enerģijas ražotājam vai ražotājam ar zemāku oglekļintensitāti vai ar līgumu, kurš apliecina pagaidu ģeogrāfisko saikni starp energoapgādi un ekonomiskā dalībnieka veiktu enerģijas izmantošanu, kas jāverificē ar trešās personas izdarītu verifikācijas apliecinājumu.

Ja tiek mainīts kritiski svarīgās izejvielas ražošanai izmantoto izejvielu komplekts vai energoresursu struktūra, vidiskā pēda ir jāaprēķina no jauna.

Aprēķināšanas noteikumi, kas jāizstrādā, izmantojot deleģēto aktu, ietver šādu aprites cikla posmu detalizētu modelēšanu:

(a) primārās izejvielas ieguves, koncentrācijas un rafinēšanas posms;

(b) sekundārās izejvielas ieguves un apstrādes posms.

7. **Ietekmes novērtēšanas metodes**

Vidiskā pēda tiek aprēķināta, izmantojot zinātniski pamatotas ietekmes novērtēšanas metodes, kurās ir ņemta vērā jaunākā informācija starptautiskā līmenī attiecībā uz atbilstošajām ietekmes kategorijām saistībā ar klimata pārmaiņām, ūdeni, gaisu, augsni, resursiem, zemes izmantošanu un toksiskumu.

Rezultātus iesniedz kā raksturotus rezultātus (bez normalizācijas un izsvarošanas).

8. **Vidiskās pēdas snieguma klases**

Lai tirgū nodrošinātu diferenciāciju, atkarībā no tā, kāds ir ES iekšējā tirgū laisto vidiskās pēdas deklarāciju vērtību sadalījums, tiks noteikts jēgpilns skaits snieguma klašu, no kurām A kategorija ir labākā klase ar viszemāko ietekmi aprites ciklā. Katras snieguma klases sliekšņa un sliekšņu amplitūdas noteikšanas pamatā būs iepriekšējos trīs gados tirgū laisto attiecīgo kritiski svarīgo izejvielu snieguma sadalījums, sagaidāmie tehnoloģiskie uzlabojumi un citi tehniski faktori, kas vēl jānosaka.

Lai snieguma klases atspoguļotu tirgus realitāti un tā paredzamo attīstību, Komisija reizi trijos gados pārskata snieguma klašu skaitu un to robežvērtības.

9. **Atbilstības novērtēšana**

Aprēķināšanas un pārbaudes noteikumos tiek norādītas piemērojamās atbilstības novērtēšanas procedūras no Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā izklāstītajiem moduļiem, piemērojot tās, kā nepieciešams attiecīgajai izejvielai.

Nosakot piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:

(a) vai attiecīgais modulis ir piemērots izejvielas veidam un samērīgs ar sabiedrības interesēm;

(b) vai ir pieejamas kompetentas un neatkarīgas trešās personas, kas spēj veikt potenciālos trešai personai uzticētos atbilstības novērtēšanas uzdevumus;

(c) ja obligāti ir jāiesaista trešā persona, nepieciešamība ražotājam izvēlēties starp kvalitātes nodrošināšanas un produkta sertifikācijas moduļiem, kas izklāstīti Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā.

VI PIELIKUMS

Attiecīgie izstrādājumi, kas minēti *27. panta 1. punktā*

Turpmāk dotajā tabulā ir uzskaitītas preces atbilstoši Regulas (EEK) Nr. 2658/87 I pielikumā izklāstītajai kombinētajai nomenklatūrai.